

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 2 2019

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 2 juni 2019

Årgång 85

ISSN 0015-4431

Förbundets Høge Beskyddare:

AMIRALEN H.M KONUNG CARL XVI GUSTAF

Rikshedersordförande:

Jens Nykvist

MARINCHEF

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Olle Melin - bmelinolle@gmail.com

Tel 070-530 01 77

Författarevägen 9, 371 63 LYCKEBY

GRAFISK FORMGIVNING:

Dag Åshage - [epost: paul.assar@gmail.com](mailto:paul.assar@gmail.com)

Tel 0708-322 813

Fasanvägen 4, 373 83 RÖDEBY

TRYCKERI: Printfabriken, Karlskrona

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: annelouise.froding@gmail.com

Kontakta Bo Schagerberg

Epost: bo.sch@bredband.net

070-521 44 39

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 076-7786870

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordförande: Kommendör Örjan Sterner

Tel: 070-627 53 97

V.ordf: Örlogskapten Göran Löfgren

Tel: 070-495 80 14

Sekr och informationsansvarig:

Elektroingenjör Bo Schagerberg Tel: 070-521 44 39

bo.sch@bredband.net

Kanslichef: Örlogskapten Lennart Bresell

Tel kansliet: 076-778 68 70 Tel hem: 070-774 31 83

lennart.bresell@telia.com

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Ur innehållet:

Ledaren	3
Rikssårmötet	4-6

SMKR-konferens	7
Minsökning på västkusten	8

4. sjöstridsflottiljen	9
Föredrag av Göran Frisk	10
Tragisk olycka för 80 år sedan	11

Lumpen på minsveparen <i>Sturkö</i>	12-14
Revelj i Karlskrona	15
Bastioner och murar i Karlskrona	16-19
En marin för Sverige fortsättning	20
Torpedstationen Otto	22-23

Svensk-finska marinsamarbetet	24
Vad en gammal bild kan berätta	26-27
Minnen från kalla kriget	29-30
Nytt signalspaningsfartyg	32
Nya böcker	34-37
Marinbasen i ständig utveckling	38-41
Lokalföreningarna	45-55

Omslagsbild:

HMS Artemis har sjösatts vid det polska Nautavarvet i Gdynia. Foto Julius Lindahl

Nummer 3 2019 utkommer i sept. Manusstopp den 15 aug

Vår nya förbundsordförande

Tack för ert förtroendet. Det är en stor uppgift att överta ledningen för denna ärorika förening. Det kan synas märkligt, att jag fått detta förtroende i min ålder, men det är väl allmänt bekant, att vi säkerställt en en långsiktigt hållbar lösning av ledningsfrågan på sikt.

Det har nu gått 11 månader, sedan vår tidigare förbundsordförande Johan Forslund tragiskt gick bort i sin svåra sjukdom. Vi har under året, på Johans egen begäran samlat hans vitt kända och lästa ledare han skrev under sin tid som ordförande. Detta är ett viktigt tidsdokument, som speglar försvarsdebatten med en klar marin inriktning under tio år.

Under Johans tid vann Flottans Män i respekt även genom de två symposier vi hann med och som gav en positiv genklang vida omkring. Det är min förhoppning att vi kan fortsätta med denna tradition.

Vår vice ordförande Göran Löfgren tog över rodret på ett mycket förtjänstfullt sätt och lotsade oss vidare under ett allvarstungt år. Stort tack Göran!

Vem ärdå den nye förbundsordföranden? Jag började likt många av oss som 2 klass sjöman på sjömansskolan i Karlskrona och har därefter gått en lång och krokig väg genom försvarsmaktens labyrinter och slutade så småningom som kommandör med tjänstgöring i Högkvarteret.

Jag har varit en Flottans Man allt sedan Haningeföreningen bildades, då vi alla skrevs in som medlemmar av den energiske mariningenjören Ture Olsson. Sedermera värvades jag av Göte Blom som ordförande i Stockholmsföreningen för 21 år sedan.

Vår verksamhet vilar på de tre kärnbegreppen Kamratskap, Örlogstradition och Sjöförsvar och vi tillämpar i alla sammanhang Försvarsmaktens värdegrund.

Kamratskap, vad innebär det? Det är kamratlig samvaro med ömsesidig hänsyn. Att finnas till då vi behövs, att respektera varandra och vara varsamma i våra omdömen. Jag tror att vi är bra på att utöva kamratskap!

Örlogstraditioner innebär ett bevarande, men inte okritiskt. Vi skall bevara de goda traditionerna och utveckla dem med en värdegrund som är i samklang med samhället och vilande på Försvarsmaktens värdegrund. Bevara de goda och slopa de dåliga!

Sjöförsvarsfrågorna var grunden för vår förenings bildande. Det var inte främst som en kamratförening, vi bildades utan som en påtryckningsgrupp i en tid, då sjöförsvaret fick ge vika

I försvarsdebatten. Det är lika angelägeti dag att informera om sjöförsvarets betydelse. Här skall vi agera med alla goda krafter, skaffa oss kunskaper och ge försvarsupplysning, var och en i sin stad!

Årets Riksmöte genomförde vi på Helsingforsfärjan *Silja Symphony*. Arrangörer var Norrköpings- och Väster-

åsöreningarna Arrangemangen var väl planerade och genomförda på ett bra sätt.

Ett stort tack till er från oss alla.

Riksmötet genomfördes med viss turbulens. För ovanlighetens skull var det hela fem motioner som skulle behandlas varav fyra rörde stadgeändringsförslag. Vårt röstringsförfarande fick nyttjas, jag tror för andra gången på de senaste tjugo åren. En mer detaljerad redovisning från årsmötet kommer på annan plats i tidskriften.

Nästa års Riksmöte kommer att arrangeras av Stockholmsföreningen under resa till Riga.

Närmast på tur står nu medverkan på veterandagen och Nordiskt Militärt Kamratmöte i Norge. Under hösten skall vi genomföra ett tredje symposium och en lokalföreningskonferens. Det blir den 25-26 oktober.

Nyligen släpptes Försvarsberedningens slutrapport som fått rubriken "Värnkraft" och som främst behandlar det militära försvaret. Den första delrapporten "Motståndskraft" behandlade det civila samhället och behovet av att återuppbygga totalförsvaret.

I slutrapporten föreslås avsevärda förstärkningar, främst av mark- och luftstridskrafter. Vissa förstärkningar föreslås av marinförband, men satsningar på nya fartyg är blygsam och ligger långt fram i tiden. Hur går det då med skyddet av den viktiga importsjöfarten? Här hör man ekot från 1972; "...skall skyddas med andra medel och ej av våra fartygsförband"! Man förutsätter att någon annan skall eskortera vår import. Man har svårt att bli imponerad.

Nu pågår granskning och analys av rapporten på mångahåll. Vi återkommer till detta viktiga ämne.

Jag önskar er en härlig och avkopplande sommar. Nyttja tiden till att läsa försvarsberedningens rapport. Den finns lättåtkomlig på nätet!

Örjan Skoner

Riksårsmötet 2019

Årets riksårsmöte ägde rum 26 – 28 maj ombord på *Silja Symphony* på resa mellan Stockholm och Helsingfors. Arrangörer för årets möte var lokalföreningarna i Norrköping och Västerås. 21 av 25 föreningar var representerade. Cirka 150 medlemmar inklusive ”respektive” deltog.

Lokalföreningsmöte

Mötet inleddes på söndagen med ett lokalföreningsmöte, där de deltagande föreningarna fick ta del av en omfattande information från förbundsstyrelsen och där föreningarna fick tillfälle att redovisa sin verksamhet.

Två ärenden var föremål för en mer omfattande behandling, dels förbundets Flagga och Heders och dels Försvarsmaktens stöd till Flottans Mäns verksamhet. I det sistnämnda fallet var utfallet väldigt varierande, allt från tecknade bra avtal till en första kontakt för vidare arbete. Som avslutning på detta ämne poängterades vikten av att komma vidare i denna för förbundet så viktiga fråga.

Mingel och förbrödringsmiddag

Den första gemensamma aktiviteten ägde rum på söndagseftermiddagen och kvällen och inleddes med mingel, drink och buffémiddag, ett utmärkt sätt att träffas och umgås.

Mingel

Riksårsmötet

Riksårsmötet inleddes med en parentation över de 90 kamrater, som under året lämnat kamratkretsen. På skeppsklocka slogs åtta glas, ett ljus tändes och Stockholmsföreningens kaplan, Carl-Olof Berglund, höll en betraktelse.

Mötet leddes av tillförordnade förbundsordföranden, Göran Löfgren, som snabbt klubbade igenom de sedvanliga punkterna som verksamhetsberättelse, ekonomisk berättelse, revisionsberättelse och frågan om ansvarsfrihet.

Fem motioner hade inkommit till årsmötet. Fyra handlade om stadgejusteringar och en om förbundets varulager.

Val

Till ny förbundsordförande efter framlidne Johan Forslund valdes enhälligt Örjan Sterner från Stockholmsföreningen. Han presenterar sig själv i ledaren på sidan tre i tidskriften. Enda ändring i övrigt var, att Ulf Ängemo från Halmstad valdes som ersättare i styrelsen representerande region väst. I övrigt blev det omval över hela linjen.

Efter årsmötet konstituerade sig den nya styrelsen enligt följande. Vice förbundsordförande blev Göran Löfgren region syd och till styrelsen adjungerades kanslichefen och sekreteraren, den senare tillika informationsansvarig.

Deltagare vid riksårsmötet

Parentation

Styrelsen

På bilden syns den nya förbundsstyrelsen. Från vänster Cawe Johansson Sundsvall och region Nord, Bo Schagerberg Stockholm, adjungerad som sekreterare och informationsansvarig, Krister Hansén Stockholm och region Mitt, Örjan Sterner förbundsordförande, Lars-Erik Uhlegård Göteborg och region Väst, Lennart Bresell Stockholm adjungerad kanslichef och Göran Löfgren Karlskrona och region Syd tillika vice förbundsordförande.

Förbundsstyrelsen

Helsingforsprogrammet

Efter årsmötesförhandlingarna bjöds på olika möjligheter att "göra" Helsingfors. Utflykt till Sveaborg, bussrundtur i Helsingfors eller att själv välja utflyktsmål var alternativen.

Själv valde jag en utflykt till Sveaborg, denna fantastiska anläggning vid inloppet till Helsingfors, där vi delades upp i två grupper med en alldeles utmärkt guide i varje grupp.

Att på dessa sidor beskriva Sveaborg och dess historia låter sig inte göras. Har Du kvar en gammal tidskrift, finns i nummer 3 från 2005 en omfattande berättelse om fästningen och dess historia.

Sveaborg

En utmärkt guide var Ann-Mari Fagerström

Utmärkelser

Som vanligt vid riksårsmötena skedde medaljutdelning till välförtjänta kamrater. På grund av tidsbrist skedde utdelningen vid banketten i stället för själva riksårsmötet. Följande förtjänta medlemmar mottog utmärkelser.

Hedersutmärkelser 2019

Jonas Haggren Stockholm Hedersankare nr 114
Göte Lindberg Region Syd Hedersankare nr 115
Göran Kullving Karlskrona Ankarmedalj i guld nr 169
Rolf Grunditz Göteborg Ankarmedalj i guld nr 170
Elisabeth Johansen Nynäshamn Ankarmedalj i guld nr 171
Linda Leibing Hedén Nynäshamn Ankarmedalj i guld nr 172
Klas Berg Gotland Ankarmedalj i guld nr 173
Cawe Johansson Sundsvall Ankarmedalj i guld nr 174
Thomas Westerberg Södertälje Ankarmedalj i guld nr 175
Tony Wärdig Västervik Ankarmedalj i guld nr 176
Stig Ödmark Riksförbundet Ankarmedalj i guld nr 177
Kerstin Ödmark Riksförbundet Ankarmedalj i guld monterad i rosett
Owe Jonsson Haninge Ankarmedalj i guld nr 178
Roland Ekstrand Haninge Ankarmedalj i guld nr 179
Per Nejdefelt Karlskrona Ankarmedalj i silver nr 270
Monica Asplund Nynäshamn Ankarmedalj i silver nr 271
Gösta Sundqvist Stockholm Ankarmedalj i silver nr 272
Björn Wideberg Nynäshamn Ankarmedalj i silver nr 273
Lars Danielson Gotland Ankarmedalj i silver nr 274
Olle Håkansson Gotland Ankarmedalj i silver nr 275
Leif Lönn Norrköping Ankarmedalj i silver nr 276
Peter Malmjö Norrköping Ankarmedalj i silver nr 278
Björne Kölvik Norrköping Ankarmedalj i silver nr 279
Ulf Westerberg Norrköping Ankarmedalj i silver nr 280
Sven Sahlsten Stockholm Ankarmedalj i silver nr 282
Lena Sahlsten Stockholm Ankarmedalj i silver nr 283
Lars-Göran Gahmberg Stockholm Ankarmedalj i silver nr 284
Krister Hansén Stockholm Ankarmedalj i silver nr 285
Krister Lundvall Stockholm Ankarmedalj i silver nr 286
Ingvar Jonsson Haninge Ankarmedalj i silver nr 287

Göran Kullving Karlskrona tar emot sin Ankarmedalj i guld av förbundsordföranden Örjan Sterner.

Göte Lindberg frångick inte sin vana att i tacktalet lägga in någon historia. Denna gång framfördes historien som en sång till de närvarandes stora förtjusning.

En legend i Flottans Män hyllad

I samband med riksårsmötet tilldelades en legend inom Flottans Män, Göte Lindberg, Hedersankare nr 115.

Göte har varit medlem i Flottans Män i ett stort antal år och under dessa år haft många framträdande befattningar. Han var ordförande i Malmöföreningen i fem år, han grundade föreningen i Trelleborg och var dess ordförande i 16 år fram till årsmötet 2019, han var vidare medlem i förbundsstyrelsen i sex år och därefter ledamot av valberedningen i sex år fram till årets riksårsmöte.

Göte har många andra strängar på sin lyra. Han spelar dragspel och sjunger, han guidar och håller föredrag, främst med skånska motiv och han är liksom undertecknad en stor älskare av författaren Fritiof Nilsson Piraten.

Ett stort GRATTIS till hedersmannen Göte Lindberg!

Göte Lindberg tar emot sitt Hedersankare av förbundsordföranden

Skrift till minne av Johan Forslund

Vår före förbundsordförande, Johan Forslund, hade i samband med sin svåra sjukdom en önskan, att hans 41 ledare i vår tidskrift skulle samlas i en liten skrift.

Efter Johans frånfälle beslutade förbundsstyrelsen, att villfara Johans önskemål och resultatet blev en liten minnesskrift, som bl.a. tilldelades föreningarna i samband med riksårsmötet.

Årets riksårsmöte blev en mycket lyckad föreställning med bra innehåll, god mat, lyxtillvaro ombord, trevliga utflykter men framför allt en trevlig samvaro med likasinnade.

Jag dristar mig att från alla deltagare få framföra ett STORT TACK till arrangörerna i Norrköpings- och Västerås-föreningarna. Bra jobbat!

Olle Melin

Foto: Ulla och Olle Melin

Central SMKR-konferens till Åbo

Den 9 och 10 april hade SMKR sin årliga medlemskonferens. Vi började på K1 – Kungl. Lifgardet. Vi, som kom i god tid, fick en intressant visning av de moderna häststallarna och en insikt i en annorlunda del av vårt försvar.

Konferensen inleddes med en översikt, hur det ser ut i Försvaret idag och det är full fart framåt. Tre frågor är – har vi personalen, - har vi material och sist men inte minst – har vi ekonomin. Teknisk kompetens saknas och det är förhållandevis lätt att rekrytera men betydligt svårare att behålla. Volymen värnpliktiga är en oklar fråga, blir det 5 000 eller 9 000 och hur skall rekryteringen gå till? Kvinnornas roll i försvaret börjar klarna och Marinledningen är på väg att flytta ut till Muskö.

Kan veteranorganisationerna hjälpa till, när det gäller rekryteringen av personal till vårt försvar?

Ja det var något av frågorna, som konferensen skall behandla.

Så fick vi en genomgång av hur Hemvärnet ser ut idag. Stf Hemvärnschefen Roger Nilsson berättade om läget. Hemvärnet fyller 80 år nästa år. Han berättade om hur lång tid, som behövs för att mobilisera de 40 bataljonerna i landet. Veteranorganisationerna är en viktig rekryteringsbas för Hemvärnet. Man arbetar med rekrytering och nyanskaffning av material. Man har ett internationellt samarbete med Norge Danmark och Estland. Hemvärnet har också 25 regionala musikkårer.

Det blev dags att gå ombord på Tallink Siljas fartyg Galaxy för en tur och retur resa till Åbo.

Onsdagen inleddes med att ordförande SMKR, Anders Emanuelsson, talade om organisationen och aktuella frågor. Han noterade med tillfredsställelse, att allt fler deltar i konferenserna. Den här gången 85 deltagare, vilket är rekord. Devisen för SMKR är Kamratskap – Samhörighet och Historia - Tradition. Försvarsviljan har blivit alltmer aktuell, vilket har ökat intresset för våra föreningar. Temat för den här konferensen är dels rekrytering och dels hur samverkan med våra värdförband ser ut och ordföranden betonade den ömsesidighet, som ska karakterisera detta. Vi skall alltså inte förvänta oss anslag från värdförbanden utan att göra motprestationer.

Vad kan vi göra för Försvaret? Vi kan medverka i rekryteringen. Det behövs fler i försvaret av vårt land. Vi har erfarenhet och ett annorlunda kontaktnät.

Representanterna från SMKR aktualiserade frågan om skriftliga överenskommelser med våra respektive värdförband. Mall för överenskommelsen finns på

SMKR:s hemsida – www.smkr.org Sådan överenskommelse rekommenderas varje lokalförening. På hemsidan finns också SMKR:s regionindelning och höstens inplanerade regionmöten.

Lennart Blom är ordförande i Ing2:s kamratförening. Han berättade om sin förenings verksamhet. Den har 800 medlemmar och en mångfasetterad verksamhet. De har luncher och kvällsmöten. De arrangerar studieresor och deltar som funktionärer på Regementets dag varje år. De arrangerar återträffar med bildvisningar och har årsvisa listor över värnpliktiga. Dessa återträffar är viktiga inte minst för rekryteringen till föreningen.

De flesta av kamratföreningarna har hög medelålder, som dessutom är i stigande. Men nu kommer värnplikten tillbaka, vilket innebär, att unga människor involveras i försvaret. De är naturligtvis potentiella medlemmar.

Mot slutet av konferensen presenterades SvMM, Svenska Militära Minnesmärken. Det finns drygt tusen svenska minnesmärken spridda över världen, som SvMM inventerar och försöker få sätta i stånd.

Så skildes vi efter två intensiva, lärorika och trevliga dagar och ser fram mot kommande träffar präglade av gott kamratskap och samhörighet.

Christer Warfvinge

Foto Bo Schagerberg

SMKR ordförande Anders Emanuelsson öppnar och inleder mötet.

Minsökning på Västkusten

Under nio dygn i början av maj genomförde sju minröjningsfartyg och ett stödfartyg minröjning på västkusten. Dessutom deltog två finska minröjningsfartyg som ett led i det nära samarbete, de båda länderna har.

Verksamheten hade flera insatsinslag, exempelvis sökandet efter minor från de båda världskrigen. Den genomfördes mellan den 6 - 14 maj i området runt Kullen och den danska ön Anholt och med flera syften. Martin Göth, som är chef för 33.minröjningsdivisionen, förklarar:

– Förutom att självfallet ytterligare utvecklat minröjningsförmågan, så har vi genomfört en insats, där vi letar efter eventuella gamla minor från de båda världskrigen, som kan finnas i området. Ungefär 100 brittiska flygfällda minor utlades i området under andra världskriget. Dessutom har vi ytterligare utvecklat det redan nära svensk-finska samarbetet.

Samarbete i ett viktigt område

De svenska minröjningsfartygen kom både från 4.sjöstridsflottiljen i Stockholm och 3.sjöstridsflottiljen från Karlskrona. Tillsammans med stödfartyget *HMS Trossö* och de finska minröjningsfartygens besättningar uppgick det totala antalet besättningsmedlemmar till 300. Att verksamheten genomfördes på västkusten är ingen slump.

– Här råder lite andra vattenförhållanden än i Östersjön. Vågorna, salthalten och vattenströmmarna påverkar våra sonarer, dykare och undervattensfarkoster. Därför övar vi regelbundet här. Dessutom är Östersjöinloppen strategiskt viktiga såväl i fred, kris som krig. Marinen måste

Undervattensfarkosten sjösätts.

Foto Jimmie Adamsson/Försvarmakten

Svenska och finska minröjningsfartyg i sjögång.

Foto HMS Trossö/Försvarmakten

kunna operera här vid en kris i vårt närområde, avslutar Martin Göth.

Jimmie Adamsson

Älvsnabbengastar håller ihop

Ett gäng numera mogna medlemmar i Älvsnabbens besättning från långresan 1959 – 60 träffas regelbundet i FM lokaler i Stockholm. Extra gemytligt blev det den 16 april, då Yngve Bergström uppvaktades med anledning av fyllda 80 år.

På bilden ses från vänster Lennart Bresell, Lars-Göran Gahmberg, Ulf Hilding, Yngve Bergström, Ingemar Andreasson och Nils Erik Pettersson Krister Hansén

Intensiv verksamhet vid 4.sjöstridsflottiljen

4. sjöstridsflottiljens fartyg befinner sig just nu i en intensiv period fylld med operationer och övningar, men jag skulle vilja berätta om två större verksamheter, som vi redan har genomfört.

Tidigt i mars månad fick jag besked om, att vi skulle påbörja planering av en större sjöfartsskyddsövning på västkusten och det var brådskande, då genomförandet låg bara någon vecka fram i tiden. Försvarsmakten valde att med kort varsel genomföra fyra parallella övningar i Göteborg och dessa övningar var ursprungligen tänkta att bedrivas i andra områden längs Sveriges kust. Flottiljens korvetter ställdes under chefen för 3.sjöstridsflottiljens befäl och tillsammans med andra korvetter och helikoptrar genomförde dessa en större ytstridsövning i området väster om Vinga, medan jag gavs uppgiften att skydda inloppet till Göteborgs hamn. Min stridsgrupp tillfördes minröjningsenheter, bevakningsbåtar, dykare, helikoptrar och logistikresurser för denna övning, men parallellt med detta genomförde amfibiebataljonen och Marinbasen sina övningar i samma område. Det blev ett antal stimulerande dygn med mycket samverkan både med andra militära förband men också med olika representanter för det civila samhället. Sammantaget blev detta en övningsperiod, där många olika komponenter inom Försvarsmakten kunde utveckla sin förmåga att skydda den strategiskt viktiga hamnen Göteborg och jag ser fram emot att återkomma med förbandet i framtiden.

Efter besöket på västkusten dröjde det inte många dygn, innan förbandet inledde den största ubåtsjaktövningen i Östersjön detta år genom starten av Funktionssövning Ubåtsjakt. Vi har valt att fokusera våra övningar i de olika stridsområdena Ytstrid, Minröjning, Ubåtsjakt och Minkrigsföring till särskilt utpekade veckor, där all tid läggs på att utveckla förmågan inom det aktuella stridsområdet. Senare samlar vi alla stridsområden och övar alla dimensioner vid större nationella och internationella övningar i syfte att få ihop helheten. Under ubåtsjaktövningen samlade vi alla svenska flytande och flygande resurser i Gotska Sjön, men vi hade också med finska och amerikanska enheter i denna övning. Utomskärs övade korvetter med helikoptrar och ubåtsjaktflygplan och in-

*HMS Trossö
har förtöjt i
Skredsviks
örlogshamn.
Foto Flemming
Karsberg*

omskärs tränade minröjningsfartyg, bevakningsbåtar, spaningsbåtar, helikoptrar och delar ur röjdykardivisionen. Övningens upplägg innebar, att den var uppdelad i två identiskt lika delar med en stridspaus i mitten, där en snabb utvärdering genomfördes. Under övningen deltog alla fartyg i ubåtsjakttävlingen Brown Water Open, som tvingade fartygen att under sju timmar leta efter olika typer av ubåtsliknande mål längs en given sträcka inne i skärgården. Utöver det genomfördes även en torpedtävling för korvetterna, där det gällde att snabbt detektera, kvalificera ett rörligt undervattensmål för att därefter insätta torped. Jag kan konstatera, att utfallet av denna övning är, att den svenska ubåtsjaktförmågan har ökat och vi har blivit farligare för en motståndare.

Under detta år genomför Marinen en studie rörande minröjning och användandet av sjöminor i syfte, att vi skall staka ut utvecklingen av dessa två viktiga områden för de kommande tio åren. På minröjningssidan ser jag en utveckling, där vi i framtiden kommer att utnyttja fler autonoma farkoster för att detektera minliknande föremål i vattenvolymen och på våra bottenar. Här gäller det dock att vandra försiktigt, då våra vatten här i Östersjön är svåra och utmanande för den nya tekniken, men trots det ser jag, att detta är framtiden och att vi måste följa teknikutvecklingen noga. Användandet av sjöminor passar den svenska doktrinen väl, då den i grunden är defensiv och genom användandet av sjöminor kan vi bygga om militärgeografin och samtidigt skapa en väldigt hög tröskel gentemot en motståndare, som vill oss illa. I min kristallkula ser jag en utveckling av minvapnet, men jag vill undvika att föregå den pågående studien och trots det tror jag, att framtiden är ljus för minörer, oavsett om de lägger ut minor eller om de är satta att bekämpa dem!

Avslutningsvis kan jag konstatera, att allt roligt har ett slut - jag kommer att lämna flottiljchefskapet den 1 juni för att ta över som Marinstabschef. Jag har haft en fantastisk period vid Stolta 4.sjöstridsflottiljen och under dessa 2,5 år har vi i sanning blivit farligare för en motståndare, som vill oss ont. Jag kommer att sakna min personal, som varje dag jobbar hårt för att utveckla förbandets förmågor, men jag kommer att tänka tillbaka på denna period med glädje, då vi tillsammans verkligen har gjort skillnad i återuppbyggandet av den marina förmågan. Nu ansluter jag det nya krigsförbandet Marinstaben samma dag, som de flyttar ut till Muskö och jag misstänker, att det inte kommer att saknas utmaningar även på denna nya tjänst!

Jag vill tacka alla mina ambassadörer inom Flottans Män för ett gott samarbete och jag hoppas, att min efterträdare ges samma utmärkta mottagande, som jag fick när jag tillträdde.

Fredrik Palmquist

Föredrag om ubåtskränkningar i svenskt territorialhav av f.d. kommendören Göran Frisk.

Vid Flottans Män Jönköping årsmöte - det åttonde i den nyuppväckta föreningens historia och där ett 30 tal sjömän, mer än hälften av föreningens medlemmar, var samlade, var pensionären och f.d. kommendören Göran Frisk, flottiljchef och taktisk ledare, emeritus, inbjuden föreläsare. Temat för föredraget var:

"Sovjetisk/ryska undervattensverksamhet i svenskt territorialhav under kalla kriget fram till våra dagar".

Frisk, som varit chef för 1.ytstridsflottiljen och Ubåtsjaktstyrkan vid Hårsfjärden, inledde med att ge bakgrund till dagens ämne genom att ställa frågan om ubåtsjakten i svenska vatten kan spegla dilemmat med kränkningarna: Vad som faktiskt händer och vad som inte händer i svenska vatten.

Frisk planerar att skriva en bok om sina upplevelser som ubåtsjägare. Dessa erfarenheter låg till grund för dagens föreläsning. Föredragshållaren gav en mycket öppen och tydlig information om myndigheters, departement och olika regeringars strävan att med kommissioner och utredningar som grund kunna ge klarhet i frågan om de ubåtskränkningar, som förekommit, är sanna eller falska. Frisk svävade inte på målet om sin uppfattning i frågan, utan hävdade med emfas, att det har varit sovjetiska och senare ryska ubåtar, som kränkt och kränker våra vatten. Frisk förklarade att underrättelser, som Sverige har, pekar entydigt på, att undervattenskränkningarna är främmande ubåtar, eller dykfarkoster, moderfartyg med spetsnatsdykare ombord. De kom från ubåtsdockor i Baltikum. Exempel på mål för dessa dykare kan vara att planera för att göra intrång vid kärnkraftverk vid de svenska kusterna eller sabotera våra sambands- och kommunikationssystem. Dessutom skulle man sabotera svenska örlogs- och flygbaser. Mellan 1981 och 1994 anmälades cirka 6 000 enskilda rapporter om observationer varav ett antal var kränkningar. Sovjetunionens/Rysslands uppfattning, enligt uppgifter från svensk underrättelseverksamhet, var, att "den svenska skärgården är vår skärgård". Vår uppfattning var mycket tydlig: sänk den första ubåten!

Utmärkta pedagogiska bilder på främmande ubåtar och dykfarkoster visades, vilket gjorde att föreläsningen om kränkningarna uppfattades av de närvarande som mycket spännande. Göran Frisk poängterade avslutningsvis den faktiska möjligheten, som finns för Forsvarets uppdrag att upprätthålla gränsen fri från främmande undervattensverksamhet, genom att det nu kommer att byggas och renoveras ytterligare ubåtar och att de fem

korvetterna av typ Visby har stor kapacitet i sitt uppdrag att jaga främmande ubåtar i svenska vatten.

Göran Frisk fick ta emot applåder för sin föreläsning av de närvarande. Ordförande Måns Suneson tackade Göran Frisk med att överlämna en god dryck som tack för den intressanta föreläsningen.

Leif Aljered, Jönköping

PS. I juni månad 1959, vid den stora Forsvarsdagen i Jönköping, gjorde den svenska miniubåten Spiggen intrång i Munksjöns vatten, vilket invånarna inte gillade. Den lilla ubåten framfart förorsakade en otrevlig stank runt stränderna, eftersom miniubåten grumlade upp bottenlammet, tyckte lokaltidningarnas insändarskribenter. DS.

hermes
REDOVISNING AB

Lars-Erik Nilsson

Auktoriserad Redovisningskonsult SRF

Vi erbjuder hjälp med;
Bokföring, moms, lönehantering
bokslut, årsredovisning och deklaration

Box 33, 263 21 Höganäs mail: hermes.redovisning@telia.com
Tel 042-33 20 15 fax 042-34 19 16 mobil 070-339 12 99

Från Ivan den förskräcklige till Putin "den förskräcklige"

Krig och andra konflikter mellan Ryssland och Sverige 1550-2017

Krig och andra konflikter har i nära 500 år under långa tider kännetecknat relationerna mellan Sverige och Ryssland / Sovjetunionen. Det sista kriget var Finska kriget 1808-1809, men under 1900-talet har frivilliga svenska officerare och soldater stridit mot ryssar i finska inbördeskriget/frihetskriget 1917-1918, vid Estlands frigörelse 1918-1921, under finsk/ryska vinterkriget 1939-1940 och fortsättningskriget 1941-1944.

Efterkrigstiden har präglats av ett flertal allvarliga konflikter såsom Baltutlämningen 1946, nedskjutningen av Catalina och DC 3:an 1952, Wennerströmmaffären 1963, Berglingaffären 1974, ubåtskränkningarna under lång tid, annekteringen av Krim och ett stort antal andra affärer eller konflikter. I denna bok finns alla dessa konflikter skildrade och rikt illustrerade.

Den svenska utrikespolitiken under parollen alliansfrihet i fred och neutralitet i krig har, som läsaren kommer att finna, sats på hårda prov och ifrågasatts eller underkänts från flera håll. 208 sidor. Pris: 450 kr.

En närmare presentation av boken finns på magnusullman.com
Du kan beställa boken på telefon: 0708 1919 29 eller
e-mail: bok@magnusullman.com

Boken levereras med en inbetalningsavi till angiven adress. Priset inkluderar porto och emballage. För leverans till adress i utlandet tillkommer extra porto med 90 kr.

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN

Tragisk olycka för 80 år sedan

Kvällen före Valborgsmässoafton 1939, alltså för 80 år sedan, inträffade en tragisk olycka på Vällöfjärden norr om Mönsterås. 10 unga sjömän från flottan drunknade i det kalla vattnet. Fyra sjömän kunde räddas.

Enheter ur flottan övade på platsen och kvällen före Valborgsmässoafton fick, från de i övningarna deltagande besättningarna, landpermission för att ta sig till Mönsterås och dansa. De, som drabbades, skulle få transport från Svartö ut till torpedkryssaren *Jacob Bagge*. Tyvärr hade den ordinarie båten fått motorkrångel, varför man sände en jolle med utombordsmotor, vilken inte var dimensionerad för så många passagerare. Röster höjdes för att köra i två omgångar, men med hänsyn till det kyliga vädret, satte sig alla 14 i den lilla jollen. Och cirka 250 meter från *Jacob Bagge* kantrade farkosten och alla 14 sjömännen föll i vattnet. Från depåfartyget *Svea* sändes en räddningsbåt och från den lyckades man rädda fyra sjömän. Tio sjömän fick på ett tragiskt sätt sätta livet till.

Några dagar senare hölls en minnesgudstjänst på platsen för olyckan med stort deltagande av fartyg med besättningar.

Idag finns inga spår efter den tragiska olyckshändelsen. Kanske skulle någon form av minnesmärke vara på plats.

Olle Melin

Arkivbilder

Jacob Bagge

Depåfartyget Svea

KAN DU LITA PÅ DIN FLYTVÄST?

Om den inte är servad finns risken att den inte blåser upp sig vid ett nödläge.

Kontakta oss så hjälper vi dig, så att du kan känna dig trygg på båtturen.

Eken's
NAVAL AB

SJÖSÄKERHETSUTRUSTNING
GUMMI/RIBBÅTSREPARATIONER

Tumstocksv. 12, 187 66 Täby
Tel: 08-6309266
www.ekensnaval.com

Lumpen ombord på minsveparen Sturkö, mars 1966 -januari 1967

Här följer en berättelse, om vad som utspelade sig i samband med min värnpliktstjänstgöring ombord på minsveparen M54 Sturkö under i huvudsak sommaren 1966. Det som var tråkigt har medvetet "fallit bort". Jag har haft kontakt med ett par av "lumparkompisarna" vid sammanställningen av denna berättelse.

Kuststäderna som besöktes blev en del av upplevelserna under tjänstgöringen. Bl.a. var det en av oss, som var från Göteborg, som fick för sej att samla askfat från de ställen, vi besökte, så han plockade på sig askfat från fiken i varje hamnstad.

Lite information om minsveparen Sturkö:

Hon byggdes på Karlskronavarvet och sjösattes den 15 mars 1952, togs i tjänst den 18 augusti 1953 och togs ur tjänst den 30 september 1987. Sturkö hade fartygsnummer M54 och var en stålminsvepare på 175 ton, 44 meter lång och 7 meter bred. Djupgåendet var 2,4 meter och farten 14,5 knop. I maskinrummet fanns två dieselmotorer. Bestyckningen var två 40 milimeters kanoner.

Dåvarande Sturkö kommun skänkte stridsflaggan till fartyget och den hissades av två elever från Sturköskolan vid invigningen. Tyvärr har jag glömt, vad eleverna hette, trots att jag träffade en av dem på hösten 1966 på väg till örlogshamnen i Karlskrona, där Sturkö mestadels låg förtöjd och fick då frågan, om jag visste, var ön Sturkö ligger. Ja, visst vet jag det, svarade jag. Jag är från Karlskrona och är ofta på Sturkö på fritiden. Jag läste också om ceremonin, när jag vid ett tillfälle städade fartygschefens hytt på M54.

När jag första gången gick ombord på Sturkö, låg hon i en av fem-fingerdockorna på varvet. Det var årsöversyn i början av 1962 och som lärling på varvets elverkstad, skulle jag vara med och koppla loss en del elutrustning, som skulle kontrolleras.

Jag växte upp på "Gamla Fängelset" på Björkholmen, med utsikt över varvet, och genomgick fyra års utbildning till elektriker på varvet, innan det i november 1965 var dags att rycka in till grundutbildningen på Bataljon Sparre. Det jag i lumpen hade mest svårt att vänja mig vid var, att jag plötsligt skulle börja tilltala befälen med t.ex. furir. Efter drygt fyra år på varvet, kunde jag gradbeteckningarna och pratade med dem utan några konstigheter.

Efter 14 veckors grund-, yrkes- och befälsutbildning på Sparre, var det dags att mönstra ombord på M54.

Det var riktigt skönt att komma tillbaka till en miljö, som kändes bekant. På Sparre hade det varit mycket marscherande m.m. Nu blev det istället information om

Minsveparen M54 Sturkö

all utrustning ombord på fartygen Sturkö, Tjurkö och Ornö, eftersom de tre minsveparna mestadels låg förtöjda innanför Högvakten i Örlogshamnen i Karlskrona och var bemannade med "en och en halv" besättning, vilket innebar att vid gång, så var det bara ett fartyg, som gick till sjöss med komplett besättning, och några stannade kvar på de fartygen, som låg kvar vid kaj.

I slutet av mars var det skyddstjänstutbildning på Berga Örlogsskolor. Därefter var det dags för alla tre fartygen, att tillsammans med Tärnö börja som övningsfartyg för kadetter och aspiranter över sommaren. Fartygsbesättningarna bestod av cirka 20 personer, varav de flesta var värnpliktiga. Eftersom Sturkö var ett litet fartyg, så fanns det bara ett kök ombord och matsedeln var densamma för hela besättningen. De värnpliktiga bodde i förliga mässen och var nionde vecka hade man hand om backlaget, d.v.s. det gällde att duka fram mat, duka av och diska.

Som elektriker ombord, tillhörde jag maskinavdelningen och var fjärde dag var det vakt. Det gällde då att gå ronder i maskinrummet och att tillhöra "laggstyrkan, d.v.s. vara med att hissa och hala flagga och gös. Minsveparna var också, p.g.a. att de var små fartyg väldigt ofta jourfartyg, vilket innebar, att en stor del av besättningen skulle stanna kvar ombord och de som fick gå iland, skulle kunna inställa sig med fyra timmars varsel. Det var militär beredskap, som var huvudsyftet, men fartygen dirigerades också ut vid andra larm.

En del episoder som inträffade, känns avlägsna idag. Orsakerna till detta var bl.a. det kalla kriget, och oroligheterna på Hötorget i Stockholm. Det var på hösten 1965 stökigt i Stockholm, vilket påverkade oss värnpliktiga så att det var inspektion av alla, som gick iland på permission, varvid vi fick veta, var vi inte fick uppehålla oss i onödan och så kontrollerades uniformens utseende. Stukade mössor var förbjudna. Det kalla kriget återkommer jag till.

Något jag saknar, är de värnpliktiga i uniform. De var på sin tid en del av Karlskrona. Att titta tillbaka i gamla böcker bekräftar detta.

I mitten av april började övningarna till sjöss och vi värnpliktiga fick vara med om en trevlig sommar, där de flesta kuststäderna från Lysekil till Härnösand besöktes. Det blev också ett utlandsbesök. För *Sturkö*s del blev det den trevliga danska staden Odense på ön Fyn.

De första kuststäderna som besöktes var Karlshamn och Ystad. Det var i slutet av april, som Ystad besöktes, men trots det så var det snö! Jag åkte hem till Karlskrona över helgen, och då fanns fortfarande järnvägslinjen Ystad-Simrishamn-Kristianstad kvar. Det var sista helgen i april, men från rälsbussen syns bara höga snödrivor.

Efter Ystad, ställdes färden tillbaka mot hemmahamnen Karlskrona, sedan besöktes Kalmar och Västervik. Första maj helgen låg *Sturkö* på Hårsfjärden, vid ön Märsgarn, inte långt från den plats där de tre jagarna *Clas Horn*, *Clas Ugglå* och *Göteborg* förstördes vid en explosion 1941 25 år tidigare. Jag hade hört talas om olyckan tidigare, men det kändes överkligt att gå förbi minnesstenen, där namnen på dem, som omkom, fanns inristade. Orsaken till olyckan skulle offentliggjorts under 1966, d.v.s. 25 år efter olyckan, men det blev bestämt att sekretessen skulle förlängas med ytterligare 50 år.

Som tidigare nämnts, var vintern 1965-1966 kall. Detta märktes, när *Sturkö* skulle lägga till vid Märsgarn. Isen låg fortfarande delvis kvar. En märklig upplevelse var, att trots att isen låg kvar, var det så varmt, så vi, som var kvar ombord bl.a. p.g.a. vaktjänstgöring, kunde ligga och sola på däck. Den stad, som besöktes flest gånger, var Stockholm, så jag lärde mej att hitta i staden med omnejd. Detta kom väl till pass sommaren 1967, då jag besökte Stockholm tillsammans med min fru Anita.

I flertalet av de kuststäder vi besökte, blev vi väl mottagna. I och för sig inte så konstigt när det gällde

Västervik, där vi på kvällen hissade vår egenhändigt tillverkade paradbelysning, efter att vi på dagen haft besök ombord, som vi gjorde en rundtur med i Västerviks skärgård. Några av städerna vi besökte, hade som praxis, att vi "flottbesökare i uniform" hade fritt inträde till en del byggnader m.m. T.ex. kostade det ingenting att besöka Kärnan i Helsingborg.

Helsingborg besöktes i samband med att ett antal fartyg var på väg till Odense i Danmark, där vi blev väldigt väl mottagna.

Besöket ägde rum helgen innan midsommar, så det var fint väder och när vi angjorde hamnen, var vi paraduppställda på fartygen, vilket gav en högtidlig känsla. Borgmästaren skänkte en liten slant till alla oss värnpliktiga och vi fick bl.a. fritt inträde till HC Andersens hus, som var museum. HC Andersen var en dansk sagoberättare och Odense var hans födelsestad. 1966 var det vänstertrafik i Sverige, medan Danmark hade högertrafik, så det gällde att "tänka fel", när man skulle gå över gatan. Ett minnesvärt besök var besöket på Albanibryggerierna. Ett antal militär-lastbilar kom och hämtade oss vid fartygen i hamnen och så bar det iväg. En snabb genomgång genom öltillverkningen följdes av en smörrebrödslunch med dansk öl. Vi, som var med, tyckte väldigt synd om dem, som inte var med p.g.a. vaktgång.

Efter besöket i Odense, gick färden mot Karlskrona och övningsuppehåll i ett par veckor, som delvis tillbringades på ön *Sturkö*. I stället för att gå norr om Jylland, gick färden mot söder genom Stora Bält och sedan utanför Östtyskland, där vi bevakades/ eskorterades av en östtysk minsvepare.

I mitten av juli började övningarna igen och vi fick en del annorlunda uppdrag, bl.a. att se till så att prinsessan Sibylla kom ombord på skonerten Falken, där vår nuvarande kung då gjorde sin militärtjänst.

Sista helgen i juli gick *Sturkö* in i Härnösands hamn, för att delta i det årliga kadettmötet mellan de nordis-

Påskan 1965. Våren dröjer

Flottbesök i Odense

Delar av Sturkö's besättning

Blyme med maskot

Norling och Palle

Besättningsmän på Sturkö

ka länderna. Det var kapprodd, fotboll m.m. Jag fick förtroendet att vara linjedomare i en fotbollsmatch mellan befäl och värnpliktiga. De värnpliktiga vann matchen. Liksom Odense är Härnösand en stad, som lever kvar i minnet som en gemytlig stad.

På hösten var det en stor militärmanöver på västkusten och *Sturkö*, *Tjurkö*, *Ornö* och *Tärnö* deltog i denna manöver. På väg till Bohuslän besöktes Västervik, Kalmar, Ronneby, Ystad, Malmö och Halmstad. I Bohuslän besöktes Lysekil, Uddevalla. Vidare besöktes också Göteborg. Vi blev i samband med detta inspekterade av chefen för kustflottan, konteramiral Arwas.

De episoder, som jag minns bäst, av det som hände under manövern i september 1966, är dels när vi höll på att göra klart för minsvepning och fyra lansplaner kom inflygande på så låg höjd över de fartyg, som låg uppankrade på bevaknings linje, att vi som höll på med svepspelet instinktivt duckade. Den andra episoden är, att jag en kväll såg en fartygssiluett, som jag inte kände igen som ett svenskt krigsfartyg. Jag var på väg att gå rond i maskinrummet och eftersom jag är intresserad av astronomi, stannade jag kvar för att se solnedgången i väster. Jag rapporterade till en kadett, som undrade, hur jag kunde avgöra, att fartyget inte var svenskt. Jag svarade, att fartyg med sådana skorstenar och master har inga svenska örlogsfartyg. Det visade sig, att fartyget var en amerikansk kryssare, som väl antagligen skulle följa upp manövern. Vi blev medvetna om det kalla krigets rutiner. Och det var inte enda gången.

Sedan var det dags för en lång färd till Stockholms skärgård och övningar i att lägga till i berggrummen där. På vägen besöktes den lilla ön Blå Jungfrun i Kalmar sund, och Norrköping. Vid Landsort fick vi besked om att gå inomskärs. Det blåste 28 sekundmeter och det var lite för mycket för minsveparna.

Sommaren var slut, men utbildningen fortsatte ombord. Vi gick söderut mot Karlskrona. Varje fredagseftermiddag var avsedd för motion, bad och tvättbyte. Detta fungerade perfekt. Någonstans i närheten av där vi befann oss, fanns det alltid någon simhall, idrottshall eller idrottsplats som vi kunde använda. Tvättbyte ägde ofta rum på någon av flottans baser eller på *Sigrun*, som var en tvättbytesbåt.

I Karlskrona låg *Sturkö* ofta jour och vid ett tillfälle blev jag inringad för att vi skulle gå till Malmö och kontrollera, vad det var för någon ubåt, som dök upp då och då i Malmötrakten. Någon ubåt hittades inte, men vi fick på återfärden vara med om att leta efter en fiskare, som rapporterats saknad.

I oktober, när övningarna var slut och vi låg på varvet för årsöversyn, blev *Ornö* dirigerad att leta efter ubåten *Draken* som "försvunnit". Efter några timmar på väg mot Hoburgen, fick vi vända och gå tillbaka till Karlskrona. Vad, som egentligen hänt med *Draken*, fick vi aldrig veta. Plötsligt hade den hittats.

Jag har fortfarande en del kontakt med delar av besättningen, t.ex. Stig Kornelius, som var elektriker om-

bord på *Tjurkö* och Lasse Wallin, som var från Aspö. En gång om året, på Lövmarknaden, brukar jag träffa honom. Jag stöter ofta på intendenten Sven-Otto Ullnér.

Sammanfattningsvis var 1966 en trevlig sommar. En sak, som lever kvar, är en "flygande inspektion" av jourfartygen en kväll, när vi satt och tittade på TV och det var en av matcherna i fotbolls VM 1966. Vi fick starta upp och ge oss iväg ut till Karlskrona Angöringsboj och sedan gå tillbaka till kaj

En annan sak, som lever kvar, är givetvis den dagen vi muckade efter 11 månader ombord. Det var den 19 januari 1967. Måndagen den 22 januari 1967 började jag på varvet igen, och var därefter ibland ombord på *Sturkö* och jobbade.

Uppbördsmaskinisten Bertil Lilja tyckte, att jag kunde räknas till de värnpliktiga och bjöd på kaffe och skickade efter en tid ett utmärkt betyg över min tjänstgöring ombord.

Bernth Svensson

Lucia ombord

Landstigning på Blå Jungfrun

Hårsfjärden. Arbete ombord

Traditionsenlig revelj i Karlskrona 1 maj

Musikkåren närmar sig Björkholmen

År 1840 startade traditionen med Förstamajrevelj i Karlskrona och det var Sjöartilleriregementets musikkår, som startade kl 0500 för att väcka Karlskronaborna och hälsa våren välkommen.

Traditionen lever vidare, men man startar med det något behagligare klockslaget kl 0700.

Traditionsenligt följer en stor skara musikkåren genom staden och i leden finns många s.k. återvändare, som besöker sin gamla hemstad och följer musikkåren genom stan.

Föreningen Gamla Carlskrona och landshövdingen får en särskild uppvaktning, varefter marschen går vidare

till den legendariska stadsdelen Björkholmen, där Byalaget bjuder på blåbärssoppa. Så bar det vidare till Gröna Gången och spel för marinbaschefen tillika garnisonschefen Erik Andersson, som tog emot en sista gång före sin pensionering.

Nestorn i musikkåren är klarinettisten Nils-Olof Friberg, som spelat i Förstamajreveljen sedan 1977. Inte lika länge, men väl från 1984, har Anders Karlsson medverkat som trombonist eller tenor(ventil)basunist. Detta var Anders sista revelj efter 35 år Anders lämnade musikkåren i maj med pension.

Nästa år är det 180 år sedan den första reveljen och det är bara att hoppas, att traditionen får fortsätta.

Olle Melin

Anders Karlsson med ett typiskt svenskt instrument, tenor(ventil)basun

Foto Olle Melin

Marinbaschefen Erik Andersson tar emot på Gröna Gången för sista gången. Han lämnar befattningen med pension i juni

Två veteraner i musikkåren, klarinettisten Nils-Olof Friberg, spelat reveljen sedan 1977, och tenorbasunisten Anders Karlsson, spelat sedan 1984

Bastioner, Sträckningsmur och varvsmur i Karlskrona

Karlskronas första stads- och befästningsplan uppgjordes av Erik Dahlberg, ritades av Karl Magnus Stuart och stadsfästes av kung Karl XI den 21 mars 1683.

Planen innebar bl.a., att hela Trossö inklusive Björkholmen och Stumholmen omgavs av en befästningsmur med tillhörande bastioner och skansar. Detta omfattande befästningsverk kom dock aldrig att byggas. Men i öv-

rigt gäller planen till stora delar ännu i dag. Det stora torget, de breda huvudgatorna och strålgatorna runt torget är bevis på detta.

En ny stads- och befästningsplan signerad Erik Dahlberg fastställdes av kungen 1694 och det är den som ligger till grund för den sträckningsmur med tillhörande bastioner, som skulle innesluta örlogsvarvet på södra Trossö. Ett sammanhängande system från östra till västra Trossö skulle byggas och detta skulle kompletteras med befästningar på Lindholmen och österut samt två friliggande bastioner och skansar, bastion Kungshall på Kungsholmen (numera en del av Stumholmen) i öster och skansen Göta Lejon på Björkholmen i väster.

Arbetena startade redan på 1690-talet. Försvarsverket blev dock aldrig fullbordat enligt Dahlbergs ritning.

Bastioner

Aurora

Aurora är den enda av de ursprungliga bastionerna, som i dag finns kvar. Den stod klar 1706. Bastionen sträckte sig längre åt väster än i dag, vidare omslöt det närliggande området av en mur mot varvsområdet och sjösidan så att "borggård" bildades. Topografin var annorlunda, där stranden gick i utkant på muren och intill sängpersedelförrådet (proviantsmagasinet), vilket då låg i anslutning till vattnet.

Åren 1859-1864 pågick byggnad av "Nya sjukhuset" med läkarbostället. Därmed revs en del, den västra, av bastion Aurora fram till infarten till Amiralitetskyrkan.

Achilles

Bastionen Achilles låg ungefär, där ingången till kasern Najaden från Vallgatan nu ligger. De sista spåren försvann när nuvarande kasern Najaden byggdes på 1890-talet. Kasernen stod klar 1895.

Stadsplan 1683

Stadsplan 1694

Bastion Aurora

Sträckningsmuren på Vallgatan. Arkivbild

Bastion Wachtmeister, minnessten

Wachtmeister

Resterna av bastionen försvann i slutet av 1700-talet, efter att kyrkobygget för nya Amiralitetskyrkan påbörjades i mitten av 1700-talet. En minnessten är idag uppsatt i Klockstapelparken.

Hector

Bastionen projekterades, men uppfördes aldrig. Den skulle ha legat ungefär i hörnet av Varvsgatan och Arklimästaregatan, d.v.s. där muren i dag slutar.

Aeolus

Inte heller bastion Aeolus uppfördes. Den skulle ha legat ungefär i hörnet av f.d. Teatergatan (där varvets skrovhall nu ligger) och Styrmansgatan, den del av Styrmansgatan som sedermera fick namnet Baggensgatan (ursprungligen Baggesgatan).

Drottninghall

Bastionen låg vid västra sidan av varvets nuvarande skrovhall (jämför Drottninghallskajen). Rester av bastionen fanns kvar in på 1970-talet

Sträckningsmuren

Med början vid Aurora skulle bastionerna och mellanliggande mur utgöra ett slutet försvarssystem. Sträckningsmuren uppfördes med början på 1690-talet. Idag

Sträckningsmuren vid Sjöofficersmässen

finns rester av muren kvar norr om Sjöofficersmässen och mellan Konstapelsgatan och Arklimästaregatan. Mellan Konstapels- och Arklimästaregatorna gick tidigare en gata omedelbart norr om muren, Alarmgatan. Som förberedelse för murbygget revs och flyttades ett antal hus, som kom att i knappt etthundra år skulle bli en ödetomt innan för den planerade muren. Här kom Chapmans boställe att byggas. (Se tidskriften nr 1-2019).

Foto Olle Melin

Sträckningsmuren vid Varvsgatan

Bastion Drottninghall. Foto Lennart Bergquist

Bastioner och skansar på Lindholmen m.m.

Neptunus

Neptunus låg på Lindholmens nordvästra del. I Bastion Neptunus inryms idag den s.k. Galjonslunden med galjonsfigurer, stävpriodnader och akterskeppsprydnader från pansarskepp.

Castor

Castor låg på Lindholmen vid Repslagarbanans östra ände. Vissa spår återstår. Del av bastionen kom att användas som skjutbana för eldhandvapen.

Söderstjärna

På ön Söderstjärna, numera sammanfylld med Lindholmen, låg skansen med samma namn och som till stora delar är bevarad. Skansen är idag ombyggd och utnyttjas av Räddningstjänstskolan.

Pollux

Skansen Pollux låg ursprungligen på ett litet skär öster om Söderstjärna. Delar av skansen återstår. Skansen har under stora delar av 1900-talet används som provskjutningsstation för ammunition av olika slag. Ett omfattande saneringsarbete pågår sedan några år på platsen.

Mellan Pollux och den lilla befästa ön Smörasken (Havsfrun) var en sträckningsmur planerad. Som en för-

Galjonslunden med galjonsbilder. Arkivbild

Bastion Neptunus på Lindholmen

sta åtgärd i bygget sänktes fem skepp i den blivande sträckningen. På Smörasken skulle byggas ett Kruthus och den lilla ön kallas på vissa äldre ritningar för Krutholmen. Vare sig mur eller kruthus byggdes. Smörasken fick under 1800-talet roll som avlusningsstation och kallades då i folkmun för Lusasken.

Friliggande bastioner och skansar

Kungshall

Utposten i öster utgjordes av bastion Kungshall, som byggdes på ön med samma namn, numera genom utfyllnad förenad med Stumholmen. På de äldsta kartorna kallas ön för Kungsholmen. Bastionen är så gott som helt bevarad. Mitt i bastionen byggdes på 1790-talet Kungshallsmagasinet, ett centralt proviantförråd, som var i bruk in på 1980-talet

Göta Lejon

Utposten i väster utgjordes av skansen Göta Lejon, som låg på Björkholmen vid Saltö sund, där varvsmuren nu slutar. Platsen kallas än idag Skansaberget. Namnet Göta Lejon överfördes sedan på bostadsområdet innanför varvsmuren, rivet 1969.

Bastion Kungshall på Stumholmen

Bastionen Castor på Lindholmen

Bostadsområdet byggdes ursprungligen på 1860-talet som kronofängelse, vilket var i bruk fram till första världskriget. Gatan upp till fängelset, nuvarande Chapmansgatan, hette tidigare Fängelsegatan.

Göta Lejon revs, när varvsmuren från Saltö sund till Västerudd byggdes på 1830-talet.

Varvsmuren

Från Västerudd på Trossö fram till Björkholmen och

Bastion Pollux på Söderstierna

Smörasken

Bastion Söderstiern

Saltösund byggdes under åren 1830-1838 Varvsmuren är inte en befästningsmur utan helt enkelt ett ovanligt högt industristaket byggt i sten. Några ryska krigsfångar, som skulle varit med om att bygga muren, fanns inte i Karlskrona vid denna tid. Möjligen kan vissa krigsfångar varit med vid bygget av de äldsta delen av Sträckningsmuren på Trossö. Varvsmuren är ett helt vanligt entreprenadsarbete.

Mellan Trossö och Björkholmen, ett område som successivt fylldes ut mellan åren 1756 och 1914, ligger Chapmansplan, som den korrekta benämningen är. Vi Karlskroniter kallar planen för Oskuldsparken. Nu hajar många läsare till, men detta namn kommer av, att på ovan nämnt fängelse fanns såväl korttids- som långtidsfångar. Korttidsfångarna, som var dåtidens lösdrivare, fick vistas på Chapmansplan, medan långtidsfångarna vallades bakom muren. Korttidsfångarna var Oskulden och långtidsfångarna Skulden. Fan´ trot´ sa Rellingen!

Olle Melin

Varvsmuren vid Chapmansplan

Varvsmuren med meningslös förbudsskylt

En Marin för Sverige

fortsättning från nr 1/2019

Vi fortsätter serien om "En marin för Sverige", ett inlägg från Kungl. Örlogsmannasällskapet

Försörjningen under världskrigen

Vid utbrottet av det första världskriget etablerade den brittiska flottan en handelsblockad i Nordsjön mot de tyska sjöförbindelserna i syfte att tvinga landet till underkastelse genom varubrist. Handelsblockaden var effektiv. Tyskarna svalt, strejker utbröt och stridsmoralen sjönk. Handelsblockaden påverkade även den neutrala svenska sjöfarten, vilket tillsammans med missväxt ledde till, att regeringen år 1916 tvingades besluta om ransoner- ing av flera dagligvaror.

Våren 1917 pågick våldsamma protester och hunger- kravaller i ett flertal svenska städer (se bild!) mot den dåliga livsmedelstillgången och den omfattande svarta- börshandeln.

Under andra världskriget använde brittiska flottan samma beprövade metod med handelsblockad. Tyskland var nu bättre förberett bland annat med ett mer välut- vecklat jordbruk. Trots handelsblockaden uppstod inte någon svältsituation i Tyskland. Sverige var under kriget i princip självförsörjande avseende djurhållning och jord- bruksprodukter, men ransoner- ing tillämpades ändå för vissa varor. Sverige förhandlade med de krigförande och lyckades genom den s.k. lejdfrafiken importera viktiga varor som spannmål, kaffe, kakao, bomull, hudar, bilde- lar och olja. Exempel på svenska ransoneringskort under andra världskriget ses på bild.

Lejdfrafiken var mycket riskfylld och elva lejdfartyg sänktes av de krigförande och 165 sjömän miste livet. De sammanlagda förlusterna för handels- och fiskeflottorna under kriget var 270 fartyg och 1 370m personer. Mari- nens stupade under krigsåren var 163 man.

Det andra världskriget innebar svåra påfrestningar för Sverige. Marinen hade i uppgift att övervaka vårt sjöter- ritorium och ingripa vid kränkningar enligt folkrättens krav. Skyddet av sjöfarten, som pågick från krigets för- sta till dess sista dag, genomfördes som sjöfartskontroll

och eskortverksamhet kusten runt. Totalt eskorterades 17 796 fartyg. Eskortverksamheten var väldigt resurs- krävande. Som mest utnyttjade flottan 60 örlogsfartyg för eskorttjänsten.

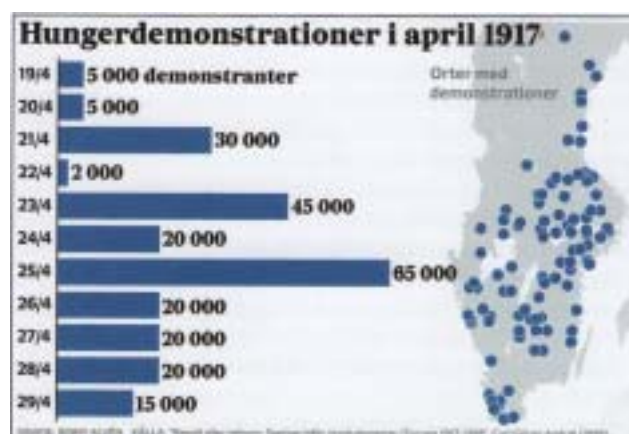
Även stora minröjningsresurser behövdes för sjö- fartsskyddet. Under kriget och i efterkrigsminsvepning- en oskadliggjordes cirka 5 000 minor.

Med de historiska exemplen vill KÖMS visa Sveriges sårbarhet för avbrott i sjöförbindelserna och hur snabbt folkförsörjningen kan påverkas. Sveriges självförsörj- ningsgrad avseende livsmedel är i dag betydligt lägre, än den var under de två världskrigen. Trots en då högre självförsörjningsgrad rådde livsmedelsbrist och ransone- ring tillämpades för flera dagligvaror. KÖMS anser, att vårt sjöfartsberoende skapar en icke önskvärd påver- kansmöjlighet för en eventuell angripare. Förutom att vi idag importerar stora delar av våra livsmedel är livsmed- elsproduktionen i landet beroende av drivmedel, göd- ningsmedel, foder och andra insatsvaror. Dessa produk- ter importeras huvudsakligen med sjötransporter.

Med hänsyn till ovanstående anser KÖMS, att beho- ven av att värna vårt sjöterritorium och vår marina infra- struktur måste beaktas vid den strategiska utformningen av det svenska försvaret. Frågan har hittills inte fått den uppmärksamhet, den förtjänar. Detta har medfört, att all- varliga säkerhetsbrister förekommer i landets samlade försvarsförmåga.

Hungerde-
monstration i
Stockholm
1917

Arbetet med speljakten fortsätter

Tidskriften har vid två tillfällen berättat om arbetet med att tillverka en s.k. speljakt efter Fredrik Henrik af Chapmans ritningar. Arbetet bedrivs i Varvshistoriska föreningens regi och det är en grupp frivilliga, som någon dag i veckan ägnar sig åt arbetet. Nu senast har man lagt ett rufftak och arbetet fortsätter med bl.a. inredningsarbeten.

När projektet så småningom är klart, så kommer det att vara placerat i det legendariska Vasaskjulet som en påminnelse om Fredrik Henrik af Chapmans storhet som skeppbyggare.

Olle Melin

Foto Sven-Erik Hellbratt

Modell av speljakten

Speljakten i Vasaskjulet

Säkra, flexibla och effektiva

Helsingborgs Hamn är containerspecialist med bred kompetens inom hela logistikflödet. Med erfarenhet sedan 1969 hanterar vi drygt 8 miljoner ton gods / 270 000 TEU:s om året – i rätt skick och i rätt tid. Vi kopplar kylcontainrar direkt till el, kontrollerar att temperaturen är rätt och koordinerar olika transportslag och lager. Med smarta it-lösningar underlättar vi din vardag. Med vår unika placering i expansiva Öresundsregionen med väl fungerande järnvägsnät och i skärningspunkt mellan två europavägar ger vi dig flyt i flödena.

www.port.helsingborg.se

HELSINGBORGS HAMN
PORT OF HELSINGBORG
your partner in logistics

Torpedstationen HMS Otto blev förebild för Aquavillor

De, som tjänstgjorde på Märs garn och Gålö för femtio år sedan, såg säkert det bruna komplexet, som låg vid Stora Stenholmen. Hon hette *HMS Otto* och var nog inte någon skönhet som flytetyg. Men hon var ändamålsenlig - som inskjutningsstation för torpeder - och tjänstgjorde som sådan från 1933 till början av 1970-talet. *Från HMS Otto* avfyrades torpeder och man kontrollerade och korrigerade deras bana. Sedan transporterades torpederna tillbaka till förråden i avvaktan på att användas av jagare, torped- och ubåtar.

HMS Otto byggdes på Brandholmens varv i Nyköping i början av 1930-talet. Hon togs i bruk av flottan 1933 och har en äldre syster, Liljeholmsbadet, som ligger vid Liljeholmen i Stockholm och är ett par år äldre. Badet lär vara i dåligt skick med en oviss framtid och var till försäljning på anbud för ett år sedan.

Otto är ett ovanligt namn på ett av Kungliga Flottans fartyg. Numera har de flesta av Flottans fartyg stads-, landskaps eller ö-namn och ett fartyg benämns i regel

som ett femininum. Visst har det funnits några fartyg med mansnamn, till exempel Gustaf V och Oscar II, men dessa har getts namn efter kungliga personer. Namnet Otto kommer från initiativtagaren, kommandörkapten Otto Warfvinge, som var chef för Torpeddepartementet på Skeppsholmen fram till våren 1931. Han slutade då sin anställning i Flottan och började arbeta som teknisk direktör hos en batteritillverkare. Han avled vid en tragisk olycka i Berlin i början av december 1931 och fick således inte uppleva *HMS Otto* i verkligheten.

HMS Otto är byggd på en 28,5 meter lång och 8,0 meter bred ponton (kassun), gjord i armerad vattenät betong uppdelad i tre sektioner. Bordläggningen (sidan) är 4,75 meter hög och djupgåendet 3,25 meter. I den främre fanns två torpedtuber för 53 cm torpeder, från vilka man sköt ut torpeder under vatten. Den mellersta var förvaringsutrymme för torpeder och den tredje var verkstads- och pannrum. På plan ett, fördäcket, fanns två övervattentuber, för 45 respektive 53 centimeters torpeder. Akterut var det upplagsplats för torpeder,

verkstad samt logement för 28 man i sju hytter. På däck fanns spår för vagnar, på vilka torpederna transporterades. På plan två fanns officers- och underofficershytter, sjukrum, mässar, kök, förråd m.m. och på plan tre fanns skjuttornet. *HMS Otto* hade både elektrisk belysning och oljeeldad värmepanna och var försedd med radiatorer. Hon hade inte någon egen motor.

På tidigt sjuttiotal avvecklades skjutningarna från *HMS Otto* och hon såldes 1977 på anbud. Köparen var en privatperson och *HMS Otto* blev kvarliggande på Märgarn under en tid. Richard Bergström, som då drev Alviks Marina i Bromma, fick höra talas om fartyget och lyckades köpa henne. Alviks Marina hade behov av kontor och *HMS Otto* hade lämplig storlek. Hon bogserades till Alviks Marina och en arkitekt engagerades. Arkitekten, Lars Holmer, hade visionen hjulångare som på Mississippifloden. Richard Bergström engagerade byggare och satte omgående igång med ombyggnad och utformningsarbete. *HMS Otto* blev en vacker blå byggnad innehållande verkstad, lager och kontor. Ombyggnadsarbeten påbörjades och man sålde skrot (rödgods från torpedtuberna), vilket inbringade nästan hela inköpssumman. *HMS Otto* hade innan försäljningen torrsatts efter 46 år i vattnet. Det fanns inga skador, så skrovet tvättades och behandlades med kallasfalt under vattenlinjen. Eftersom hon inte skulle ligga på land utan i vatten så behövdes inte bygglov. Men krångel blev det i alla fall. Exploateringskontoret i Stockholm Stad hade givit markanvisning för bostäder på marken, där marinan och *HMS Otto* fanns. Detta resulterade i, att man sa upp arrendavtalet. Richard Bergström beslöt därför att flytta i förtid mot en ersättning och detta blev starten av Pampas Marina i Solna. Dit flyttade Richard Bergström och hans son Christoffer verksamheten 1991. *HMS Otto* tjänstgör nu-

mera som kontor, verkstad och lager för Pampas Marina i Solna.

På Pampas Marina i Solna lyckades Richard Bergström med att få ett avtal med Solna Stad, som gjorde det möjligt med permanentboende på vatten. Detta vann laga kraft i december 1997. Avtalet möjliggjorde också att förverkliga de ritningar, som legat i byrålådan sedan 1993, då prototypen till AquaVillan hade tagits fram med hjälp av en kravspecifikation, där *HMS Otto* stod som förebild. År 2000 presenterades den första AquaVillan och samma dag såldes 8 hus. Det kan man kalla en flygande start. AquaVilla knoppades därefter av som ett eget bolag från Pampas Marina AB. Bolaget behövde en ny plats, där man kunde producera flytande hus och denna plats fann man på ön Lucerna i Västervik.

Med snabbt tilltagande brist på bostäder och lokaler har flytande byggnader blivit allt vanligare. I skrivande stund pågår byggnation av AquaVillan nr 30 bestående av 14 hus, som ska levereras till Marinstaden i Nacka. Samtidigt planeras för säljstart för 25 Aquavillor i en första etapp och ytterligare 25 hus i en andra. De ska placeras i Skeppsbrostaden i Västervik i anslutning till Pampas Marina.

Christer Warfvinge

Referenser:

Stora Stenholmen. Mikael Lindholm 2011 (finns på nätet)
Richard Bergström, AQUAVILLA, Västervik
Märgarnsboken, Stefan Nilsson 2017

Den ombyggda Otto på Pampas Marina

Det svensk-finska marina samarbetet stärks ytterligare

Swedish Finnish Naval Task Group, SFNTG

Ar 2014 beslutades, att den svenska och finska marinen ska vara redo att senast år 2023, vid behov kunna sätta samman en fullt fungerande gemensam sjöstyrka; Swedish Finnish Naval Task Group, SFNTG. Ambitionen är, att SFNTG främst ska utföra uppdrag i det gemensamma närområdet i Östersjön. Det handlar bland annat om att tillsammans kunna genomföra skydd av sjöfart och sjöövervakningsuppgifter. För att leda styrkan finns en stab om cirka 25 personer, lika många från den finska som den svenska marinen. Vilka fartyg, som ingår, dimensioneras vid varje tillfälle, beroende på vilken uppgift som behöver lösas.

Sedan bildandet har SFNTG-staben övat vid såväl nationella som internationella övningar och successivt tränat ihop sig. Länderna turas om att ha högsta ansvaret och när Sverige har posten som styrkechef, är det en finsk stabschef och vice versa. Deltagarna i staben roterar konstant över tiden, för att långt fler än de 25 personer, som behövs, ska kunna besätta rollerna.

En handfull personer ur staben har även ett vidare ansvar genom att driva stabens utvecklings- och utbildningsfrågor. De utgör SFNTG:s Command Group, en form av projektledning. Även här är det lika stort finskt som svenskt deltagande. En av medlemmarna i Command Group är kommandörkapten Magnus Berg från 4.sjöstridsflottiljen.

- Arbetet löper på bra och ambitionen är hög från båda nationer, men det finns förstås ett antal uppgifter att lösa innan vi är redo 2023. Ett exempel är sambandsbiten. Det är ju oerhört viktigt, att vi kan kommunicera med varandra och vidare gentemot andra stödjande nationer, som vi ju samarbetar med, säger Magnus Berg.

Planering under tidspress

Under den sista veckan i mars träffades flertalet medlemmar ur SFNTG-staben på Berga för att bland annat jobba med PUT-metoden (planering under tidspress), en bedömandemetod för att fatta snabba men så korrekta beslut som möjligt. Det är en svensk metod, som tillsammans med andra metoder och modeller, som SFNTG använder, ingår i den NATO-standard, som både svenska och finska Försvarsmakten följer.

Gruppen gör ett bedömandearbete på en ställd uppgift, det vill säga ta fram hur uppgiften ska lösas på ett så optimalt sätt som möjligt och använder PUT-metodens åtta steg för att gemensamt komma fram till en genomförandeidé.

För deltagarna är metoden i sig inte ny, men individerna i gruppen är inte helt bekanta med varandra sedan tidigare.

- Det är ett bra sätt att lära känna varandra och de måste snabbt komma in i ett diskussionsklimat, säger Ingeborg Widerberg från Sjöstridsskolan, som har det övergripande ansvaret för genomförandet av utbildningsdagarna.

Utöver att just träna på beslutsfattande är också varje träff en form av kunskapsöverföring. Eftersom det hela tiden byts ut stabsmedlemmar, behöver det ske en kontinuerlig överlämning. Nästa tillfälle, som staben kommer jobba ihop, blir under den internationella övningen Northern Coasts i Östersjön i september och då blir det chefen för 4.sjöstridsflottiljen, som har det yttersta ansvaret.

Michaela Linge

Foto Michaela Linge

Kursdeltagarna diskuterar strategier

MANY COMPANIES TALK ABOUT MULTI-DIMENSIONAL DEFENCE. **FEW CAN DELIVER IT.**

GRIPEN

Gripen is a new generation of multi-role fighter aircraft featuring state-of-the-art technology.

RBS15 surface-to-surface missile system for anti-ship engagements and land attack missions.

Advanced surveillance and command systems, such as Sea Giraffe radars and 9LV Combat management system.

SURFACE SHIPS

Stealth corvettes and other vessels, dedicated for their missions. 300 years of shipbuilding in the making.

Unmanned underwater systems for MCM, anti-submarine warfare, anti-surface warfare and counter terrorism.

THE A26

The disruptor in submarine design and operations. Over 100 years of world-leading submarine development.

With centuries of innovative shipbuilding experience, 80 years of evolutionary steps in the air, few companies can match our defence solutions. We work relentlessly to create fighters, stealth vessels, future proven submarines, weapons, radar and communications systems one step ahead of the competition, that's what we at Saab call our *thinking edge*.

www.saab.com

SAAB

Vad en gammal bild kan berätta

Kronobageriets personal 1940. Foto Stig Alvar Johansson

Bilden visar Kronobageriets personal 1940 samlade i den byggnad, som gick under benämningen Nya bageriet på Stumholmen i Karlskrona.

Bageriverksamhet i flottans regi har i princip förekommit sedan Karlskronas grundande 1680 till och med år 1977.

Gamla bageriet byggt på 1730-talet och i bruk in på 1860-talet. Efter bageriverksamheten var byggnaden under några år sädesmagasin. Tredje våningen och trapphusen byggdes på 1909 och byggnaden blev därefter beklädnadsförråd och tvättbyte och åtskilliga sjömän har här fått ut sin militära utrustning. I dag innehåller byggnaden hyreslägenheter. Foto Olle Melin

Från början fick borgerskapet i Karlskrona mjöl av kronan, mot att de levererade bröd till flottan. Det första kronobageriet i Karlskrona låg vid Stumholmskanalen, där kasern Sparres östra del i dag ligger. Det förslog inte med ett bageri, utan på 1730-talet byggde ett bageri, som för de flesta kvarvarande flottister minns som beklädnadsförråd. I dag är huset ombyggt till hyreshus med lägenheter. Mjölet kom från Kronokvarnen i Lyckeby och spannmålet kom i huvudsak från Östergötland och Södermanland.

I samband med den stora stadsbranden i Karlskrona 1790 totalförstördes bageriet på Trossösidan. En historia om detta cirkulerar i Karlskrona, då bagarmästaren vid branden, ska ha sagt:

Ett bakarehus kan återuppföras, men en surdeg måste räddas, varefter han sprang in i lågorna och räddade degen.

År 1863 invigdes Nya bageriet mitt på Stumholmen och i denna byggnad drev man verksamheten fram till nedläggningen den 31 december 1977.

Personalstyrkan utgjordes från början av militär personal för ledning, civil personal samt kommenderade båtsmän. De sistnämnda användes, dels som förstärkningspersonal vid ugnarna, normalt 4/ugn, vid vissa till-

Nya bageriet byggt på 1860-talet och i bruk t.o.m. 1977. Byggnaden revs i början av 1990-talet. På platsen för bageriet har Kustbevakningen byggt en administrationsbyggnad i samma stil som bageribyggnaden

fällen upp till 14 och dels som degtrampare. De sägs, att Björkholmsfruarna genom smaken på brödet kunde avgöra, varifrån de trampande båtsmännen kom och brödet var särskilt efterfrågat de perioder, som båtsmän från Öland trampade degen. Kusen fick en särskilt pikant smak då.

Från början bakades två sorters bröd, ankarstock (kuse) och succariebröd, d.v.s. knax eller skeppsskorpor. Vid nedläggningen fanns i bageriets sortiment cirka 50 produkter.

Utvecklingen vad gäller antalet bagare kan läsas ut av följande:

1925 = 14, 1940 = 30, 1952 = 17 och vid nedläggningen = 11. Man kan tydligt i dessa siffror utläsa 1925 års försvarsbeslut och andra världskriget stora personalsiffror.

Bageripersonalen bodde dels i Gamla bageriet, dels i Bageribostället, beläget på Stumholmens högsta punkt, det s.k. Brödberget.

En liten historia kring Brödberget (Bröjdbarget på Björkholmska) får avsluta den här artikeln.

En liten flicka var sänd av sin mor att på Brödberget hämta familjens tilldelade kuse. Följande samtal utspelas mellan flickan och brödbergskorporalen:

- Jau, skolle hämta mors kuse, men den skau vau varm, säger flickan
- Lielle vän, säger korpralen, dejt gåur inte, för jau haur baura ein som e varm o den skau amiraulinnan hau, såu den sietter jau påu.

Olle Melin

Bageripersonalen bodde dels i Gamla bageriet, dels i det s.k. Bageribostället, som byggdes på en grund efter en artillerismedja. Denna grund är Stumholmens äldsta. Idag fungerar byggnaden som hyreshus utan krav på, att hyresgästen ska vara bagare. Foto Olle Melin

Kronokvarnen i Lyckeby med stenbron bakom byggdes i början av 1700-talet för att ta hand om allt spannmål, som levererades till flottan. I dag är byggnaden plats för Karlskrona kommuns vattenverk. Foto Olle Melin

KORSORD NR 2

De som hade turen att vinna denna gång var
Björn Naeslund, Stockholm och
Lasse Wideklint, Hovmantorp

GRATTIS!

Som vanligt kommer priser från Jonny Ekdahls produktion

Nu är det dags för korsord 2-2019. Lösningar ska vara insänd senast 1 augusti 2019 under adress:

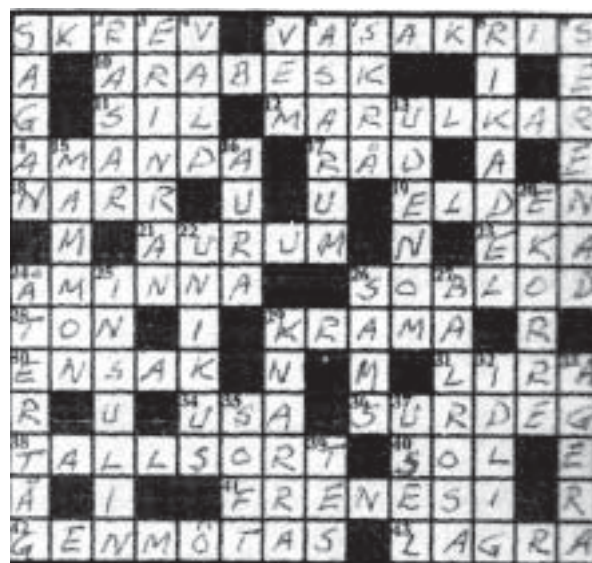
Redaktören Flottans Män

Författarevägen 9

371 63 LYCKEBY

LYCKA TILL!

Lösning Korsord 1 2019

Vågräta ord

- 1 Socken i Skåne
- 5 Oanständiga
- 10 Overksam
- 11 För dag- och nattvard
- 12 Anger djupgång
- 14 Slutsliten
- 17 Fågel
- 18 Ensam
- 19 Slätter
- 21 Poetpseudonym
- 23 Kärleksförklaring
- 24 Högfärdiga
- 26 Bruksägare
- 28 Boställe för mickel
- 29 Enastående
- 30 Plats i Stockholm etc.
- 31 Fälttecken
- 34 Mot myggor och andra
- 36 Likvärdstecken
- 38 Pinuskvistar
- 40 Stort rum
- 41 Färglösa
- 42 Sällsynta sötnosar
- 43 Detta är ulti

Lodräta ord

- 1 Skönhet Behag
- 2 Medtävlare
- 3 Enstämiga
- 4 Påminna
- 5 Vara upprätt stilla
- 6 Ringer
- 7 Mena

8 Slag med öppen hand

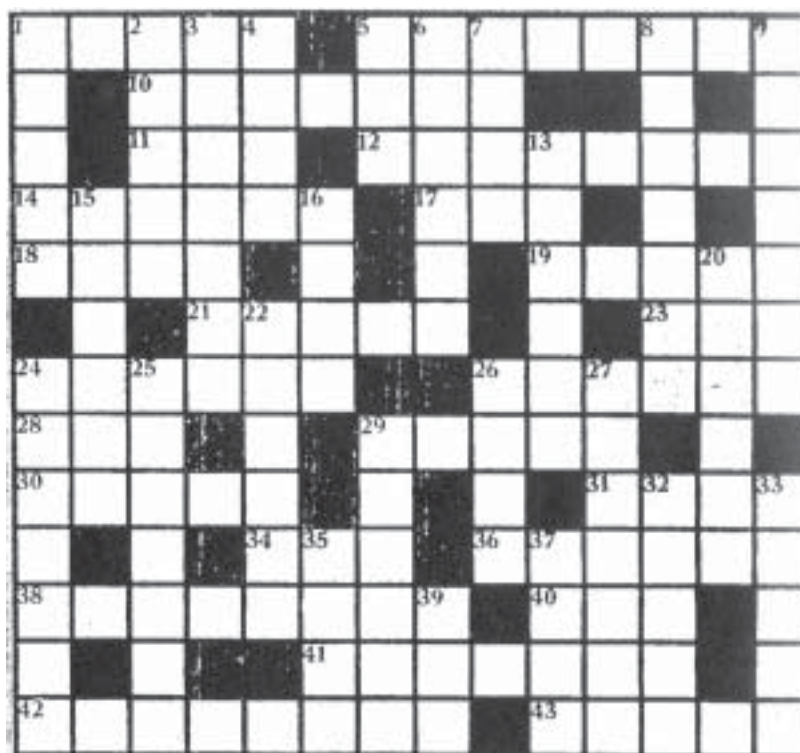
- 9 Ur takt med tiden
- 13 Styvnad vattenplatta
- 15 Urledvridning
- 16 Colomba
- 20 Gröna
- 22 Tänkte göra
- 24 Gräsmejning
- 25 Skringlar
- 26 Fiskeredskap

27 Fingrade

- 29 Utom ordningen
- 32 Kraftkvinna
- 33 Förtöja
- 35 Läkemedelsämne
- 37 Kyld
- 39 Blessyr

Jonny Ekdahls Knäp och Knepp

Ett minne från kalla krigets 50-tal

I förra numret av tidskriften refererade jag boken *Mysteriet på Östersjön*, som i första hand handlade om spökfartyget *Kinnekulle*, som påträffades drivande utanför Danmark. Boken tar även upp andra märkvärdigheter på Östersjön med försvunna eller uppbringade fartyg.

Från 1943 till och med 1962 har jag tillbringat somrarna på Hasslö utanför Karlskrona och sedan cirka 20 år tillbaka är jag åter sommarboende på Hasslö. Jag minns därför ganska väl episoden med den uppbringade trålaren *KA 126*, *Vasa* från Hasslö, i april och maj månader 1955. *Vasa* var inte ensam om sin situation, utan fiskebåtar från Nordersund i Blekinge samt båtar från Öland och Gotland delade *Vasas* öde. Värre gick det förmodligen för trålarna *Emanuel* och *Vågen* från Ungskär i Karlskrona östra skärgård. Dessa gick förmodligen under i den svåra storm, som rådde i området sista veckan i april, även om många varit övertygade om, att trålarna uppbringats av Sovjetunionen.

Vasa skulle ligga ute några veckor för att fiska lax på internationellt vatten. Försättningsvis kommer berättelsen här handla om *Vasas* fortsatta öden. Som grund ligger notiser i Blekinge Läns Tidning om händelsen.

4 maj 1955

Tidningarna rapporterade, att två Blekingetrålare, varav den ene var *Vasa*, uppbringats av ryssarna under laxfiske i Danzigerbukten. Det var en annan svensk trålare, som sett, hur trålaren bordades av en sovjetisk patrullbåt. Händelsen skulle ha inträffat den 30 april. Då hade *Vasa* varit ute på fiske i cirka tre veckor. Ombord på *Vasa* fanns fyra man. Utrikesdepartementet kontaktades och där satte man omgående till undersökning.

5 maj 1955

Nu stod det klart att *Vasa* var uppbringad och fördd till rysk hamn. Man tror, att trålaren förts till Pillau. Man väntade på svar från Sovjetunionen, men som vanligt dröjde svaren. Man konstaterar också, att Sverige har ett

avtal om sjöräddning med Sovjetunionen och att detta kommer att prövas i arbetet.

6 maj 1955

Inte heller denna dag bröts tystnaden, vilket gjorde, att Sjärräddningssällskapets legendariske chef, Hans Hansson (Kapten Bölja), vände sig direkt till

Vasa

den sovjetiska ambassaden i Stockholm. Han medgav, att fiskarna kanske gjort fel och att de var beredda att erkänna detta, men den sovjetiska sjöräddningen begår ett direkt fel, när man inte svarar på förfrågan.

7 maj 1955

Trots påstötningar fick man inget svar om *Vasa*. Stavsnäs radio har varje morgon och kväll kontakt med den sovjetiska sjöräddningen utan att få några besked om *Vasa*.

9 maj 1955

Denna dag får UD svar på sin diplomatiska förfrågan. Fyra svenska trålare är fördd till hamnen i Pionersk i närheten av Kaliningrad och de greps mellan den 28 och 30 april för olaga fiske. De kommer att få sina fall pröva i domstolen i Pionersk. Däremot fick man inte svar på, vilka namn de fyra uppbringade trålarna hade.

10 maj 1955

Letandet efter *Vasa* bedrivs nu endast på diplomatisk väg med ett hårt arbete från svenska UD. Sveriges chargé d'affaires på ambassaden i Moskva begärde att få åka till Pionersk, dels för att identifiera trålarna samt att bistå fiskarna vid den kommande rättegången.

11 maj 1955

Den svenska ambassaden fick under tisdagen den 10 namnen på de svenska trålarna. En av dessa var *KA 126 Vasa*. Detta kom som sköna nyheter för många oroliga familjer. En av fiskarna på *Vasa*, Frans Gustafsson, är svårt sjuk och har kommit under läkarvård. De sovjetiska myndigheterna har också meddelat, att Pionersk är förbjudet område och att ingen från ambassaden kan komma dit för att bistå fiskarna i den kommande rättegången.

12 maj 1955

Vid midnatt natten till den 12 lämnade sjöräddningskryssaren *Dan Broström* hamnen i Hörvik i västra Blekinge för att hämta hem den svårt diabetesjuka Frans Gustafsson. Den övriga besättningen har fått löfte att åka hem inom åtta dagar. De mådde alla bra och väntade på domstolsförhandlingarna. Dagen efter, den 13, ska *Dan Broström* sammanträffa med en sovjetisk båt med Frans Gustafsson ombord. Med på *Dan Broström* finns det speciella insulin, som Gustafsson använder. Hans eget förråd hade tagit slut, men ryssarna hjälpte honom med medicin. Med på *Dan Broström* fanns också ett antal journalister för att följa händelseförloppet.

13 maj 1955

Det beräknade överlämnandet försenades p.g.a. dåligt väder. Ännu har ingen tid för rättegången satts ut.

14 maj 1955

Dan Broström avslutade natten till den 14 sin ambulansfärd tvärs över södra Östersjön. Aktionen var ett bevis på, att överenskommelsen mellan svensk och sovjetisk sjöräddning efterlevdes. När sjöräddningskryssaren anlände till Saltö fiskehamn i Karlskrona, möttes de av ett stort uppbåd journalister, anhängare och nyfikna. Frans Gustafsson fick svara på många frågor och han försäkrade, att han mådde bra och egentligen inte behövt lämna före sina kamrater ombord. Men efter påstötningar från sjöräddarna, såväl de svenska och de sovjetiska, samt kollegorna på *Vasa* valde Frans Gustafsson att åka hem.

16 maj 1955

Man trodde nu, att fiskarena inte längre befinner sig i Pionersk. Detta har bekräftats av myndigheterna i staden. Var fiskarena befinner sig, vet man inte.

När *Vasa* greps hade de ombord 37 fina laxar på sammanlagt 185 kilo. Några laxar fick man behålla för daglig kost. Dessa uppgifter kommer från den hemvändande Frans Gustafsson.

17 maj 1955

Det visade sig, att trälaren låg kvar i Pionersk och att rättegången börjar den 18.

20 maj 1955

Vasas besättning är nu dömda av domstolen i Pionersk för olaga fiske. Straffet blev 500 rubels böter samt konfiskering av fångster och nät. För rättegångskostnader och omkostnader för uppehållet ska man dessutom betala 1344 rubel. Omräknat till svenska kronor innebär det, att besättningen fick punga ut med cirka 3 000 kronor. Till detta kommer förlust av nät och fångst. Omräknat förlorar man cirka 3 800 kronor per man.

Trälaren och besättningen var nu tillåtna att lämna Pionersk, så snart man fått en garanti om beloppen från den svenska beskickningen i Moskva. Kostnaderna kommer att bli mycket ekonomiskt kännbar för fiskarena.

21 maj 1955

I dag har *Vasa* med besättning kommit hem till Sverige. Den svenska ambassaden i Moskva hade ställt ut ekonomiska garantier. Resan hem tog längre tid än beräknat på grund av dåligt väder på Östersjön.

När man via Karlskrona Radio haft kontakt med *Vasa*, berättade skepparen på trälaren, Gunnar Nilsson, att man hade alla sina nät med hem. Fångsten hade dock blivit beslagtagen. Man har under rättegången inte fått någon annan hjälp än en svensk tolk, samma ryss som varit behjälplig med Frans Gustafssons hemresa.

23 maj 1955

Denna dag berättar tidningen om en intervju med skepparen Gunnar Nilsson. Här framkommer det, att *Vasa* aldrig var inne på sovjetiskt territorium. Man hade prickat in platsen, där den sovjetiska patrullbåten dök upp och det

var 13,5 distansminuter från Pionersk, d.v.s. på internationellt vatten.

Man ansåg det meningslöst att neka i rätten. Det hade förmodligen fördröjt hemresan avsevärt. Man fick under vistelsen i Pionersk inte gå i land mer än vid de tillfällen det hölls förhör. Tolken, som hjälpte till, var mycket trevlig och hjälpsam, men han vägrade tala om sitt namn.

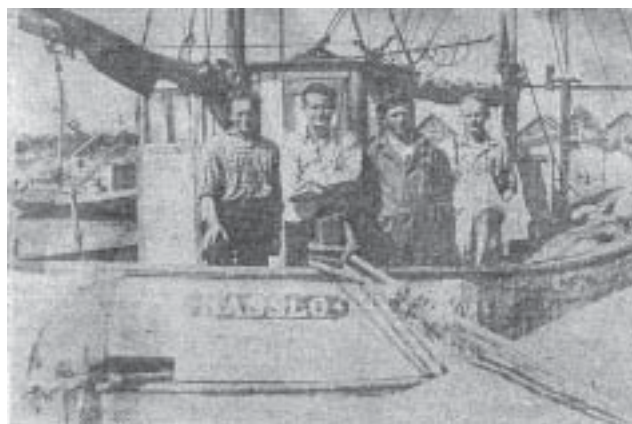
Som tur var hade vi strax innan gripandet lastat över 102 laxar till en kollega, som var på väg hem. Vi fick köpa mat av ryssarna och för det vi fick, betalade vi cirka 600 kronor. Värdet på det vi fick uppskattade vi till cirka 40 – 50 kronor. Men som tröst fick vi var sin flaska vodka för hemresan.

Förmodligen aktar vi oss i framtiden för dessa fiskervatten, även om Danzigerbukten är de bästa laxfiskevattenen.

Till många Hasslöbors besvikelse gick *Vasa* till Saltö fiskehamn vid hemkomsten och inte till hemmahamnen på Hasslö. Representanter från UD var på plats och hälsade välkommen hem. Det bästa med hemkomsten var dock, att man fick det man saknat i veckor – en kopp kaffe.

Besättningen

Besättningen på *Vasa* utgjordes av Gunnar Nilsson (Hanö - Gunnar) skeppare, brodern Nils Ingvar Nilsson samt Jarl Mårtensson och Frans Gustafsson.

Vasas besättning

KA 126 *Vasa*

Vasa byggdes 1926 i Karlshamn och levererades till Hasslö. 1954 köpte skepparen Gunnar Nilsson trälaren och 1957 såldes den vidare till Ungskär i Karlskrona östra skärgård. År 1960 såldes *Vasa* till Kumlinge på Åland och 1966 flyttades hon till Mariehamn. Efter 1970 finns hon inte kvar i något register.

Olle Melin

Underlag från Blekinge Läns Tidning och från en uppsats skriven av Johan Nilsson, sonson till besättningsmannen Nils Ingvar Nilsson

Foto från Hasslö fiskemuseum

Nu rycker Svante ut från Lv 6

I två tidigare nummer av tidskriften, senast nr 4/2018, har jag följt Svante Börnerheim och hans värnpliktsutbildning vid Lv 6 i Halmstad. När detta skrivs är vi i mitten av maj och när detta läses är vi i mitten av juni. Under denna tid kan vissa förutsättningar ändras.

Strax före juluppehållet befordrades Svante till den gamla hederliga titeln vicekorpral.

Under januari och februari genomfördes en omfattande befattningsutbildning och inriktningen för Svantes del var Samband – Ledning bl.a. riktad mot Lv-robot 97.

I mars, april och maj månad genomfördes övningar på såväl plutons som kompani och bataljonsnivå.

Svante har en mycket positiv uppfattning om utbildningen och tjänstgöringen vid Lv 6. Däremot ser han fortfarande fram emot MUCK som sker den 14 juni.

Ett par lita annorlunda händelser kan vara värda att notera. Svante blev som ett av sex ombud vald att repre-

sentera de värnpliktiga vid Lv 6 vid den så kallade värnpliktskongressen, som ägde rum i Nacka den 22 – 26 april. Totalt var 93 värnpliktiga ombud från hela landet med på kongressen, vilken hade besök av såväl försvarsministern Peter Hultqvist som ÖB Michael Bydén. Med den sistnämnda fick Svante en liten pratstund. I övrigt behandlades många frågor som berör de totalförsvarspliktiga i landet.

Svantes äldre bror, Emil, är kadett genomgår utbildning till specialistofficer. Emil är röjdykare i flottan. Svante fick möjlighet att som gäst delta i den kadettbal, som specialistofficerskursen genomförde i Karlskrona den 27 april, vilket Svante uppskattade mycket positivt.

Vad händer då efter den 14 juni. Svante har sökt anställning som soldat vid några regementen och hoppas på så sätt få göra en utlandsmission. Vidare har han testats för officersprogrammet och också sökt in till några av landets universitet.

Hur det går, får framtiden utvisa. Men ett stort *Lycka till!* sänder vi med.

Olle Melin

Bröderna Emil och Svante Börnerheim på väg till kadettbal i Karlskrona

Svante och ÖB Michael Bydén på värnpliktskonferensen

Planerad hytt på fartyget

Sveriges nya signalspaningsfartyg, *HMS Artemis*, sjösattes i Gdynia i Polen den 16 april. Fartyget ska under år 2020 ersätta vårt gamla spaningsfartyg, *HMS Orion*.

Det var Saab/Kockums, Karlskronavarvet, som fick beställningen av HMS Artemis från Försvarets materielverk (FMV) och varvet lät en underentreprenör bygga fartyget. Det blev Nautavarvet i Gdynia, som fick uppdraget och i mars 2018 kölsträcktes fartyget. Varvet i Gdynia är en del av den polska försvarskoncernen PGZ.

I slutet av 2019, efter ett antal provturer, kommer fartyget till Karlskrona för installation av Försvarmaktens och Försvarets radioanstalts (FRA) utrustning och under 2020 kommer fartyget att överlämnas till Försvarmakten och tjänst vid 1.ubåtsflottiljen.

Artemis, som gett namn åt fartyget, är jaktgudinna i den grekiska mytologin.

Närvarande vid sjösättningen och namngivningen var representanter från det polska varvet, från Saab/Kockum och från FMV och FRA. Den svenska marinen representerades av marinchefen Jens Nykvist.

Foto Julius Lindahl

Olle Melin

Fartygsdata

Längd 74 meter
Bredd 14 meter
Djupgående 3,80 meter
Displacement 2 300 ton
Fart 14,4 knop
Besättning Cirka 35 personer

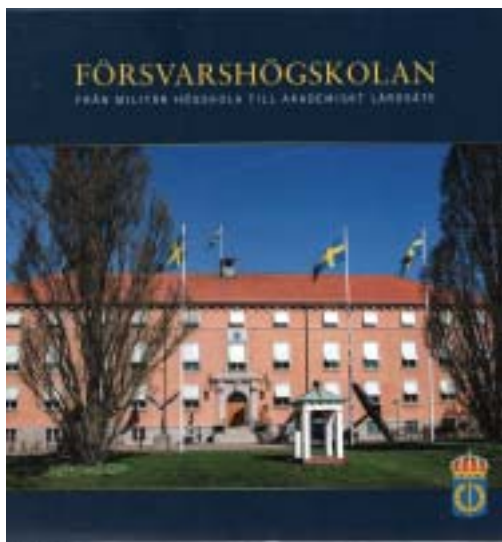
Historia

Råttmat

Det var Flottans dag i Karlskrona. I örlogshamnen och ombord på fartygen var det pyntat värre för alla väntade besök. Paradflaggning, förberedd paradbelysning och allt annat, som hör till, när man väntar mycket folk.

Till och med den lilla ångslupen Carl, där korpral K var båtchef, hade dagen till ära hissat signalflaggorna C A L. En löjtnant, som passerar, vänder sig till korpralen ombord på slupen och säger lite överlägset:

- Hur f-n stavar korpralen till Carl
- Jo si löjtnanten, när jaug kom neir till förrådet, hade di jäkla roåttorna ätit upp U:et!

Försvarshögskolan

Jag läste recensionen av boken med rubricerat namn. I det sammanhanget har jag några synpunkter, som nog betraktas som antingen revolutionära eller skrivna av en gammal amöba, som ingenting förstår. Jag är beredd.

Något av det första amiralen Claes Tornberg gjorde, när han tillträdde Militärhögskolan (som den då hette) var att akademisera denna, så att officersutbildningen skulle få samma status som övrig högre utbildning i landet. Detta var väl positivt i och för sig. Utvecklingen har sedan gått vidare med doktorander, magister- och kandidatexamina, ja t.o.m. professorer är nu topparna på skolan.

Tanken är också, att när en officer slutar, så ska han lätt komma in på ett universitet och läsa vidare till ett an-

nat yrke. Jag har fått intrycket, att hela denna nya tanke, jämfört med tidigare bl.a. på Sjökrigsskolans tid, är något som i första hand gynnar individen och inte försvaret. Det har gått så långt, att en nytexaminerad sjöofficer inte är mogen att ta befälet på ett fartyg (mindre sådant förstås) utan att först skickas till Sjöbefälsskolan i Kalmar och lära sig navigation och fartygsmanöver. Det är så mycket annat, som tagit hans tid, en massa lantkrigs-konst t.ex. samt hur en vetenskaplig avhandling skrivs.

Poängen i mitt resonemang är följande: (Om vi nu enbart ser på marinen).

Våra nya fartyg och vapensystem (typ Visby eller A26, förlåt Blekinge!) är, efter vad jag förstår, oerhört komplicerade instrument och kräver enormt mycket kunskap och skicklighet av de, som skall kunna utnyttja alla förmågor (vilka kostat skattebetalarna miljarder) till max. Räcker nuvarande utbildning till?

Jag skulle tro, att om Du frågar en ytattacksflottilj-chef, så skulle han säga nej. Den gamla KSS var nog inte så dum ändå, även om vi inte blev magistrar.

Hälsningar

Jarl Ellsén

98 ½ (Synpunkterna må bedömas därefter).

Ur Kjell Närkhammars bildarkiv

Denna gång har jag valt ett vykort med motiv från Stockholms ström. Vykortet är poststämplat 17/7 1950. Längst till vänster på kortet syns kupolen på Skeppsholmskyrkan.

Under decennierna efter andra världskriget hände det, att flottan (läs Kustflottan) så gott som i sin helhet paraderade på Stockholms ström. På den tiden handlade det om många och stora enheter. På denna bild syns bl.a. några pansarskepp.

I dag har vi ingen möjlighet att visa upp fartyg, som i storlek och antal minner om den tid som gått. Senaste gången, vad jag kan minnas, var i samband med Kronprinsessan Victorias bröllop 2010, men då handlade det om betydligt färre enheter.

Olle Melin

101 svenska öar – Du måste se innan du dör

Sverige är ett land fullt av öar och i denna rikt illustrerade bok hittar du ett urval av de mest speciella. Självklart tar de två stora öarna, Gotland och Öland mycket plats, men så är ju dessa två fulla med sevärdheter. I övrigt har gjorts ett urval från Nordkoster nära gränsen mot Norge till Getskärs-Renskär i Kalix skärgård.

Ibland handlar det om små öar med mycket liten och ibland ingen befolkning fram till öar, som egentligen är stadskärnor. Två exempel på detta är Djurgården mitt i Stockholm och Karlskronas huvudö Trossö.

Boken kan betraktas som en uppslagsbok inför planerade eller spontana besök.

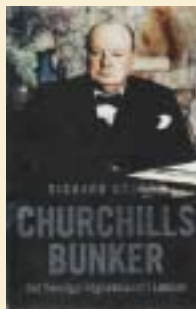
Boken är mycket rikt illustrerad.

Författare är två från den skönlitterära kretsen, Leif Eriksson och Martin Svensson. Bakom de många fina bilderna står fotografen Sevda Svensson.

LIND & CO 2017.

ISBN 978-91-7461-699-6

Olle Melin

Churchills bunker

När jag för snart trettio år sedan var i London, besökte jag ett då ganska litet museum, War Rooms, placerat i en källarlokal i regeringskvarteren. När jag 25 år senare gjorde ett nytt besökte museet, hade det utvecklats på ett enastående sätt och visade på ett mycket pedagogiskt sätt, hur de engelska stridskrafterna verkade under andra världskriget. Härifrån var det tänkt, att Winston Churchill skulle leda dessa. Om detta ovan handlar bara en liten del av boken *Churchills bunker* med undertiteln *Det hemliga högkvarteret i London*. Boken är skriven av Richard Holmes (1946-2011), en av Storbritanniens mest framstående historiker.

Men boken handlar om så mycket annat. Man får följa verksamheten i det brittiska försvaret och framför allt dess ledning från krigsutbrottet i september 1939 fram till fredsslutet 1945, vilka människor som fanns i bunkern och deras uppgifter kopplade till händelseförloppen till sjöss och till lands.

Stort fokus läggs på alla de konferenser som de allierade ledarna träffades på och som i stort gick ut på, hur man skulle hantera Tyskland efter krigsslutet. Churchill beskrivs som en herre, som reste mycket under kriget och var utrustad med en arbetskapacitet utöver det vanliga.

Det här är en mycket intressant bok, som varmt kan rekommenderas. Och nästa gång Du är i London, besök War Rooms!

LIND & CO 2018.

ISBN 978-91-7779-254-3

Olle Melin

Digerdöden.

Ingen annan farsot har som Digerdöden, som drabbade Europa under medeltiden, ettsat sig fast i vårt kulturella minne. När svarta döden, som den också kallas, slog till så skedde det med full kraft. I ett sjukdomsförlopp, som ofta var över på några dagar och som nästan alltid slutade med döden, dog uppemot en tredjedel av Europas befolkning. Förödelsten fick en enorm inverkan på medeltidsmänniskans vardagsliv och kultur.

Digerdöden var en pest, som spreds genom loppor, som erhållit bakterien, när de suger blod från gnagare, den svarta råttan. Pestens ursprung är höljt i dunkel. Man gissar på Centralasien, Mongoliet och Kina. Kanske Indien eller Sydostasien? Pestens väg mot väster löpte troligen längs den mytomspunna Sidenvägen. En annan väg var mot Svarta havet och över Medelhavet och vidare land efter land norrut. Fartygen var en effektiv smittbärare. Ungefär runt år 1347 kommer digerdöden till Svarta havet och vidare ner till Medelhavet. Snabb spridning till Sydeuropa 1348 – 1349, nådde norra Europa och Skandinavien med full kraft år 1350 och gick vidare österut in i Ryssland år 1352.

Europa hade under första hälften av 1300-talet omkring 80 miljoner invånare. Uppskattningen är att mellan en tredjedel och hälften av Europas befolkning dog i pest, krossade av en osynlig fiende. Anta att samma sak skulle inträffa i våra dagar. Det räcker att lägga till en nolla för att katastrofens vidd skall bli uppenbar.

Med sedvanlig skicklighet tas läsaren med på en resa till den värsta farsot, människan fått utstå. I boken ger författaren svar på de stora frågorna kring epidemins geografiska spridningsvägar, om dess stadier och dess effekter i Sverige, Norden och Europa. Det beskrivs också den påverkan digerdöden fick på dåtidens kulturella och andliga liv.

Författare är Dick Harrison, professor i historia vid Lunds universitet.

Utgiven av Historiska Media och Dick Harrison 2018.

ISBN: 978-91-7545-847-2.

Stellan Andersson

Familjen Bernadotte

Det förekommer många uppfattningar om det svenska kungahuset och om frågan monarki eller republik. Våra veckotidningar är fyllda med reportage om vårt kungahus och antalet böcker i ämnet är hur många som helst. Men det handlar om en mycket stor del av Sveriges historia med start 1810, när Jean Baptist Bernadotte valdes till svensk kung. Han tillträdde ämbetet 1818, när kung Karl XIII dog utan arvingar.

Bokens undertitel, Makten, myterna, människorna ger en försmak inför läsningen. Ett 40-tal medlemmar i det svenska kungahuset porträtteras i längre eller kortare avsnitt.

Författaren Arne Norlin, född 1947, är en erfaren journalist och författare. Han har skrivit uppskattade fackböcker men är också känd för sina många barn- och ungdomsböcker.

En liten pikant anmärkning fann jag i avsnittet om Prins Carl den yngre, mest känd för sin inblandning i den så kallade Huseby-affären, där han i samband med denna affär blev något av kungahusets svarta får. Om prins Carls inblandning i affären skrev åklagaren Carl Axel Robert följande: *Många gånger har dt hänt, att en åtalad person blivit dömd mot sitt nekande, men detta är i min erfarenhet första gången, som någon har blivit frikänd mot sitt erkännande.*

Fischer & Co 2015.

ISBN 978-91-86597-96-2

Olle Melin

Familjen, varvet, båtarna. Holms i Gamleby

Boken inleds med en snabb skiss av den lilla köpingen Gamleby, längst in i viken, vid förra sekelskiftet. Därefter kommer en presentation av varvet och familjen Holm, först den mycket speciella familjefadern Knut Holm, som hittade en ritning till en modern fenkölad seglare, alltså ingen trög klump som de, som låg nere i hamnen. Han började omedelbart att bygga den i ett uthus och när skrovet blev färdigt, så gick det inte att få ut det genom dörren. Så han fick riva en vägg för att kunna sjösätta. Men Bris, som båten döptes till, visade sig bli mycket framgångsrik i kappseglingarna, som hölls på Gamlebyviken. Den första båten gav mersmak och varvsverksamheten tog sin början. Den äldste sonen Yngve var stor och atletisk. Han skulle gå sjöofficersvägen, men avskedades från flottan sedan han slängt en överordnad överbord i vredesmod efter en dispyt. Han var en skicklig seglare, kunde läsa både vind och vatten.

Den yngre av bröderna, Tore, tog en fin studentexamen och gick vidare till skeppsbyggnadslinjen på Tekniska Högskolan i Stockholm. Han blev en mycket skicklig konstruktör av snabba och vackra segelbåtar. Det var Tore, som i stor utsträckning stod bakom konstruktionen av varvets segelbåtar. Och det var också Tore, som blev Sveriges mest framgångsrika olympier med fem olympiska medaljer i fem olympiska spel, varav två guld, i Antwerpen 1920 och 1932 i Los Angeles.

Varvet och varvsarbetarna ägnas också stor uppmärksamhet i boken. Arbetarna var mycket yrkesskickliga och lojala mot företaget. De var också underbetalda, men de hindrade inte, att de förklarade sig villiga att ställa upp med egna pengar, när varvet hade det ekonomiskt besvärligt.

Under andra världskriget så tillverkade Holms varv flera fartyg av marin karaktär. Det var dels fem Kriegsfischkutter (KFK) för leverans till Tyskland och dels 3 minsvepare i trä, M7, M8 samt M25. Det speciella med de svenska minsveparna var, att de var byggda i hondurasmahogny. Det sägs att varvsarbetarna grät, när de vackra träbåtarna gråmålad.

Stort utrymme i boken ägnas också åt varvets olika typer av segelbåtar, som illustreras av en mångfald bilder och ritningar.

Boken avslutas med ett kapitel om en J-båt, Svea, som ritades av Tore Holm i tidigt trettio-tal. Den blev inte byggd, men Holms ritningsarkiv hittades vid senaste sekelskiftet och placerades i Stockholms Sjöfartsmuseums arkiv. I handlingarna fanns ritningarna till Svea och den är nu byggd på holländskt varv och sjösatt för något år sedan. Skrovet, som byggdes i aluminium, är över 40 meter långt och båten kostade en halv miljard kronor att bygga.

Boken har tre författare, som ovanligt nog har signerat sina egna delar. Det ger läsaren en känsla av insikt från olika håll, delarna går väl i varandra och ger en behaglig, varierad läsning. Det är en tung bok, väger 1½ kilo, men både lättläst och spännande.

Redaktion: Bengt Jörnstedt, Bo Stenström samt Eva Berglund Thörnblom

Förlag: Museiföreningen Sveriges Fritidsbåtar 2019

ISBN: 978-91-519-0015-1

Christer Warfvinge

Krigsfall Sverige - Tysklands anfallsplan mot Sverige 1943.

Sent under andra världskriget planerade Hitler och hans generaler alternativa snabba pansarattacker från Norge över riksgårnsen. Det är den enda väl dokumenterade anfallsplanen mot Sverige i modern tid.

Planeringen gick ut på att antingen snabbt klyva Sverige längs Indalsälven eller rycka fram längs Västerdalälven mot Mälardalen och Stockholm. Svenskar av idag upplever det som överkligt, att orter som Järpen och Ludvika var förstahandsmål i fientliga operationer mot vårt land.

Men Sverige var berett! Under tre års tid hade vi effektivt befäst och minerat gränspassagera. Fältarmén var utgångsgrupperad och organiserad av tre av Sveriges främsta militärer under 1900-talet. Dessa var Axel Rappe, Helge Jung och Carl August Ehrensverd.

Vid ett tyskt anfall mot Sverige skulle de tyska pansarkolonerna ha mötts av ett väl förberett försvar och offensiva attacker, om de trots allt hade lyckats forcera gränsförsaret. Tyskarna hade fatalt underskattat Sveriges vilja och förmåga att försvara sig. En tysk pansarattack 1943 skulle inte ha blivit någon överraskning, utan hade med all sannolikhet resulterat i en kalldusch för Hitler och hans snart vacklande Tredje rike.

Boken behandlar de hotbilder, som definierats och hur Sveriges försvar upprustats och de krigsplaner, som fanns 1942 och 1943. Ett antal olika fallstudier beskrivs och de olika taktiker och överväganden Sverige gjorde. Vi var väl beredda med heltäckande gränsförsvar och kampvilja på topp.

Ett mycket stort antal svart/vita foton och 10 kartor underlättar att koppla händelser till platser och personer, vilket gör att boken är mycket intressant och lättläst.

Författaren Jan Linder är sjöofficersson från Karlskrona, civilekonom och reservofficer i Flottan. Han har skrivit flera böcker om Sverige från mellankrigstiden, andra världskriget och under kalla kriget. Boken är utgiven av SMB och författaren år 2018.

ISBN: 978-91-88053-77-0.

Stellan Andersson.

Minerade vatten

Journalisten och författaren Terje Fredh, född 1934, har under flera decennier skrivit om sjöfart, människor och händelser, bl.a. under andra världskriget. Den svenska västkusten är i regel hans utgångspunkt.

Boken *Minerade vatten* från 2018 är en sammanställning av tre häften, som kom ut åren 1975 till 1977. Titlarna på häftena är *Kullagertrafiken*, *Det hände i väst* och *Sjöfart*. Boken innehåller 11 kapitel med titlar som Bohuskusten blir krigsskådeplats, Flyktingar och rymlingar, Minor och andra faror, m.fl.

Berättelserna avlöser varandra och de utmärkta personskildringarna gör, att man gärna vill veta mer. Det är inte endast händelseförlopp, som beskrivs utan också ett stort antal intervjuer av de, som var med. När man läser boken, förstår man, vilken oerhörd betydelse sjöfarten hade för folkförsörjningen under andra världskriget.

Terje Fredh är en mycket duktig berättare och skriver i en ledig och lättläst stil, en egenskap som duktiga journalister ofta besitter. Detta är den sjunde boken av Terje Fredh, som jag har läst och jag är lika imponerad varje gång bl.a. om det omfattande researcharbete, som ligger till grund för berättelserna.

Tid&Rum AB.

ISBN 978-91-87755-09-5

Olle Melin

Nordiska korståg. Världens dramatiska historia

Den 27 november i Herrans år 1095 predikar påven Urban II inför en entusiastisk folkskara i den franska staden Clermont. Hans utgångspunkt är evangelisten Matteus ord om det nödvändiga i att "ta korset" och offra sitt liv för Gud. Hans budskap är krig. Krigarna skall sy fast ett stort kors på sina kläder. Symbolen vittnar om korsfarens mod och löfte till Gud och får inte plockas bort förrän uppdraget, Jerusalems befrielse från de otrogna, är slutfört.

Ingen medeltida företeelse har blivit mer idealiserad än korståget, ingen har heller blivit mer bespottad. För oss i norra Europa framträder korstågen oftast som en kontinental företeelse. Men visst fanns det också nordbor, som gav sig av för att utkämpa heliga krig. I denna bok skildrar Dick Harrison med inlevelse de nordbor, som "tog korset". Det var tusentals människor från Sverige, Norge och Danmark, fattiga som rika, som reste för att med vapen i hand frälsa de otrogna i öst.

De äldsta belägen för att nordbor har farit till Heliga landet återfinns på runstenar. Upplänningen Östen är den första kända Jerusalemfararen i början av 1000-talet. Även normmännen sökte sig i början av 1100-talet till Främre Orienten.

Korstågen var inte begränsat till Medelhavets länder. Det spreds till länderna vid Östersjön på 1200-talet och här sammanföll korstågen med två andra fenomen: dels kampen mot sjööveriet, dels de kristnas medeltidsrikenas expansion mot svagare grannar. Korstågen i de baltiska länderna var omfattande i början av 1200-talet.

På 1100- och 1200-talen kom Finland att integreras i det svenska riket, där det förblev ända till freden i Fredrikshamn 1809. Men hur blev Finland svenskt? Kanske rentav genom korståg? Det vill säga, svenskarna erövrade kanske Finland som en följd av, att de spred kristendomen till landet?

Författare är Dick Harrison, professor i historia vid Lunds universitet. Harrison visar i boken sitt stora historiska kunnande presenterat med hans entusiasmerande och fängslande berättarstil.

Utgiven av Historiska Media och Dick Harrison 2019.

ISBN: 978-91-7545-945-5.

Stellan Andersson

Trettioåriga kriget.

Trettioåriga kriget var det första europeiska storkriget. Det började genom, att tre katoliker slängdes ut genom ett fönster från den gamla kungaborgen i Prag den 23 maj 1618. Även om de tre katolikerna överlevde fallet; de hade turen att landa i en gödselstack, blev fönsterutkastningen signal till uppror i Böhmen, Schlesien, Lausitz och Österrike. Kriget hade börjat!

Under 30 år strömmade knektar, ryttare och legosoldater från Europas alla hörn till Tyskland. Här slogs danskar mot tyskar, österrikare mot svenskar och spanjorer mot fransmän. Här stod protestanter och katoliker mot varandra, men också emot likasinnade. Aldrig förr hade så stora arméer som de här dragits samman eller så många människor sårats och dött på slagfälten. Så förödande hade krigets effekt heller aldrig varit för dem, som inte själva deltog i striderna. Städer raserades och civilbefolkningen led stort och dukade på många håll under helt.

När Sverige kom in i 30-åriga kriget hade det redan pågått i 12 år. Framförallt har 30-åriga kriget gått till historien som ett religionskrig, en kamp mellan katolicism och protestantism. Idag vet vi att detta är en kraftigt överdriven bild. En orsak, som ofta framhävs, är behovet av maktbalans. Frankrike, Sverige och Nederländerna var rädda för att det österrikiska och spanska furstehuset Habsburg skulle ta över Europa. En ytterligare orsak var, att många av Europas furstar kämpade för att behålla och genom fälttåg erövra nya landområden.

Dick Harrison ger i *Trettioåriga kriget* en inblick i det krig, som formade det moderna Europa. Han varvar krigets avgörande skeenden med personöden; inte bara kungarna och officerarna, utan även soldaterna och de vanliga människorna, som drabbades hårt. Författaren är professor i historia vid Lunds universitet. Utgiven av Historiska Media och Dick Harrison 2018. ISBN:978-91-7545-848-9

Stellan Andersson

Ångfartyget 200 år

Ångan är ett dimmigt ting, som får hjul att gå i kring.

Så diktade Falstaff Fakir någon gång på 1800-talet.

År 1817 kunde förvånade flanörer utmed Riddarfjärden se en farkost, som oberoende av väder och vind tog sig fram över fjärden med en plym av rök och eld kring skorstenen. Detta var början till en ny epok i svensk sjöfart och i svensk industri.

Om detta och mycket annat handlar boken *Ångfartyget 200 år*, skriven av Claes-Göran Dahl. Boken handlar om fartyg och båtar, om varv och andra industrier samt om märkesmän under begreppet ånga.

Boken innehåller förutom faktatexter av citat, citerade brev och inte minst ett antal romancitat och dikter av kända svenska författare och detta passar väl in i boken och gör den mycket mer lättläst, än den skulle varit med rabblande av fakta.

Boken är illustrerad med ett stort antal mycket bra bilder, vilket gör boken än mer intressant.

Författaren Claes-Göran Dahl har genomfört ett oerhört stort researcharbete, vilket gett ett verkligt bra resultat. Författaren har tidigare gett ut ett antal böcker kopplade till sjön och havet och han är huvudredaktör för den kommande boken om Flottan 500 år.

Boken är den första i en planerad serie om tre böcker.

Canopus Förlag.
ISBN 978-91-639-5424-5

Olle Melin

Harry Martinsons båtar och skepp

Den blekingske författaren och akademiledamoten Harry Martinson (1904 – 1978) var tidigt i sin ungdom besatt av havet. Han tog värnning i Skeppsgosseakören 1919, men rymde och fick respass. Efter några år, 1922, fick han hyra på en båt – Gerda. Han var till sjöss in på 1927. Om detta kan man läsa i hans självbiografiska roman *Vägen ut*.

Sommaren 1952 hyrde Harry Martinson med familj ett hus vid Gyön mellan Ronneby och Karlshamn i Blekinge. Här skrev han bl.a. delar av sitt verk *Aniara*. Men han blev också bekant med modellbyggaren och förre sjömannen Karl Albin Strömberg (1900 – 1988) och de grundade där en vänskap, som kom att vara fram till Harry Martinsons död 1978. Som den samlare Harry var, beställde han ett antal modeller av sin vän och om detta handlar boken, som är årsbok för Harry Martinsonsällskapet 2018. Boken innehåller bilder och text kring 16 av de modeller, där Harry M på något sätt var delaktig. Modellerna kopplas till en dikt av Harry Martinson, tagen ur hans rika produktion.

Men boken innehåller också ett stort antal brev från den rika brevväxling mellan vännerna, som pågick fram till 1978.

Det är en riktig praktbok, som författaren Leif Olsson har åstadkommit. Utmärkta bilder, bra texter i anslutning till brevväxlingen.

Många modeller finns idag hos Harry Martinsons familj men vissa finns också möjlighet att beskåda i Jämshögs Hembygdsmuseum eller Karlshamns Museum. Vekerums förlag.
ISBN 978-91-88555-04-5

Olle Melin

Marinbasen, ett förband i ständig utveckling

När jag tillträdde som Marinbaschef för drygt fem år sedan, hade vi ett omvärldsläge, som lett fram till beslut om en ny organisation för att hantera materiel och logistik i Försvarsmakten. Fredsrationalitet och centralisering var ledorden och att hantera materiel och logistik till lägre kostnader var i fokus. Vid årsskiftet 2013/14 hade Marinbasen därför lämnat över cirka etthundra medarbetare till FMV för att i en annan myndighet hantera framförallt planering, beställning och uppföljning av det marina underhållet. Stommen i Marinbasen bestod av två krigsförband, den Marina basbataljonen och Sjöinformationsbataljonen samt därutöver en produktionsorganisation för att hantera den dagliga fredsproduktionen.

Marinbasen är ett förband, som har en begränsad grundrekrytering av militär personal och därför är beroende av tillförsel av framförallt officerare från övriga marina förband. I ett läge, då många marina förband dras med vakanser i sina organisationer, fungerar inte tillförseln på därför avsett sätt och officersvakanserna 2014 uppgick till cirka femtio stycken i kombination med att ett hundratal skulle kunna gå i pension under de kommande fem åren. Vi startade då ett målmedvetet arbete som syftade till att få ner vakanssiffrorna genom satsningar inom främst följande områden;

- återrekrytering av förtidsavgångna officerare
- rekrytering från andra, främst icke marina förband
- öka inflödet av soldater och sjömän
- öka antalet elever på våra olika militära utbildningar
- göra Marinbasen till ett ännu mera attraktivt förband för att därigenom både minska utflödet från spontanavgångar och att öka inflödet

Personalförsörjning är en trögrörlig företeelse, men vi har trots detta under fem år lyckats med att nästan halvera vakansläget.

2016 blev hela Marinbasen ett krigsförband och de tidigare bataljonskrigsförbanden avvecklades, ombildades till kompanier och inlemmades i det totala krigsförbandet. Vi fick tre år på oss att hitta formerna för att arbeta på ett annat sätt och uppnå de anbefallda kraven på krigsduglighet.

Totalt sett har denna resa varit till stort gagn för hela förbandet och framförallt för de delar, som före 2016 stod utanför något krigsförband, där personalen idag, på ett tydligare sätt än tidigare, känner sig tillhöra förbandet och kunna utnyttjas i hela konfliktskalan. Marinbasen är ett förband, där idag den civila personalen utgör den största personalgruppen och för denna personalkategori har vi påbörjat kombattantutbildningar för att alla ska kunna verka fullt ut i krigsförbandet.

Vi har en grundstruktur i organisationen, men då Marinbasen verkar som krigsförband, sätter vi samman förbandet till en organisation, som är anpassad efter behoven hos de förband, som vi ska stödja.

Sista december 2018 gick vi i mål med den nya organisationen och vi hade då uppnått samtliga av de krav, som högre chef ställt.

Inte långt efter att vi 2014 gått in i organisationen, som var anpassad efter det dåvarande omvärldsläget och alla fredrationella krav, började omvärlden att förändras till det sämre. Ökade krav på beredskap i Försvarsmakten kunde inte mötas tillräckligt bra längre och nya utredningar tillsattes på central nivå för att ånyo överse såväl sättet att leda Försvarsmakten som hur att kunna möte de ökade beredskapskraven inom flera funktioner. Resultatet har bland annat inneburit, att Försvarsgrenarna tydligare har återuppstått. Försvarsgrensstaber har bildats, där man numera arbetar parallellt med såväl insats som produktion. Försvarsgrensstaberna har utlokaliseras och för marinens del kommer staben, att från mitten av juni 2019, lokaliseras på Muskö. De delar av Marinbasen, som överfördes till FMV 2014 har från 2019 återigen hamnat i Marinbasen tillsammans med Marinverkstäderna och delar av FMLOG. 218 nya medarbetare tillfördes då Marinbasen och just nu är vi i full gång med att få den nya organisationen att arbeta på det sätt, som det är tänkt. Alla stora förändringar tar tid att "sätta sig" men jag upplever just nu att vi hanterar dem på ett tillräckligt bra sätt, innan alla nya rutiner är på plats.

Ytterligare en konsekvens av ledningsöversynen är, att produktion och ledning av våra hemvärnsförband kommer att förändras. Marinbasen har tidigare ansvarat för produktionen av fyra av totalt fyrtio hemvärnsbataljoner. För att hantera denna uppgift finns det idag två utbildningsgrupper, Blekingegruppen med säte i Karlskrona och Kalmar- och Kronobergsgruppen med säte i Växjö. Från 2020 överförs dessa till Militärregion Syd, som i likhet med övriga militärregioner övertar ansvaret för samtliga utbildningsgrupper och därmed också såväl produktion som ledning av hemvärnsförbanden.

Kan vi då lugnt luta oss tillbaka och konstatera, att allt är frid och fröjd? Nej, det är nog det, som vi minst kan ägna oss åt. Det pågår en ständig utveckling i Försvarsmakten och med ett nytt Försvarsbeslut i antågande,

kan vi säkert förvänta oss nya utvecklingar och förhoppningsvis också en växande marin. Personalförsörjningen har under de senaste åren varit en flaskhals och det kan vi förvänta oss, att den fortsätter att vara under en över-skådlig tid. Med en reaktivering av värnpliktssystemet, om än ännu i blygsam omfattning, så ser vi framför oss att utbildningsvolymerna i Karlskrona garnison på sikt kommer att behöva nästan fördubblas vilket ställer krav på personal, utbildningsanordningar, förlägningsutrymme, vilket idag inte finns omedelbart gripbart. Om marinen i framtiden ska växa, kommer det att ställa andra krav på en marinbas, än vad som ställs idag. Bemanningen på Sjöinformationskompaniet är idag hårt ansatt därför att vi, med facit i hand, inte har hanterat bemanningen mellan kategorierna civila och gruppbefäl, soldater och sjömän på ett tillräckligt bra sätt, något som vi just nu är i färd med att rätta till.

Jag kan personligen konstatera, att mina fem år på Marinbasen varit bland mina bästa år i Försvarsmakten. Vid halvårsskiftet drar jag mig tillbaka med pension och kan se tillbaka på 43 fantastiska år i Försvarsmakten och jag skulle definitivt göra samma val idag, om jag hade möjligheten. Nu lämnar jag snart över stafettpinnen till min efterträdare kommandör Håkan Nilsson, som kommer att tillträda vid en ceremoni i Karlskrona den 17 juni.

Erik Andersson

Var finns närmsta varvsresurs och vad har vi för tillgång till sjukvård?

Marina stridskrafter löser uppgifter till sjöss och där vatten möter land för att skydda sjöfartens alla viktiga leveranser, allt för att vardagen i land ska flyta på som vanligt. För att de ska kunna göra detta, krävs en organisation i land, som sköter deras behov. Kanske veta, var närmsta varv finns, hur tillgången till en särskild reservdel är eller att ha en tankbil fylld med diesel färdig att levereras tillsammans med ammunition till fartygen i skärgården. Marinbasen har den uppgiften, att skapa operativ uthållighet för de marina förbanden genom skyddad förnödenhetsförsörjning till land och till sjöss.

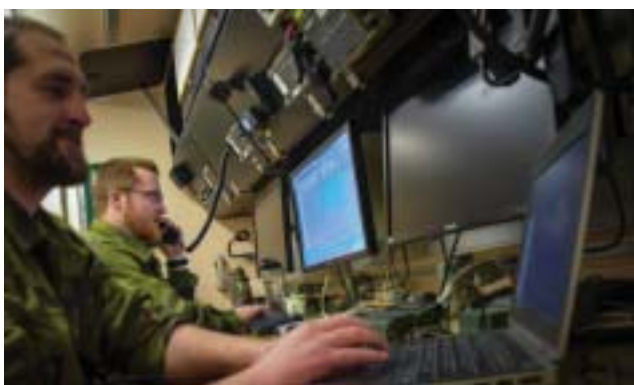
Emma är utsedd chef på plats och håller ett stadigt grepp om sin Rakel, som hon använder för att kommunicera med sina enheter och kommande fartyg. Hon har planen, för hur fartygen ska förtöja och när och hur de ska få sina leveranser.

Basskyddssoldaterna ser till att skydda fartyget från eventuellt motståndare.

Tempot är bitvis högt inne i ledningscontainern, där alla beställningar ska koordineras. Det är en bredd av kompetenser, som tillsammans gör, att man kommer fram till ibland väldigt kreativa lösningar.

I sambandscontainern råder det kontinuerligt aktivitet. Den är hjärtat, för att de i ledningen ska kunna göra sitt för att möjliggöra för de leveranser, de stridande behöver, för att kunna fortsätta lösa sin uppgift.

För att lösa det uppdraget finns rörliga delar av förbandet Marinbasen, som följer enheterna till sjöss likt en skugga fast på land och i skärgård. Enheterna består av en ledningsdel och flera sammansatta delar byggda efter det behov, man räknat med behövs för den aktuella operationen.

När fartygen kommer till kajen för att fylla på mer ammunition, drivmedel eller vad de har behov av, kommer de till en plats, som Marinbasen har pekat ut. Platsen är säkrad och skyddas av Basskyddskompaniet, Marinbasens eget säkerhetsförband. För att lösa uppgiften kan basskyddssoldaterna verka både på land och till sjöss. Till sin hjälp har de olika fordon och båtar och sedan några år även hundar.

Vid kajen möts fartygen upp av personal ur Logistikkompaniet, som är beredda att ta emot fartygets tampar och hjälpa dem att lägga fast, så att de sedan snabbt kan rulla fram tankbil eller lastbilar och överlämna det beställda godset.

Ibland sker inte överlämningen vid kaj, ibland överlämnas stödet till sjöss. Då är det Ekipagekompaniets båtar, som blir den förlängda armen för att leverera till den förutbestämda mötesplatsen.

Hela det här arbetet koordineras enligt en ständigt levande lägesbild, som bygger på ett oavbrutet flöde av information. Och allt kan ändras på ett ögonblick, så det ställer stora krav på flexibilitet och en möjlighet att tänka utanför boxen. Staben sitter som spindeln i nätet och håller i trådarna för att få flödena att fungera.

Tillsammans med övriga delar av marinen säkrar vi Sveriges försörjning.

Carolina Lorentzon Nilsson

Foto Carolina Lorentzon Nilsson

Samtidigt, havet övervakas även från land

Att marina enheter övervakar vårt territorialvatten till sjöss är en del. En annan del är den sjöövervakning, som sker från land vid Sjöinfokompaniet, ständigt, alltid och utan uppehåll, både på ytan och under. Skarpa operatörsögon är ständigt riktade mot skärmar, som visar ekon av fartygsrörelser runt vår kust. Information från bland annat radarstationer, fartygs AIS-sändare, undervattenssensorer, marinens fartyg och flygresurser strömmar in och sätts samman till en levande lägesbild. Bilden skapar ett beslutsunderlag för Marintaktisk chef att leda sina sjöstridskrafter med, i arbetet att skydda och försvara mot intrång.

Sjöinformationskompaniet har sjöövervakningscentraler i Stockholm, Göteborg och i Visby och verksamheten pågår året om, dygnet runt.

Alla rörelser på havsytan bildar ekon på radarbilden och för den som är novis, verkar bilden sjöövervakningsoperatörerna tittar på ganska plottrig och rörig.

I Undervattensspaningscentralen, UVSC, jobbar man både med synen och hörseln för att avgöra vad det är man har att göra med.

Det är en stor mängd fartyg, som kontinuerligt rör sig runt vår kust, in och ut från våra hamnar eller på passage mot andra länder runt Östersjön, närmare bestämt cirka 4 000 fartyg varje stund på dagen. Alla rörelser på havsytan bildar ekon på radarbilden och för den, som är novis, verkar bilden sjöövervakningsoperatörerna tittar på ganska plottrig och rörig. Sjöfarten i sig är av sådan betydelse för försörjningen av vårt land, att vikten av att tidigt upptäcka eventuella hot mot den är av största betydelse. Bara för Sveriges del är det mer än nittio procent av all vår handel, som går via fartyg till och från Sverige. Så att sjöfarten fortsätter fungera är ett måste, för att vi ska kunna fortsätta leva som vanligt.

Jobbet som sjöövervakningsoperatör går ut på att få koll på, vad som är vad av alla dessa fartygsekon och att kunna upptäcka det, som sticker ut. Av det man ser, bygger man upp en bank av information. Om något okänt dyker upp, har de möjlighet att ta hjälp av marina enheter till sjöss, som kan närma sig och rapportera in,

vad de ser. Operatörerna kan också använda sig av flygresurser, som de dirigerar till platsen för det okända ekot och som därmed hjälper till med identifieringen.

Men det som syns på ytan är inte det enda. På undervattensspaningscentralen, UVSC sitter andra operatörer, som ger sjölägesbilden ett ytterligare djup. Deras ögon och öron är riktade mot det, som inte syns, men som sker under ytan. Deras information kompletterar bilden och hjälper till att bestämma, vad det är, som rör sig där ute.

Det tar ett tag att komma in i jobbet och lära sig, vad som är vad av allt, man ser och vilket man ska reagera på. Oftast är det något, som avviker från det normala, som är det intressanta. Arbetet kan vara otroligt kreativt, när det gäller att skaffa fram information från alla möjliga och omöjliga källor längs kusten. För att bli riktigt bra på jobbet, övas därför även, hur man ska göra vid bortfall av sensorer. Det handlar om att lägga pussel och det pågår ständigt.

Carolina Lorentzon Nilsson

Foto Carolina Lorentzon Nilsson

Flatmo
Textila inredningar

**DYNOR - RESÅRMADRASSER -
BÄDDMADRASSER - MATTOR**

www.flatmo.se 0696-400 95 info@flatmo.se

IN MEMORIAM

Lennart Nordgren

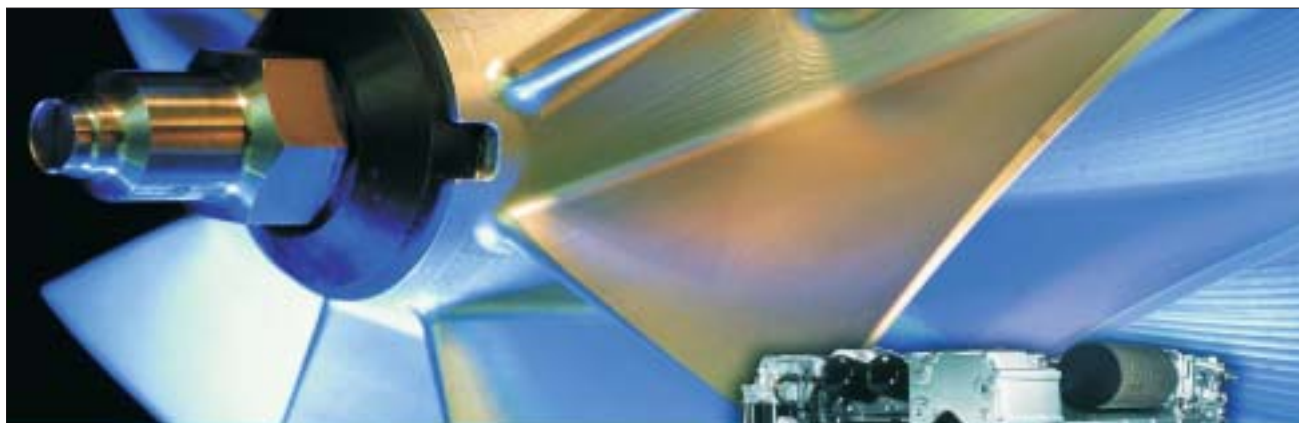
Här ser vi Lennart när han var som lyckligast på sin åkgräsklippare

han vid Huvudavdelningen för marinmateriel vid FMV, som chef för Ubåtsbyrån 1978 - 1986. Han blev 1978 marindirektör av första graden i Mariningenjörkåren med kommendörs tjänsteklass samt överingenjör. Han invaldes 1974 som ledamot av Kungliga Örlogsmannasällskapet.

Lennart avled den 24 december 2018 96 år gammal. Lennart lämnar ett stort tomrum efter sig bland vänner och kollegor.

Flottans Män Karlstad - Värmland

Foto Monica Nordgren

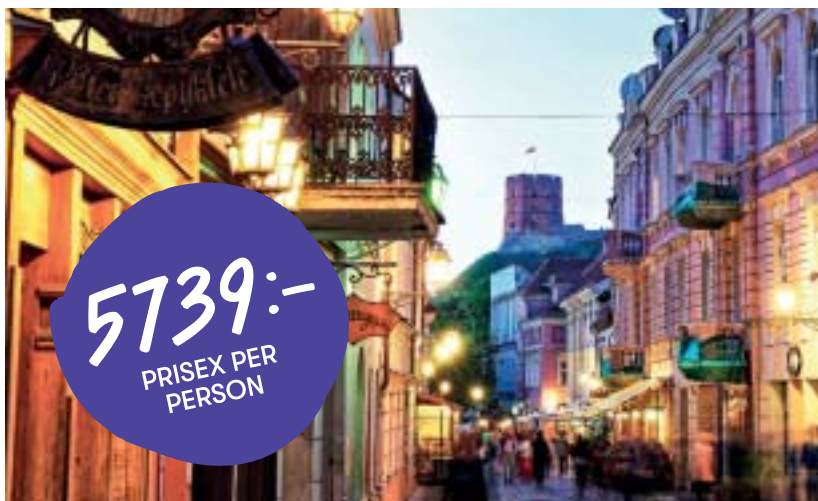

Ett tryggt val!

MTU's motorer är konstruerade för maximal driftsäkerhet och totalekonomi. Detta har gjort MTU till en av världens ledande leverantörer av motorer för kommersiellt bruk. Med ett komplett sortiment från 125 kW till 9.000 kW och ett rikstäckande servicenät erbjuder vi såväl prestanda som trygghet.

Tel: 08-500 121 40
www.swedmotor.se, info@swedmotor.se

LITAUEN

LITAUEN – EUROPAS OKÄNDA PÄRLA

Vi börjar resan till Litauen med båt till Riga, där vi får en guidad tur av Lettlands huvudstad och får höra om de båda ländernas skillnader och likheter. Vi åker sedan vidare genom Lettland till Vilnius.

Redan vid första anblick fångar Vilnius oss med sin charm. Den medeltida Gamla staden, som kallas för stadens hjärta, dignar av vackra buggnader. Arkitekturen är en härlig blandning av gotik och renässans. Under den guidade turen passar vi på att besöka några av stadens 40 kyrkor som alla har sin egen charm och stil.

Vårt hotell ligger längs med Vilnius huvudgata och härifrån kan du enkelt upptäcka staden till fots eller skåda folkvimlet från hotellets uteservering.

Vi besöker orten Trakai, som är en kulturell hemvist för karaimerna. Vi äter en traditionell karaimsk måltid och besöker sedan det praktfulla 1300-tals slottet.

På vägen tillbaka till Riga gör vi ett stopp vid Korskullen. Ingen annanstans i världen hittar du en sådan plats, där ett oräkneligt antal kors har samlats på en plats och omges av så många historier, sägner och fabler. En plats som måste upplevas!

BOKA DIN PLATS PÅ

08-666 33 33

RESDATUM - 15 SEPTEMBER

PRISEX 5739:- per person

Allt detta ingår: båtresa t/r, alla måltider ombord och i land, 2 övernattningsnätter på hotell, alla entrébiljetter samt svensktalande reseledare under hela resan.

PROGRAM

DAG 1

17.00 Utresa från Värtahamnen i Stockholm.
Middag ombord

DAG 2

11.00 Ankomst till Riga
11.15 Svensktalande guide väntar med buss i hamnen för vidare resa till Litauen
13.30 Lunch i Bauska, Lettland
19.00 Ankomst till Vilnius
20.00 Middag på hotellet i Vilnius

DAG 3

09.00 Rundtur med buss och till fots med svensktalande guide
12.00 Bussresa till staden Trakai
12.30 Lunch i Trakai
14.00 Besök på slottet i Trakai
20.00 Middag på Mykolo i Gamla stan, Vilnius

DAG 4

08.00 Avresa mot den unika Korskullen
12.00 Lunch vid Korskullen
13.30 Avresa till Riga
15.30 Ankomst till terminalen i Riga
17.30 Fartyget avgår mot Stockholm.
Middag ombord

DAG 5

Sjöfrukost ombord
10.30 Ankomst till Stockholm

VI UTÖKAR VÅRT UTBUD MED HALYARD MARINA AVGASSYSTEM

Halyard är en av ledande tillverkare av kompletta marina våta och torra avgassystem.

- ✓ Ljuddämpare av olika modeller
- ✓ Kundanpassade ljuddämpare
- ✓ Rosfria sprayheads
- ✓ Separatorer för generatorer
- ✓ Skrovgenomföringar
- ✓ Kompensatorer
- ✓ Tillbehör, klammer, larm mm.
- ✓ Ljudisoleringsmaterial, rör och slangar

TRANSAUTO.SE

Förrådsvägen 6, 151 28 Södertälje
+46 8 554 240 00

TRANS-AUTO AB

Driveline systems for mobile and marine applications

Lokalföreningarna informerar

Region Mitt

Gotland

Under vintern och våren har vi genomfört ett välspäckt program, ett program som vilar på den traditionella ärtmiddagen sista torsdagen i månaden. Heder åt Program- och Klubbkommittéerna.

Vi har tidigare beslutat att inleda ett samarbete med Gotlands sjövärnsskår. Ett första steg var att sluta ett gemensamt avtal om Marinstugan. Nästa steg har blivit att bjuda in ett antal av deras kamrater till våra programlagda sammankomster, en positiv färdriktning som vi tror kommer öka intresset för våra gemensamma strävanden att öka intresset på Gotland för Marinen i allmänhet och Flottan i synnerhet och därmed förhoppningsvis ge ökad rekrytering till såväl Flottans Män som Sjövärnsskåren. I januari bjöds medlemmarna på information av Magnus Thorn, som kåserade över dagsläget i Marinen. Magnus är för närvarande vår ende medlem, som till vardags fortfarande är anställd i Försvarsmakten/Marinbasen med placering på Muskö. Det blev en bra och nödvändig information för att öka förståelsen för hur den politiska och professionella delen av försvarspolitik resonerar.

I februari avhölls sedan vanligt årsmöte. Till ny styrelse valdes Lars Ellebring som ordförande, Lars Danielson som vice ordförande/ansvarig i programkommittén, Marita Wöldern som kassör/matrikelansvarig, Margaretha Sandelin som sekreterare och Olle Håkansson som Klubbmästare/ansvarig i Klubbkommittén. Årsmötet godkände därmed styrelsens förslag, att under 2019 på prov arbeta med en reducerad styrelse, då vi finner, att det är effektivare att reducera antalet styrelseledamöter och i stället organisera en programkommitté och en klubbkommitté med vardera ett antal frivilliga ledamöter, som ansvarar för att locka medlemmarna till våra sammankomster med ett givande och intressant marint/maritimt föredrag/kåseri och att bli bjuden på den bästa ärtmiddagen, som traditionellt alltid serverats oss i en rikt och väl utsmyckad Marinstuga. Årsmötet informerades om styrelsens förslag till mottagare av Flottans Män hedersutmärkelser, Klas Berg att motta ankarmedaljen i guld samt Olle Håkansson och Lars Danielson bägge ankarmedaljen i silver. Tyvärr kunde ingen av dem delta i

Riksårsmötet, utan kommer att medaljeras vid en egen högtidlig ceremoni senare under året.

Två viktiga projekt stundar inför framtiden. 2022 firar svenska Flottan 500 år, vilket kommer innebära flera riksomfattande evenemang så även på Gotland, vilket förningens medlemmar uppmanades att delta i och inspireras kring. Även Flottans historia på och runt ön i modern tid kommer att ihågkommas. Kontakter har tagits med Försvarsmuseet i Tingstade för att i muséets marindel medverka i en utställning av Flottans verksamhet på och runt Gotland från VK II till modern tid i slutet på 1980-talet.

Mötet avslutades sedan vanligt med en uppvaktning, denna gång med en gåva till Thommy Bernquist, som fyllt 70 år men även med ett Veterantecken efter mer än 10 års medlemskap.

Mars månads ärtmiddag bjöd på det första av några kåserier om örarna runt Gotland. Petter Rimfors, som tidigare tjänstgjort både som tillsynsman men även som guide på Stora Karlsö, kåserade initierat om livet på ön. Medlemmarna gav efter middagen vår klubbmästare de bästa lovorden för kvalitén och smaken på kvällens ärtsoppa.

Torsdagen 25 april avhölls vårens sista kamratträff med ett mycket personligt kåseri av vår medlem Hans Hörlin, som vuxit upp på Gotska Sandön som barn. Gotska Sandön blev fyrplats 1859. 1938 flyttade

familjen Gunnar och Fanny Hörlin från Eggegrund till Gotska Sandön. Hans föddes och gick sedan sina sju år i folkskolan på ön. Barnen lärde sig att leva och acceptera situationen att bo på en ö långt från övriga "världen", ett liv som många unga idag skulle ha svårt att acceptera. Vid 14 års ålder flyttade Hans till Göteborg, där han gick sjömansskola. Därefter tjänstgjorde han på skonerten *Falken* och tjänstefartyget *Stockholm* och några år även i kustbevakningen för att sedan återkomma till Gotska Sandön 1960 då som anställd fyrmästare. 1970 automatiserades fyren och Hans övergick till att arbeta som platschef, tillsynsman och tillika guide. Innan kvällens middag avtäckte ordförande våra två nyanskaffade fartygsmodeller, flygplanskryssaren *HMS Gotland* och stadsjagaren *HMS Visby (J 11)*, som nu kommer att iordningsställas och få framträdande placeringar i Marinstugan. Till bords bjöd klubbmästaren traditionsenligt på en utmärkt god ärtsoppa med en snapsvänlig gubbröresmörgås som förrätt. Ordföranden hälsade som ny medlem Anders Nilsson välkommen och Lennart Fridlund efter överföring från Flottans Män Stockholm. Kvällen avslutades sedan vanligt i god kamratlig marin anda.

Vi önskar er alla en GLAD SOMMAR!

Text och bild Lars Ellebring

Haninge

Årsmöte, föredrag och jubilmiddag.

Vi samlades i gamla kommunalhuset i Vässterhaninge och på sedvanligt sätt och med åtta glas och levande ljus hölls innan årsmötesförhandlingarna en parentation över de medlemmar, som kastat loss för en sista seglats - Bengt Karlsson Inge Jaxvall och Karl-Erik Norman.

Mötesordförande Kjell Johansen ledde förhandlingarna på ett säkert sätt. Enda förändringen i styrelsens sammansättning var, att Lars Engvall klev ner ett steg till vice ordförandeposten efter 10 år som ordförande och att Bernt Nordmark tog steget upp till ordförandeposten. Även revisorerna omvaldes förutom Sven Loman, som avstod omval och ny revisor blev Uno Friberg. Kassören och föreningens "Allt i allo" Roland Ekstrand redovisade det goda ekonomiska läget och styrelsen fick ansvarsfrihet för det gångna räkenskapsåret.

Vår lokalförening har i många år bedrivit ett par aktiviteter, som främjar såväl den sociala gemenskapen som kroppsligt välbefinnande. Spännvidden i ålder är mellan 60 och strax över 90 år på deltagarna. Bowlinggruppen har en intern tävling, som sträcker sig över året och årets segrare blev Kjell Karlsson, som fick ännu en inteckning i vandringspriset. För sim- och gymgruppen utses årets "Baddare". Leif Park tilldelas Simfrämjandets baddarmärke och ett diplom med motivering till utmärkelsen överlämnas vid annat tillfälle.

Stabschefen vid Amfibieregementet, överstelöjtnant Lars Lindblom, berättade

Avgående ordföranden Lars Engvall hälsar välkommen

på ett informativt och underhållande sätt om förbundets uppgifter och resurser i fred och hela konfliktskalan samt regementets planerade utveckling i inte minst i Göteborgsområdet. Stabschefen avtackades med blommor och applåder. För vår lokalförening är det av största vikt, att den goda relation, som byggts upp mellan Flottans Män och Haninge Garnison, bibehålls. Vi har vår klubblokal inom området och får utnyttja Simhall och Gym på tider för "Allmänt bad för personalen".

Nästa punkt på programmet var förflyttning till Gamla Tingshuset, som blivit vårt stamlokal och där hade flera medlemmar förberett mat och dryck samt smyckat lo-

kalen med signalflaggor. Inledningsvis hylades våra jubilarer och det skålades i "bubbel". Sedan var det dags att inmundiga en fantastisk landgång a' la Ove Jonsson (en honnör för Ove, som gör det möjligt att genomföra våra trevliga pub-kvällar med tillhörande hemlagad mat). Skrönor, historier och snapsvisor varvades och glädjen stod högt i tak. Bland andra var Bosse Asplund på bästa berättarhumör. Hade inte vår klubbmästare Hans von Konow meddelat, att det var dags att bryta taffeln, så hade vi väl varit kvar fortfarande.

Kent Melander

Norrtälje

När ryssarna kom till Rådmansö

En lite trupp trotsade det i och för sig välkomna regnet för en guidad promenad. Efter den traditionsenliga ärtsoppan den 2 maj åkte Flottans Män i Norrtälje ut till Nenningesund. Det är sedan länge uppgundat, men var en gång segelbart och skiljde Rådmansö från fastlandet. Redan i kung Valdemars jordebok 1231 omnämns segelleden. År 1620 beslutade Gustav II Adolf om pålning, eftersom strandbankarna var instabila.

En förening arbetar för att öppna den gamla leden och göra Rådmansö till en ö igen. Då ska det åter bli möjligt att ta sig inomskärs ända från Öregrund för att ansluta till båt-sportleden innanför Furusundsfjärden.

Tidigare ska här ha varit så pass djupt, att ryska galärer eller skärbåtar 1716 tagit sig igenom från Vätösund, jagade av kuskaparen Stephan Löfving, kapten vid Åbo regemente och Karl XII:s spion.

När ryska galärer 1719 kom till svenska

kusten, låg här en bevakningsposter under befäl av en kapten Balk från karelska dragonerna. 26 000 ryssar och kosacker steg iland vid Kappelskärr. De flesta invånare hade flytt inåt landet och kreatur strövade fritt på ön. Dessa föstes ned till öns östra del för att bli skaffning till den talrika ryska truppen.

Från Nenningesund skickades länsman Lindberg med två man ut på Rådmansö för att rekognosera och se, vad som hände på ön. De kom inte långt, förrän de blev tillfångatagna av kosacker vid torpet Mon. De var intresserade av de svenska truppförhållandena. Förhör gjordes med tortyrmässiga metoder, där Lindberg med bakbundna händer hissades upp i galärmasten, så att skulderna gick ur led. Han visste inget om truppställningarna, men blev sedan under lång tid fånge hos ryssarna.

Den ideella föreningen Nenningesund arbetar för att öppna en 800 meter lång kanal för mindre båtar och kanoter.

Man stöder sig på liknande förhållanden,

när man säger, att vattenflödet kommer att förbättra kvaliteten på vattnet i de innersta delarna av vikarna på ömse sidor. Nu ska föreningen utreda strömningsförutsättningarna mellan vikarna i en miljökonsekvensbeskrivning.

En annan viktig del är att förhandla med Trafikverket angående ombyggnad av vägen, där den korsar sundet. Det är nämligen endast de, som får bygga om vägen, oavsett vem som står för kostnaderna.

I juli för 300 år sedan, var det som länsman Lindberg red från Nenningesund ut på Rådmansö. Därför var det passande, att vi gamla flottister just i år fick den här förevisningen.

Bland örlogsflottor, skärgårdsflottor och skeppsgossar

Den 9 maj reste ett 20-tal av Flottans Män i Norrtälje till huvudstaden. Där bjöds på en intressant guidad rundtur under ledning av påläste kanslichefen Lennart Bresell. Tidigare låg flottan vid Blasieholmen framför

slottet Tre Kronor. Drottning Kristina ville ha en vackrare vy från slottet. Därför fick Flottan flytta till nuvarande Skeppsholmen.

Drottningens ofrivilliga bad

Väl komna ut på Skeppsholmen berättar Lennart den lustiga men sanna och belagda historien. Drottningen var tydligen morgonpig, för redan klockan fyra på morgonen den 14 maj 1652 ville hon bege sig till Skeppsholmen för att titta på flottan, som där var förlagd. Med på promenaden var amiralerna Herman Fleming och Gustaf Wrangel, general Wachtmeister och hovstallmästaren Steinberg. Fleming gick armkrok med drottningen. På bron bar det sig inte bättre än, att Fleming snubblade på en lös plank och föll i vattnet. Med sig i fallet drog han drottningen. Det var djupt på stället och Fleming kunde inte simma, så han höll sig krampaktigt fast i drottningens kjol. När de slog i vattnet lyckades Wachtmeister få tag i en bit av kjolen som fortfarande flöt på ytan. Han kunde bogsera drottningen till säkerheten i land. Det var dock inte så lätt, eftersom han hindrades av "den än djupare i vattnet nedsjunkne Flemings krampaktiga grepp om den kungliga kjortelen". Men även Fleming blev räddad, fast som det skrivs, att han "fick mycket vatten i sig, men drottningen icke så mycket, efter hon snarare där ut kom med huvudet". När så Hennes Majestät väl kommit hem till slottet och fått torra kläder på sig, skämtade hon om det som hänt att "det vore henne till en stor fördel, att hon var van att dricka vatten" (hon drack nämligen aldrig annat än vatten). "Oavsett det var något salt och becktigt, men Fleming, som var allena van att dricka öl och vin, han var där värre än", sade hon. Ett rykte spred sig snabbt över staden att drottningen drucknat vid Skeppsholmen. För att ta död på ryktena lät hon sadla en häst och red sedan runt i staden för att visa sina trogna undersåtar, att hon minsann inte var död.

af Chapman

Fartyget har en längd av 74,73 meter ö a. Hon sjösattes 1888 i Whitehaven i England. Hon döptes då till *Dunboyne* och gick på trafik till Australien. Hon såldes 1908 till Porsgrund i Norge och 1915 till Transatlantic. Hon döptes om till *Kennedy* och byggdes om till skolfartyg. När svenska flottan köpte henne 1923, ändrades hon till övningsfartyg och fick namnet *HMS af Chapman*. Stockholms stad köpte henne 1947 och sedan 1949 ligger hon som en välkänd vy vid Skeppsholmen, upplåten till Svenska Turistföreningen som vandrarhem.

Johan af Puke

På vår vandring fick vi höra om personer, människoöden och bakgrunden till alla hus vi passerade. På tidigare Sjökrigsskolan

finns flera namn i relief på fasaden. Ett är särskilt intressant, Johan af Puke. Han var den fattige oäktingen, som gjorde en verklig klassresa. Han började som skeppsgosse i flottan, när han var tio år. På vintern när sjöfarten låg nere började han nitiskt studera vid Skeppsgosseakademiens skola. Efter examen vid 19 års ålder tog han sedan tjänst på britiska och franska örlogsfartyg. Puke var den, som gick i spetsen vid det omtalade viborgska Gatloppet 1790, då han med linjeskeppet *Dristigheten* tar täten och pressar sig igenom 50 ryska linjeskepp, som ligger grupperade och blockerar viken, där två svenska flottor ligger instängda, örlogsflottan och skärgårdsflottan med tillsammans 21 linjeskepp och 13 fregatter och 200 galärer, kanonslupar m.m., tillsammans 30 000 man. Förråden började ta slut och vinden var västlig, så man låg illa till. Den 3 juli vrider vinden till ostlig. I gryningen tar Puke täten och får de andra efter sig. Det går bra till en början, men örlogsflottan förlorar sju linjeskepp, medan skärgårdsflottan endast förlorar 20 galärer. Efter detta återvänder Puke till Karlskrona som en sjöhjälte. Han blev konteramiral 1794 och adlades 1797. Han var gift med Kristina Charlotta Gjerdtta. Johan af Puke ligger begravd i sitt gravkapell, en mindre sträcka ifrån godset Göholm i Blekinge. Hans kista är tillverkad av bordläggningen från hans linjeskepp *Dristigheten*.

Skeppsgossarnas uppgift var att förse kanonerna med ammunition. I Per Anders Fogelströms bok Krigets barn kan vi läsa, vilka ofattbara umbäranden dessa små pojkar utsattes för. Det beskrivs hur den tioårige Johannes Ekberg, med söndertrasad högerarm krälade på däck bland kroppsdelar och blod. Han förbands visserligen och forslades vidare för amputation. Men ändå – tio år!

Kastellholmen

De två byggnader man lägger märke till på Kastellholmen är Kastellet, som från början var till för försvaret och Skridskopaviljongen. Kastellet är inte det ursprungliga från 1667. Det flög i luften 1845, då krutförrådet exploderade. Ett nytt kastell byggdes upp och idag hälsas besökande örlogsfartyg av fyra salutkanoner från Kastellet utsiktsplats.

Skridskopaviljongen uppfördes 1882 av Kungliga Skridskoklubben och Kungliga Svenska Segel Sällskapet. Att det blev populärt att åka skridskor hör vi i sången om de som åker på Nybrovikens is. Det var mest karlar, som åkte. Då kunde damerna sitta i paviljongen och titta på. På sommaren höll KSSS till här med välsignelse av Oscar II, får man anta, eftersom hans medaljong sitter på fasaden.

Från Skeppsholmskyrkan tog vi trappan ned till "Högvakten" och tackade guiden på det sätt, vi har för vana att göra hos Flottans Män i Norrtälje.

Göran Hedberg

Foto Hans Landberg

Stockholm

FM Stockholms årsmöte den 21 mars hölls i Sjöfartshuset, Skeppsbron 10 och hade lockat 65 medlemmar att delta.

Ordföranden Örjan Sterner hälsade välkommen till mötet och dagen till ära hade vi vår hedersordförande Jonas Haggren på plats. Viceamiral Jonas Haggren, som numera är chef för ledningsstaben vid Försvarsstabens högkvarter, höll en intressant föredragning om aktuella händelser och planerad utveckling inom marinen. Jonas, som under många år varit en viktig informationskälla för Flottans Män, har nu tyvärr av sagt sig sitt uppdrag. Örjan Sterner tackade ho-

nom för värdefulla insatser och belönade honom med FM:s Hedersankare. Till ny hedersordförande utsågs kommandör Jonas Wikström, som också hälsades välkommen som ny medlem i föreningen.

Därefter följde parentationen, med att ett ljus tändes för att hedra minnet av de 14 kamrater, som avlidit under 2018. Örjan läste upp namnen på de, som lämnat oss. Vår kaplan Carl-Olof Berglund gjorde en betraktelse över åldrandets dilemma, men talade också om, hur viktig gemenskapen med kamrater är. Den eviga frågan är, vad det blir av oss när vi avlider. En tolkning är, att vi inte seglar bort från något, utan att vi seglar till något nytt.

Sedvanliga årsmötesförhandlingar fördes med redovisning av verksamheten och ekonomin, som presenterades både muntligt och visades digitalt. Därefter stod personval på dagordningen. Styrelsen i FM Stockholm konstituerade sig på följande sätt. Örjan Sterner ordförande, Lennart Bresell vice ordförande, Krister Hansén skattmästare, Birgitta Nordenbris sekreterare, Fredrik Scholander Trattenkommittén, Sven Sahlsten klubbmästare, Lars-Göran Gahmberg

Jonas Haggren och Jonas Wikström

kansli, Krister Lundvall programkommittén. Leif Lindberg och Carl-Olof Berglund (kaplan) är styrelsens suppleanter. Många av styrelsens medlemmar är också kontaktpersoner i olika kommittéer och samman slutningar.

Efter årsmötesförhandlingarna väntade

middagen i festvåningen. Vi serverades SOS, pytt i panna med tillbehör. Starkvaror inhandlades och det skålades och sjöngs och stämningen var som alltid mycket god, som det brukar vara, när Flottans Män träffas.

Birgitta Nordenbris

Karlshamn

Flottans Mäns damklubb Ankaret i Karlshamn

Tiden går fort, när man trivs och har roligt! För nästan femtio år sedan, nämligen 1971, bildades Flottans Mäns damklubb. Ur historiken, som skrevs till vårt 40 årsjubileum av vår dåvarande ordförande Anna-Lisa Tafvelin, framgår, att fyra intresserade personer kom till första mötet på hamnkonto ret i Karlshamn. Från damklubben Lanter nan i Karlskrona, som också inbjudits kom fem damer. Man hade ett startkapital på 100 kr. Det första riktiga mötet hölls i november, när klubben bildades och Anna Sjöholm blev ordförande. Medlemsavgiften var 10 kronor. Intresset för klubben växte

och i december 1972 fanns 33 medlemmar. De deltog bl.a. i upprustningen av FM lokalen. När den stod någorlunda färdig 1980, flyttade man in och hade sina träffar i det, som nu är styrelserum på nedre våningen. När lokalen var klar, även på andra våningen, flyttade man upp i det betydligt rymligare allrummet där. Första tiden träffades man var 14:e dag för att handarbeta och dricka kaffe. Många damer sydde sina bleskingedräkter. En medlem höll kurs i porslinsmålning och man lärde sig kransbindning och att arrangera blommor. Hille Ljungdahl tog över som ordförande 1977, därefter följde Ann-Britt Ström, Britt-Mari Landgren, Anna-Lisa Tafvelin, Britt Pärnhem och

May-Britt Johansson, som blev klubbens sista ordförande.

Stor vikt har alltid lagts vid social samvaro och vi har ätit gott. Fram till de sista åren har vi lagat maten själva. När medlemstalet ökade och det blev tungt att bära mat och disk till andra våningen, flyttade vi ned våra sammankomster till stora salen. Högsta medlemstal nåddes 2007, då vi var över 60 medlemmar. Programmen har varit omväxlande, med föreläsningar och studiebesök. Vi har träffat konstnärer i hemmet och haft konstutställning hos oss. Många museer har besökts. Vi har lärt oss om Karlshamn och färgstarka Karlshamnsbor, haft återkommande bokaftnar, liksom teman kring mat och vin, friskvård med hjärt- och lung räddning samt kost för äldre.

Samarbetet med FM har under alla år varit mycket gott och tillsammans har vi gjort ett flertal resor. Som förberedelse inför dessa, har vi ibland haft studiecirklar och lärt oss om resmålen. Efter resorna har det varit uppföljande möten, då resorna beskrivits med ord och bild. Resmål har bl.a. varit Oslo, Skottland, Prag, Rügen med Stralsund, Tyskland och Danmark runt. Vi har varit med när FM haft Kronandagarna på Öland, deltagit i riksårsmöten och vid besök hos Roskilde Marineförening. Vi har haft utbyte med damklubbarna Bojen i Göteborg och Lanterna i Karlskrona.

Flera av oss har varit engagerade i FM:s musikgrupps mångåriga samarbete med

Stade Hafensänger och FM Göteborgs sånggrupp. De har besökt oss och vi har besökt dem i Stade och Göteborg. Vi har haft gökottor, sillfester, jul och luciafirande och inte minst oförglömliga trettonaftonsfester med fantastiska shower, musik och dans, som FM ordnade under ledning av Lars-Erik Clarin och Karl-Erik Johansson. Glädjen, musiken och allsången har stått högt i tak vid våra sammankomster.

Åren gick och åldern började ta ut sin rätt och antalet passiva medlemmar ökade. Det blev svårt med nyrekrytering. Några flyttade från orten. Närvaron vid våra månadsmöten minskade. Trots en god ekonomi blev det svårt hitta aktiviteter, när så få mötte upp. På våra styrelsemöten diskuterades olika förslag till lösningar, då flera i styrelsen tänkte lämna sina poster.

Innan årsmötet i mars 2018 togs diskussion med FM - styrelsen i vår lokalförening om eventuellt samgående med dem. Vi blev positivt bemötta. På årsmötet 2018 togs beslut om nedläggning efter ett sista verksamhetsår. Samtliga i styrelsen kvarstod på sina poster. Hösten 2018 hade vi ett gemensamt styrelsemöte med FM, där vi kom överens om, hur samgåendet praktiskt skulle lösas och hur alla medlemmarna skulle informeras. Jag blev utsedd till adjungerad medlem i FM Karlshamns styrelse för att fungera som kontaktperson inför vårt avslut och uppgående i FM. På årsmötet den 19 mars upplöstes vår damklubb Ankaret. Det kändes vemodigt. Flera medlemmar, som varit klubben trogna under alla år, var närvarande. Till den efterföljande måltiden kom FM:s ordförande Sewe Lindberg och hälsade oss hjärtligt välkomna att söka medlemskap i lokalföreningen, vilket många har hört sammat.

Iréne Ericson

Karlskrona

Medlemsmöte den 14 februari 2019

Vårt medlemsmöte samlade ett 40-tal deltagare. Utöver standardpunkterna informerade ordföranden om kommande aktiviteter i vårt program.

Ordföranden informerade vidare om, att år 2022 firas, att Sveriges Flotta är 500 år. En bok "Vår Marin 500 år" omfattande 570 sidor kommer att ges ut. Förhandsteckning kan ske till det låga priset av 295 kr. Anmälan sker till Hans Pettersson.

Efter måltiden bestående av ärtsoppa med tillbehör hälsades kvällens föreläsare kapten Frida Linehagen välkommen. Temat för föreläsningen var: "Att vara kvinna och militär i dagens försvarsmakt".

En beskrivning gavs, hur utvecklingen varit för kvinnor från år 1969, då Riksdagen

Göran Löfgren tackar kapten Frida Linehagen. Foto Bo-Inge Andersson

tog beslut om, att även kvinnor skall ha tillgång till samtliga militära befattningar. Utvecklingen visar, att idag är andelen kvinnor i Försvarsmakten 8 %. Det har varit en lång, och till vissa delar mödosam vandring. Idag är kvinnor en naturlig del av Försvarsmakten och flera har nått höga befattningar. En kvinna i Försvarsledningen har generalmajors grad. Fortfarande finns mycket att åtgärda och förbättra, för att en jämställd arbetssituation i Försvarsmakten skall bli verklighet. Med en kraft som Frida Linehagen i Försvarsmakten kommer utvecklingen att gå framåt.

Årsmöte den 14 mars 2019.

Årsmötet samlade ett 40-tal deltagare och inleddes med högtidlig parentation för avlidna kamrater under 2018.

Ordföranden Göran Löfgren hälsade alla välkomna och förklarade årsmötet öppnat. Verksamhetsberättelsen och den ekonomiska redovisningen för 2018 föredrogs. Revisorererna rekommenderade årsmötet att ge styrelsen full ansvarsfrihet för verksamhetsåret, vilket årsmötet beslutade.

Valberedningen presenterade förslag till val av styrelseledamöter. Följande val gjordes: Ordförande för 1 år Göran Löfgren, omval av Hans Pettersson, Bo-Inge Andersson, Stellan Andersson, Lars Saager och Per Nejdefelt. Till klubbmästare valdes Ingvar Stenmark. Styrelsen består dessutom av Göran Kullving och Lennart Håkansson.

En motion avseende önskemål om bidrag till VHFK (Varvshistoriska Föreningen Karlskrona) och deras Projekt Ektimmer & Linjeskepp hade inlämnats. Styrelsen framlade proposition med anledning av motionen, vilket resulterade i att årsmötet beslutade anslå 5000 kr till projektet.

Ordföranden dekorerade sju medlemmar

efter 18 års medlemskap med Veterantecken. Dessa är Björn Andersson, Eje Mårtensson, Nils-Gunnar Andersson, David Ekelund, Lennart Eriksson, Per Nejdefelt och Max Nikka. Medlemmarna Curt Ahnt, Sven Nejdefelt och Jan-Olof Svensson kunde inte närvara vid årsmötet och de får sitt veterantecken senare.

En ny medlem, Kurt Böhme, välkomnades till föreningen och tilldelades FM medlemsnål av ordföranden.

Efter årsmötet bjöds deltagarna på förfriskning, innan Ingvar Stenmark och Elving Gustafsson serverade en välsmakande 3-rätters meny till allas stora belåtenhet.

Studiebesök Räddningstjänsten, Oscarsvärn.

Den 25 april hade vi förmånen att göra studiebesök på Räddningstjänstens nya anläggning vid Oscarsvärn. Ett 25-tal medlemmar välkomnades av ställföreträdande räddningschefen Claes Nicklasson.

En historik gavs, hur Räddningsväsendet utvecklats över tid från Karlskronas grundande fram till den nybyggda anläggning de har idag. En intressant film visades om verksamheten i Karlskrona och dess olika insatsdelar: brandutryckning, dyklarm, sjöräddningsinsatser m.m.

Studiebesöket avslutades med en guidad rundvandring i anläggningen, där vi fick se de nya lokalerna och utrustningsdelarna i form av fordon för olika insatser och hur utrustning och materiel hanteras och underhålls.

Vårt tack till Räddningstjänsten framfördes av Per Nejdefelt med överlämnande av boken "Flottans Män berättar" till Claes Nicklasson.

Stellan Andersson.

Trelleborg

Vid årets sista medlemsmöte den 13/12 gästade ubåtsvapnets guru, "Ubåts-Hasse" Carlsson oss. Kvällens tema var Ulvenkatastrofen.

Ubåten *Ulven* försvann under övning i undervattensläge sydväst om Stora Pölsan i Göteborgs Norra skärgård den 15 april 1943. Då *Ulven* inte svarade på anrop, började flottan söka efter henne. Den 16 april kl. 11.30 återfanns *Ulvens* telefonboj, dock var kabeln avsliten.

Nu drogs ett stort letande igång, fartygen tilldelades "rutor" på sjökorten vilka skulle avsökas och svepas. Ubåtsbärgaren Belos ångade från Stockholm till Göteborg på två dygn – ett rekord i sig. Letandet fortsatte och under tiden grasserade stor ryktes-spridning om *Ulvens* öde. Någon påstod att besättningen hade skjutit sig själv, en tysk sjöman påstod sig ha varit ombord på ett tyskt fartyg, som rammat *Ulven* och sänkt henne, någon påstod att personal från Marinen aktivt förhindrat letandet för att låta besättningen dö och man hade t.o.m. anlitat en fjärrskådare för att peka ut vrakplatsen.

Ulvens öde berörde hela svenska folket och väckte enorm uppmärksamhet. Den 4 maj upptäckte ett flygplan med kamera en avlång skugga på botten, Belos beordrades till platsen och ankrade upp den 5 maj. Dykaren Alvar Eriksson gick ner och på 52 meters djup konstaterade han kl. 17.55 att: Jag står på *Ulvens* däck! Alvar kunde konstatera att tornluckan och förliga nedgångsluckan var stängda och förskeppet skadat. Med sig upp tog han *Ulvens* flagga.

För att klargöra varför och hur besättningen omkommit beslöt regeringen att anslå en miljon kronor till bärgningen. Röda Bolaget fick uppdraget. Den 21 juli började det mödosamma arbetet. Succesivt lyftes *Ulven* upp i olika etapper mot ytan. Den 1 augusti började bogseringen av pontonerna som höll *Ulven* mellan sig in mot Göteborg och en torrdocka på Eriksbergs Varv. På morgonen den 2 augusti var *Ulven* bärgad och Haverikommissionen började sitt arbete och de 33 omkomna i besättningen kunde omhändertas. Kommissionen kunde konstatera, att *Ulven* minsprängdes på kvällen den 15 april och att ingen ombord överlevde.

Efter ett ytterst intressant och stundtals mycket gripande föredrag avslutades kvällen med en riklig och god jultallrik.

Veikko Bern

Vid 2019 års första månadsmöte redogjorde vår egen medlem Maths Witt för halvtidsmodifieringen av ubåten *Gotland*.

Hon sjösattes 1995 på Kockums i Malmö. Under de senaste två åren har båten

alltså genomgått en planerad modernisering, hon har bl.a. förlängts med 2 meter. Hon har utrustats med ett nytt stridsledningssystem, optronisk mast med infraröd kamera och bildförstärkarfunktion. Modernare Stirlingmotorer har installerats. Stirlingmotorerna går för sin förbränning på flytande syre, vilket gör, att båten inte behöver gå upp till ytan för att hämta luft. Dykarklocka har tillkommit, ubåten värms upp av gas från avgassystemet och besättningen har även tillgång till kolsyrat vatten.

För några år sedan övade *Gotland* tillsammans med amerikanska flottan utanför Kaliforniens kust. Med sin tysta gång kunde hon smyga sig förbi de amerikanska fartygen och ta "bevisbilder" på nära håll av hangarfartyget Ronald Reagan utan att upptäckas. Elaka tungor påstår att US Navy fortfarande letar efter *HMS Gotland*.

Ett trevligt och givande föredrag! Kvällen avslutades med kökschefens delikata köttstek.

Veikko Bern

Den 14 februari hölls det stadgeenliga årsmötet i våra lokaler på Maskingatan 2, Trelleborg. Mötet inleddes med parentation för våra, under året, avlidna kamrater.

Med fast hand lotsade ordförande Göte Lindberg oss igenom alla paragraferna. Göte har under året flyttat till Karlskrona och hade undanbett sig omval. Till ny ordförande valdes Thomas Ohlsson. På övriga poster blev det omval. Nämnas kan att som ny revisor valdes Stephan Bladh och som sammanställare i valberedningen Bertil Burheim.

Årsplaneringen innehåller många aktiviteter, som vi med spänning ser fram emot att få deltaga i.

Årsmötet avslutades med avtackning av Göte, med blommor, plakett och en utnämning till Hedersordförande, varpå ordförandeskifte genomfördes och vi kunde hälsa en glad och stolt Thomas välkommen till uppdraget!

Kvällen avslutades med den traditionella ärtsoppan, pannkakor med sylt och därefter kaffe. Allt smakade perfekt.

Sonny Spurr

Ett fåtal medlemmar nyttjade tillfället att besöka minröjaren *HMS Sturkö* i Ystad den 6 april. Fartygets kapacitet för lokalisering, identifiering och röjning av minor och andra föremål är imponerande. Till skillnad från de flesta andra marina farkoster är värt att notera, att dessa fartyg bidrar direkt till ökad säkerhet för sjöfarten och även till förbättring av havsmiljön.

Vid medlemsmötet den 11 april gästades vi av malmökamraterna Jan Steimer och Bruno Lindquist, som berättade om en ytterst spännande resa, som var uppdelad i två etapper. Resan innefattar både Suezkri-

sen och den därpå följande traden. Suezkrisen utlöstes av, att England och Frankrike inte accepterade, att Egypten tagit över kontrollen över kanalen 1956. De båda länderna agerade, för att Israel skulle ta över kontrollen. Kanalen var ett gammalt projekt, som nämns redan år 1300 f. Kristus. 600 år f. Kristus påbörjades grävningarna för att förbinda Nilen med Röda Havet och arbetet pågick då i cirka 100 år. Denna kanal kunde dock inte hållas öppen, eftersom den kontinuerligt fylldes på med sand. 1864 lämnades koncession till ett franskt bolag att bygga en kanal mellan Port Said och Suez och bolaget skulle driva trafik fram till 1968, då kanalen skulle lämnas över till egyptiska staten. 1859 - 1869 avslutades arbetet och kanalen kunde användas, 1867 passerade första fartyget och passagen tog två dagar.

Vid krisen stängdes kanalen och ett av de fartyg, som fastnade, var Broströms, Ostasiatiska Kompaniets *M/S Kyoto*, vid tiden ett år gammal. *Kyoto* var en styckegodsare med bl.a. kylkapacitet. Hon var på 8535 DWT och utrustad med en 8-cylindrig B&W- diesel. Broströms agerade då för att skicka ner en besättning, där våra malmö-vänner var två unga befälslever, som accepterade uppdraget. Besättningen på 30 man samlades på Kastrup och flögs ner, en turbulent resa med tre mellanlandningar. Man gick ombord och väntade på klartecken.

Det, som skulle följa, blev en ovanlig och omfattande resa över halva klotet. När klartecknet äntligen kom, vändes stäven norrut mot Valletta på Malta för läkarkonsultation, eftersom skepparen blivit sjuk. Därifrån gick färden till Ceuta, Marocko, därifrån till Dakar, runt Goda Hoppsudden till Colombo i Sri Lanka, Penang, George Town, Malaysia, Port Swettenhan, Singapore, Ilo-Ilo Filipinerna och Cebu, Manilla, därifrån till Hong Kong för målning av fartyget och sedan vidare till Kobe i Japan och då utgick krigstillägg, eftersom man passerade Formosasundet.

Färden ställdes till Yokohama, där tid medgavs för våra vänner att gå i land och ta tåget till Tokyo för ett besök på Kejsarens Palats. Så vidare till Dairen i Kina, Sinkiang, Manilla, Iloilo, Zamboanga, Davao, Balikpapan och Borneo.

Resan till Genua företogs i hårt väder, där lossades frusen tonfisk. Vidare gick färden till Antwerpen och Hamburg. Resan som påbörjades december 1956 avslutades i juni 1957 i Karlshamn, där slutlig lossning och avmönstring skedde.

Det blev en spännande, strapatsrik resa för två unga befälslever med tid att på flera platser uppleva kultur av olika slag. Numera är de f.d. befälsleverna hängivna medlemmar i Flottans Män.

Sonny Spurr

Vid mötet den 9 maj, berättade vår egen medlem och i marina kretsar välbekant Fredrik "Figge" Hallström om sin Seglats över Atlanten. Den startade den 1 augusti 2017 från i hemmahamnen i Falsterbokanalerna och avslutades 11 månader senare efter besök i ett otal hamnar i 16 länder. Utfärden gick via Tyskland, Holland, England, Portugal och Spanien till Las Palmas, varifrån den verkliga Atlantseglingen började. 24 dygn senare, några dagar innan jul, landade man i St Lucia i Västindien och under de följande fyra månaderna besöktes alla öländer från Grenada i söder till Brittiska Jungfruöarna i norr. Hemfärden gick via Azorererna, Frankrike (för avmönstring av besättningskvinnor), Plymouth, Kielkanalen och varade i cirka 2 månader. Båten, *S/Y Salsa*, är enligt Figge lagom stor (38 fot) och bekväm för fyra personer. Där finns två toaletter med dusch, tvättmaskin, salong med fåtöljer, huvudmotor och hjälpkärra med 230V batteriladdare och navigationsplats med VHF, kortvågssändare och satellittelefon.

Trots att båten fanns tillgänglig, föregicks seglatsen av ett år av förberedelser och det viktigaste var att från början sätta ett datum för avfärden. Förutom en noggrann genomgång av båten och dess utrustning behövde den kompletteras med bimini (soltak), vindroder, ny livflotte, dykutrustning, säkerhetsutrustning, kommunikationsutrustning, checklistor för nödlägen och mycket annat. Resan planerades i grova drag och information inskaffades om farvatten, hamnar och regler och formaliteter för besök i de olika länderna. Figge planerade att vara ombord under hela seglatsen och Maria (hans sambo) under den största delen. Därutöver måste två och ibland tre andra besättningsmän/kvinnor engageras. Anmälan gjordes till ARC (Atlantic Rally for Cruisers) för överseglingen av Atlanten. Detaljerade behov av förnödenheter identifierades och planer för dess inköp och stuvning utarbetades. Det mesta lastades om-

bord före avfarten, men kompletterades naturligtvis under resans gång.

De valde att segla över Atlanten med ARC, som är en årlig regatta för segelbåtar, som vill ta sig över Atlanten. Över 200 kappseglare och familjeseglare från ett 30-tal nationer deltog. Regattan startar i slutet av november och går i mål i Västindien strax för jul. Valet att segla med ARC gjordes av gemenskaps- och trygghetsskäl. Förutom många trevliga sociala tillställningar erbjöd ARC seminarier i Las Palmas om vägval, väder, segla i passadvindar, sjukvård ombord, fiske, stjärnhimlen över Atlanten, proviantering, etc. Seglatsen var mycket av rutin; vakthållning och sömn i sextimmars pass, segelsättningar, daglig kommunikation på kortvåg, matlagning m.m. Men det var inte bara rutin. Topplanternan slutade fungera, styrbordslanternan försvann i en jätteväg, generatorn slutade fungera och huvudmotorn startade inte. De två senare problemen löstes genom telefonsamtal med motorinstallatören i Sverige några minuter innan batterierna var helt tomma. Under hela överresan såg man ingenting av de andra 200 båtarna och heller inget lastfartyg. Det var först nära mållinjen, som en annan seglare dök upp, men *Salsa* vann med några sekunder.

Tillvaron i Västindien började med underhåll av båten och fortsatte med socialt umgänge med andra seglare och besök till många historiska och geografiskt intressanta turistmål. Här är ett axplock.

- Varje landning i ett nytt land började med besök hos passkontrollen och tullen.
- Jul firades på Bequia tillsammans med många andra svenskar. Förr i tiden besöktes den ön också av *Älvsnabben*.
- På Grenadas marina besöktes det gamla svenska fyrskeppet Västra Banken, som byggdes i början av 1900-talet och var i tjänst till 1970. Det fungerar nu som kafé och bar och rymmer dusch och toalett för marinans gäster.

- Besöket på Dominica var deprimerande p.g.a. fattigdomen och förstörelsen efter orkanen Maria. *Salsas* besättning gjorde ett dagsverk genom att rädda det som kunde räddas ur ett skolbibliotek.
- Guadeloupe: I Point-à-Pitres marina lyftes båten upp och botten skrapades ren från snäckor och sjögräs och ommålades. På Pidgeon Island blev vår jolle stulen.
- Gustavia, huvudstad på St Barths, besöktes där svenska gatuskyltar som Nygatan och Östra Strandgatan finns fortfarande kvar. St Barths var svenskt i 100 år, men såldes tillbaka till Frankrike 1884.

Hemresan till Sverige avslutades utan större dramatiska händelser. Redan under första fasen av utresan var det byten av besättningsmedlemmar av olika personliga anledningar, som inte på något vis var relaterat till seglingen utan till personernas familjer och reguljära arbeten. En annan intressant händelse var, när Figge fick användning för sin dykarutrustning mitt ute på Atlanten, då han hjälpte en annan seglare att bli kvitt nät-rester runt propellern. Men Figge var van vid detta jobb. Första gången var det på *Salsas* propeller redan i Ramsgate under utresan.

Utförliga beskrivningar och bilder från seglingen finns på www.salsasailing.com/loggbok

Sonny Spurr

Västervik

Vid vårt föreningsmöte i februari hade vi besök av Eva Johansson, som berättade om sin nyutkomna bok "Släktforskning om sjöfolk". Det är en praktisk handbok för släktforskare, som har släktingar, som seglat i handelsflottan. Boken inleds med en historik över sjö-männens arbetssituation och villkor.

Därefter kommer den mera släktforskningsorienterade delen, där de olika register och källor, som finns att tillgå för handelsflottans personal, finns. Eva visade bilder på hur sjömanshusens register ser ut och vilka informationer, som kan hämtas ur dessa. Så berättade hon om sjöförklaringar, som upprättades vid olyckor och förklaringar. Hon berättade också om lotsverkets personal och fartyg och rederier allt beledsagat av faktiska bilder på register och rapporter. Avslutningsvis berättade Eva något om militära sjömän, båtsmän, skeppsgossar och värnpliktiga. Här var hennes hänvisning till Lars Ericson Wolkes bok *Soldatforskning - Släktforskarförbundets handbok nummer 4* den viktigaste upplysningen. Eva Johanssons bok har tilldelats Stiftelsen Sveriges Sjömanshus litteraturpris 2019. Priset kommer att utdelas på bokmässan i Göteborg i höst.

Den 16 mars deltog Åke Revelj och under-tecknad i Syds LOF-möte i Karlskrona. Trevlig kamratlig samvaro och utbyte av

erfarenheter, som för vår organisation framåt, präglade mötet.

Så genomfördes vår förenings årsmöte i mars. Särskilt inbjuden var vår förbundsordförande Göran Löfgren, som höll i klubban. På årsmötet konstaterades, att vår ekonomi är god och att vi kunde glädja oss åt att vi ökat med två medlemmar under året. Så informerade Göran, om vad som var på gång på det centrala planet i vår organisation. Han uppmanade oss att delta i veterandagen i Karlskrona den 29 maj, gärna med fanvakt. Så berättade han om aktuellt i Marinen, om aktuella fartygsbyggen, de två ubåtarna *HMS Skåne* och *HMS Blekinge* samt signalspaningsfartygen *HMS Artemis* och *HMS Orion*.

Göran berättade också om Flottans 500-årsjubileum år 2022 och den jubileumsbok, som är under utarbetande. Flottans Män kommer att få en särskild upplaga med ett antal sidor om vår organisation. Flera medlemmar anmälde intresse att köpa boken.

Vid vårt aprilmöte hade vi besök av Conny Jansson, pensionerad räddningschef och kommunchef i Västervik och numera ansvarig för FRG i vårt område. Han berättade om FRG, som står för Frivilliga Resurs Gruppen. Vi berättade om FRG i Västervik i ett tidigare nummer av Flottans Män, som ju är en frivillig organisation, som kan mobiliseras vid akuta samhällsbehov som större olyckor, skogsbränder m.m. Initiativtagare till FRG är länsorganisationerna och Civilförsvarsförbundet. Deltagarna får en kostnadsfri utbildning och får ersättning vid beordrad tjänstgöring.

Nu planerar vi för vår sommarlunch med utflykt till Spåröslägrat, som håller på att öppnas för Sjövarnarskårens ungdomsverksamhet.

Christer Warfvinge

Fredagen den 3 maj överraskades Västerviksborna av ett kortvarigt örlogsbesök. På förmiddagen dagen innan erhöll FM i Västervik en trevlig inbjudan med lydelsen: "Flottans fartyg *HMS Karlstad* i Västervik 08:30. Flottans Män i Västervik hälsas välkomna, att om ni så önskar, ta emot fartyget och därefter bjuds fika ombord följt av VIP-visning av fartyget. Samtidigt under besöket i Västervik kommer allmänheten beredas möjlighet att komma ombord och se hur det fungerar att tjänstgöra i Flottan." Undertecknat av fartygschefen örlogskapten Magnus Almqvist.

Vår välkomstkommitté bestod av två uppladda Flottans Män för mottagningen. Det var en imponerande och ståtlig syn, när fartyget kom in på Skeppsbrofjärden. Jag och Christer Warfvinge hade kontaktat pressen under morgonen och de två reportrarna tillsammans med intresserade och nyfikna västervikare fyllde på välkomstkommittén. Efter förtöjningen kom fartygsche-

fen ner på kajen och hälsade oss välkomna. Vi togs om hand av sekonden och fartygsingenjören (Fi) över en kopp kaffe med nybakade kakor i officersmässen, medan FC tog hand om pressen. Därefter tog Fi Fredrik Winkler oss runt i hela fartyget på en utomordentligt intressant och väl genomförd visning. Avslutningsvis fick vi en briefing av FC, som berättade, att även han som jag var son av staden Västervik och därav var valet av förtöjningsplats förklarad. Han berättade att fartyget just nu är ute inom ramen för den ständigt pågående sjöbevakningsoperationen och därför kom inbjudan sent. Under dagen fick även allmänheten möjlighet att komma ombord, innan fartyget lämnade Västervik.

Flottans Män i Västervik framför här ett stort tack till FC med besättning för ett väl genomfört "kajstuds".

Fair Wind and Smooth Sea.

Tony Wärdig

HMS Karlstad anlöper Västervik

Västervik

Efter årsmötets avslutande började vårens aktiviteter med filmaften den 13 febr. Efter lite mat visades filmen "Mannen med järnhjärtat". Filmen handlar om Reinhard Heydrich. Filmen skildrar Heydrichs liv från 1929 och framåt. Som chef över SS arbetade han med grymma metoder för att få bort oönskade personer från riket.

Vid tisdagsträffen 5 mars hade Bertil Thuresson tagit med sig en mängd olika sorters knoppar, som noggrant studerades av medlemmarna.

Den sedvanliga ärtmiddagen ägde rum torsdagen den 14 mars. Som vanligt serverades ärtsoppa, punsch och pannkakor.

Lördagen 13 april stod vårmiddag på programmet. God mat, bra stämning, vad kan man mer begära. Två nya medlemmar gästade oss, välkomna Mats och Gösta.

Torsdagen 25 april styrdes kosan mot Varberg, närmare bestämt Ringhals kärnkraftverk. Efter samling vid Marinstugan antrades bussarna med Leif och Leif vid raten. Lunch inmundigades på Björkängs vägkrog, som verkligen kan rekommenderas. Därefter var det dags för Ringhals. Vi utforskade deras museum, därefter följde filmvisning och mycket information. Som avslutning bjöds vi på fika. Alla var överens om att det varit en mycket givande dag.

Annelie Sandgren

Region Väst

Göteborg

Årets aktiviteter inleddes med ett föredrag i januari om svenska ubåtar och ubåtskamarater med ett 40-tal nyfikna och frågvisa åhörare. Föredraget hölls av vår medlem örlogskapten Jan Nordenberg, tidigare ubåtschef och numera ordförande i Hönö fiskemuseum.

I början av februari deltog vi med egen monter under den årliga båtmässan i Göteborg. Vårt deltagande uppmärksammades och vi fick ett positivt resultat genom att vi kunde värva ett antal nya medlemmar. En traditionell musikaften hölls i vår klubbstuga i slutet av februari.

Stadgeenligt årsmöte hölls den 9/3 med inval av några nya och avtackning av de styrelsemedlemmar, som lämnat. Vid mötet överlämnade vår trogne medlem Nils Melin en gåva i form av en vacker gul och blå egentillverkad fockedrevsudd till vår skeppsklocka från ubåten *U9/Makrillen*.

Den 16/3 fick vi tillsammans med några representanter från andra kamratföreningar i region Väst tillfälle att göra ett mycket uppskattat studiebesök vid 3.sjöstridsflottiljen under dess besök i Göteborg. Efter intressanta redovisningar och välsmakande kaffe med kaka guidades vi runt i *HMS Carlskrona* av proffsiga medarbetare.

Årets första medlemsmöte skedde 17/3 för att fånga upp synpunkter och idéer på vår verksamhet för det kommande året. Tyvärr blev inte medlemsanströmningen så stor, som hade varit önskvärt.

Den 20/3 deltog några ur styrelsens vid ett möte på Försvarsmedicinskt Centrum, Kåringberget, tillsammans med föreningar ingående i det Västsvenska Militära Kulturarvet med ett 20-tal föreningar representerade. Mötet behandlade planering av aktiviteter i samband med att Göteborgs stads firande av sitt 400-årsjubileum, som sker med tyngdpunkt i centrala Göteborg 4-6 juni år 2021.

Den planerade klubbaftonen med ett föredrag om Natos verksamhet i Georgien 28/3 blev en trevlig afton men tyvärr utan föredragshållaren, som av tjänsten tvingades vara i Stockholm den aktuella dagen. Vi hoppas att föredragshållaren, förvaltare Anders Berntsson, kan återkomma vid ett senare tillfälle. Kvällen blev annorlunda än planerat men gav fina möjligheter att i lugn och ro samtala med närvarande kamrater.

Efter ett av verksamhetsårets första styrelsemöte i början av april genomförde den nya styrelsen en kryssning med fartyget *Stena Germanica* till Kiel för att lära känna varandra och ostört kunna diskutera några viktiga föreningsangelägenheter men några timmar kunde även läggas på ett studiebesök på Schiffartsmuseum i Kiel.

Den 9-10 april genomförde Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund (SMKR) det Centrala mötet 2019 med *M/S Galaxy* mellan Stockholm och Åbo samt åter till Stockholm. Flottans Män Göteborg representerades av FM Göteborgs ordförande, tillika vice ordförande i SMKR, Lars-Erik Uhlegård. Totalt deltog cirka 85 personer ur SMKR och dess föreningar.

Den 25/4 fick lyssna till ett mycket intressant föredrag om planering och genomförande av tunga och skrymmande transporter. Det var vår medlem, sjökapten Sven-Erik Melin, som hos företaget TransProCon (Transatlantic Project & Contract Cargoes AB) under många år ansvarade för planering och genomförande av tunga, skrymmande transporter till olika platser i världen. Sven - Erik ansvarade också för de känsliga transporterna JAS 39 Gripen till Chile och Brasilien för deltagande i utställningar i Santiago de Chile och i Rio de Janeiro och senare för leveransen av 26 enheter JAS 39 Gripen till Sydafrika.

Kent Nordström

Gunnar Ekbladh och Sture Magnusson och i vår monter under Båtmässan i Göteborg.

Halmstad

En av en styrelses uppgifter är att hitta bra firanledningar. Innevarande år blev detta extremt lätt. Styrelsen kom snabbt underfund med, att föreningen har funnits i 80 år och att detta borde firas. Firandet kommer att äga rum i Siriusordens lokaler på Strandgatan i Halmstad lördagen 19 oktober kl. 1700. Förberedelserna är redan i full gång. Teckningslistor kommer att finnas i marin-stugan, man kan också anmäla sig via klubbmästaren. Vi ser fram emot 80-årsfirandet och innan dess en behaglig sommar.

Vid februari kamratafton berättade under teknad, som tjänstgjorde på Thule, om senaste/sista(?) isvintern på sydliga latituder. Året var 1987, då periodvis, stora delar av Kattegatt och hela Öresund var isbelagt.

Här står en sjöofficer och "gläns" ombord på isbrytaren *Thule* en kall januarnatt 1987

Tre svenska isbrytare och två danska var verksamma i nämnda farvatten. Under Thules första hela dygn i Öresund assisterades 17 fartyg mellan Ven och Oskarsgrundet NO. En annan minnesvärd assistans gällde ett indiskt fartyg, *State of Mysore*, som hade fastnat vid fyren Nordre Röse i Drogdenrännan. Det tog några timmar att få loss fartyget. Ungefär varannan minut hade vi ett dånande trafikflyg några hundra meter över oss, för nämnda fyr ligger i förlängningen av en Kastrups startbanor. Vid ett annat tillfälle fick vi assistera en Helsingörsfärja, som fastnat och drev ner mot Ven med cirka 3 knops fart. Under expeditionens 76 dagar utförde *Thule* 392 assistanser. Denna vinter talades också en del om dåvarande försvarsministerns synpunkter på sjöofficerare, som "stod och glänste på sina plåtschabrak".

I mars månad hade vi ännu en gång, besök av Lasse Blomdahl från stadens idrottsmuseum. Vid förra besöket fick vi höra om Josef August Lagergren och hans gedigna insatser för bildande av gymnastik- och simföreningar i Halmstad. Denna gång uppehöll sig Lasse vid Lagergrens insatser avseende fotbollens introducerande i Halmstad och även om fotbollen efter Lagergrens frånfalle 1904. Vi fick höra om "de stora grabbarna" i Halmia och Halmstad BK och deras bedrifter på bl.a. Örjans Vall. Flera av dessa hade söner, som också sedermera spelade framträdande roller i tidigare nämnda lag. Bland åhörarna kunde man se många igenkännande nickar.

Vid vårterminens sista kamratafton berättade Jan-Erik Andersson om "att vara polis då och nu". Jan-Erik har arbetat inom polisen i 50 år, inkluderande deltidstjänst-

göring efter pensionering. Polisskolan påbörjades 1969. Utbildningen genomfördes på landets då enda polisskola, som låg i Solna och var 10 månader inkluderande tre månaders praktik. Numera omfattar utbildningen fem terminer, varav sex månader är praktik. Jan-Eriks första tjänstgöring var i Södertälje 1970 - 74. Vi fick "följa med" på en del uppdrag, bl.a. i samband med Norrmalmstorgsdramat. Jan-Erik flyttade till Halmstad 1974 och hamnade i ett mindre hårt klimat. I Halmstad följde tjänstgöringar på bl.a. Grova brott och på Bedrägeriroteln. Under åren 2001 - 06 tjänstgjorde Jan-Erik som lärare på Polishögskolan i Umeå. Vi fick också en beskrivning av polisens personliga utrustning då och nu, både den officiella och den inofficiella. Mycket avseende polisarbetet har förändrats under åren. En icke vild gissning är, att det gäller nog också "kunderna".

Fredagen 28 juni kl. 1800 planeras en "Extra kamratafton", ett nytt grepp. Förutom trevligt umgänge kommer en enklare förtäring att erbjudas. Anmälan sker till klubbmästaren.

Den påbörjade rekryteringskampanjen har fallit väl ut. På styrelsemötet i april invaldes hela sex nya medlemmar. Känn Er välkomna!

Ha en bra sommar.
Kjell A Jönsson

Karlstad - Värmland

Vi är i nuläget cirka 80 medlemmar i Värmland och rekryteringskampanjer har gett några nya medlemmar. Tyvärr har även några av våra gamla lämnat in sjösäcken under fjolåret. Men vi ser positivt på medlemsutvecklingen framöver.

Vi hade årsmöte i mars och den nya styrelsen består av ordförande Göran Olsson, vice ordförande Björn Hörgren, sekreterare Kerstin Erlandsson, kassör Kenneth Magnusson, ledamöter Erik Rhöse och Bill Ivarsson.

Två stycken från styrelsen representerade föreningen på SMKR Centralmöte i Stockholm i april. Vi delar lokal med Sjöfartsgillet och Ångbåtsällskapet Polstjärnan och har ett gott och givande samarbete mellan föreningarna. I år har Karlstad kommun lovat oss att få renoverat i de gemensamma utrymmena. Vi har införskaffat en skyltdocka till den fina uniform, vi fått som gåva av kommendörkapten Lennart Nordengrens änka.

På grund av uppdaterade rutiner har några medlemmar inte erhållit inbetalningskort. Vi är tacksamma, om ni snarast betalar in medlemsavgiften 250 kronor till bankgiro 5231-9357.

Göran Olsson

Jönköping

Efter årsmötet i januari, då Föreningen hade besök av pensionären och kommendören emeritus Göran Frisk, från Stockholm och där mer än hälften av deltagarna var på plats, var det så dags för vårens studiebesök. Jönköpingsföreningen brukar ju alltid göra ett besök på våren och på hösten görs en resa med övernattnig.

Till det förmåliga Forsvarsmuseet Miliceum i Skillingaryd stod färden för 22 medlemmar i april. Gruppen fick utmärkt guidning av Forsvarsmuseets chef, tillika initiativtagare, Sven Engqvist.

Sjömännen från Jönköping fick noggrann information om Forsvarets historia allt från båtsmännens och de indelta soldaternas organisation till uppbyggnaderna av regementen på 1900-talet. Autentiska byggnader med ljud och belysning fanns att beskåda i den förmåliga anläggningen. Särskild uppmärksamhet gavs åt regementena i länet, A6, Smålands artilleriregemente och I 12,

infanteriet i Jönköping, som senare flyttade till Eksjö. Regimentet Ing 2 i Eksjö, Sveriges enda ingenjöreregemente, fick också stor plats i Miliceums anläggning. Forsvarsmuseet ligger i området för Skillingaryd skjutfält, som fortfarande är i bruk och där bl.a. regementena från Skövde och Revningehed brukar ha övningskjutningar.

Utmärkt god soppa fick pojarna från Jönköping smaka på i det närliggande Caféet "Tina och Översten" eftersom officersmässen med kök var under renovering.

Föreningens ordförande Måns Suneson överlämnade som brukligt är, en god dryck till museichefen, för hans utmärkta presentation av svenska militärhistoriska skeenden.

Till hösten väntar studiebesök vid bl.a. Helikopterflottiljen på Malmslätt. Ja, Jönköpingsföreningens medlemmar har alltid något intressant att se fram emot.

Leif Aljered

Flottans Män Jönköping besökte förvarsmuseet Miliceum i Skillingaryd. Här är 22 av föreningens medlemmar samlade invid två tidsmässigt utstyrda militära vaktposter

Lysekil

FM Lysekils årsmöte ägde rum den 18 mars. Parentation hölls över fyra medlemmar samt Johan Forslund, som lämnat oss under året. Därefter delades det ut klubbålar till tre medlemmar.

Till ny ordförande på ett år valdes Mattias Bergsten. Nyvalda på två år blev Arne Hasselgren och Carl-Gustaf von Konow. Per Lyrheden och Leif Lysberg omvaldes för en tid av två år. Kvarstår i ett år gör Ronny Olsson, Jan-Otto Pettersson och Van Carlzon.

Därefter visade vår klubbmästare Jan-Otto Pettersson en film och berättade om S/S Frejas förlisning och bärgning i Frykensjön, ett mycket intressant föredrag.

Årtsoppa och pannkakor med tillbehör serverades, vilket hade förberetts i köket av

Gullan och Elisabeth. Innan kvällen avrundades, avtackades avgående ordföranden Ove Eliasson. Erling Olsson kommer att avtackas vid ett senare tillfälle.

Den 26 april var det arbetsdag i klubbstugan. Hela stugan tvättades utvändigt och ska målas senare, utemöblerna slipades och målades, det städades m.m. både ut och invändigt. Dagen avslutades med korv och bröd.

Nästa aktivitet är vår årliga räkkryssning, som denna gång går via Malö strömmar till Käringön.

Leif Lysberg

Varberg

När vintern var som mörkast, lystes vår Marinstuga upp av amiralsgaloner. Det är vi inte bortskämda med i lilla Varberg. Vid årets första skeppskväll fick vi besök av konteramiral Thomas Engevall och han berättade om smygteknik i moderna fartygs-konstruktioner, något som han sysslat med under en stor del av sin karriär och vi fick även en inblick de framtida utvecklingstendenserna. Otroligt intressant och fascinerande!

Nästa skeppskväll blev också en höjare, fast det var mer på djupet. En man, som under ett skede av sin karriär hade den fina graden flaggtelemästare, Hans Carlsson, Ubåtshasse kallad, från Malmö kom och berättade om Ubåtshasse från anno dazumal till våra dagar. Efter 56 års tjänstgöring kan alla förstå att det Ubåtshasse inte vet om ubåtar, är inte värt att veta. Ännu en fantastisk skeppskväll!

Årets tredje skeppskväll hade vi pubaf-ton och våra medlemmars egna berättelser var huvudnumret. Först berättade Bengt, boende i Växjö, om en del prylar såsom minnan, en antik torpedspets m.m., vilka han förtjänstfullt har införskaffat till oss. Manne talade om vår fina fartygsmodell och sedan kom medlemmarna loss. De fick ta upp tre episoder var och vi märkte ut destinationerna på en världskarta. Vi fick höra om en förlisning mitt i Nordsjön mitt i smällkalla vintern, stormiga Atlantresor, heta nätter i Rio, aktersegling i mörkaste Afrika, prinsessbröllop i Kongo, de trevliga flickorna i

Konteramiral Thomas Engevall tackas av ordföranden för mycket intressant föredrag på vinterns första Skeppskväll.

Helsingfors, likaså trevliga men smarta flickor i Leningrad, flottbesök i många utländska hamnar m.m. Tänk att våra gamla "sjömän" har så mycket spännande att berätta om. Ännu en fantastisk skeppskväll!

Nu har vi bara en skeppskväll kvar i vår, vår egen "feskare" Bertil tar sin båt från Träslövsläge och lägger till hos oss framför Gamla Tullhuset och bjuder in oss på en visning.

Årsmöte har hållits. Vår mångårige sekreterare Folke valde att mönstra av och blev vederbörligen avtackad. Han ersattes av Pär Karlsson, som visat sig även vara ett bra tillskott till vår sånggrupp. I övrigt blev det omval för samtliga styrelseledamöter. Vi fick även till en valberedning, som kommer att ledas av Manne.

Traditionsenlig påskbuffé avnjöts lördagen före påskafton. Vår egen Lennart hade fixat allt själv. Han hade lagt in sill, gravat lax, gjort köttbullar, janssons m.m. Det enda, han köpt färdigt, var potatisen. Han hade mycket god hjälp i byssan av Lissie och Rena. Ett stort tack till Er alla. Efter gemensam sång och gamman gick vi hem (några med lotterivinster) nöjda mätta och belåtna i den varma och ljumma värvkällan.

Den 3 augusti stundar medverkan vid Hamnens dag.

Den 5 oktober kommer vi att fira Flot-tans Mäns i Varberg 70-årsjubileum med en rejäl fest. Förberedelserna är redan igång och planerna långt framskridna. Nu förstår alla, att vi har litet att syssla med den närmaste tiden.

Karl Henrik Weddig

Ängelholm

När dessa rader läses, har snart halva året 2019 passerat och nu har vi sommaren i sikte. Vi har också haft vårt årsmöte, som inleddes med, att vår ordförande Lars Linde hälsade deltagarna välkomna till årsmötet och anbefallde en tyst minut för vår avlidne medlem, kommandörkapten Boris Roslund. Till ordförande för mötet valdes Bertil Lundvall och till sekreterare vår sittande Laila Lembke. Verksamhetsberättelsen läs-

tes upp och godkändes. Även årsredovisningen lästes upp av vår kassör Anders Rick och godkändes. Anders berättade, att vi har 83 betalande medlemmar samt en hedersmedlem. Till ordförande på ett år valdes Lars Linde, likaså på två år valdes Anders Rick till kassör och till ledamöter två år omvaldes Bertil Lundvall (web-ansvarig) samt Gunnar Gunnarson och Kurt Romare. Till klubbmästarsuppleant på ett år valdes Sven Persson. Festansvariga är Lars Linde och Kurt Romare samt nyvald Joakim Sköldebrink. Till valberedare omvaldes Kjell Värnbrink.

För övrigt kan nämnas, att vi har haft en så kallad fixardag med, tyvärr som vanligt, för få deltagare. Men de som kom gjorde ett jättejobb, tack, tack! Ett annat stort tack riktas till vår musikkår, som i år kom för 58:e gången. Antalet musiker, som deltog var i år något färre, men fyllde Kajutan till sista plats och för de musiker, som inte fick plats inne i kajutan, serverades sillfrukosten i vårt tält på innergården. I vår trädgård var det ganska trångt och så även utanför staketet, där ett 25-tal åhörare samlades. Ett annat stort tack riktas till våra fixare av sillfrukosten i vår lilla Byssa. Ni gjorde ett jättefint jobb!

Därmed över till sommaren program: Traditionsenligt bjuder vi allmänheten på kaffe och väfflor alla tisdagar i juli månad mellan kl. 11:00 och 15:00. Söndagen den 7 juli kl. 11.00 har vi korum med kyrkoherde Åke Svensson och musik framförd av Gus-ten.

Kajutan är öppen för våra medlemmar söndagarna den 11:e augusti och 25:e augusti samt 15:e september mellan kl. 09:00 och 11:30. Vi har även planerat för kräftski-va fredagen den 6 september kl. 19.00, där räkor serveras som alternativ. Observera att föranmälan krävs.

Försvarmaktens Kamratförening från F17 i Kallinge samt representanter från Veteranenheten besökte Kajutan för ett informationsmöte under våren.

Slutligen hoppas vi på en fin sommar och på återseende vid våra träffar i Ängelholm.

Gunnar Gunnarson

Från vänster vår kassör Anders Rick, personalansvarig Kärsin Holmberg-Jönsson (F17 Kallinge), ordförande Lars Linde och löjtnant Åke Svensson (F17 Kallinge).

Födelsedagar

Vi hyllar

95 år född

1924-08-06 Bernt Broman LYSEKIL
1924-09-15 Sven Nilsson MALMÖ

90 år född

1929-07-06 Carl-Gustaf Bergenstråhle HALMSTAD
1929-07-16 Heinz Johansson BANDHAGEN
1929-07-24 Rolf Larsson STENINGE
1929-07-26 Gerhard Wigand HALMSTAD
1929-07-27 Eron Wersén NYNÄSHAMN
1929-07-28 Olle Dahlberg ALNÖ
1929-09-02 Per Callenberg VÄSTRA FRÖLUNDA
1929-09-07 Eines Lagerlöf VÄSTERVIK
1929-09-14 Ragnar Pettersson LYSEKIL

85 år född

1934-07-06 Gunnar Kofod LÖDERUP
1934-07-07 Stig Karlsson HALMSTAD
1934-07-13 Rune Bergqvist ÅKERSBERGA
1934-07-26 Bo Holtman VAXHOLM
1934-07-30 Sven-Åke Carlsson KARLSTAD
1934-08-05 Per-Arne Johansson V FRÖLUNDA
1934-08-09 Kjell Palén SUNDSVALL
1934-08-24 Sten Warnicke JORDBRO
1934-08-29 Hans Larsson ENSKEDE
1934-09-04 Göte Zippert PERSTORP
1934-09-04 Hans Persson BUA
1934-09-18 Karl-Erik Johansson VÄSTERVIK
1934-09-24 Rune Forsman VENDELSÖ
1934-09-26 Nils Funck HALMSTAD
1934-09-28 Bo Roxström JÄRFÄLLA

80 år född

1939-07-04 Sune Lundin STRÖMSHOLM
1939-07-06 Gert Karlsson SOLLEFTEÅ
1939-07-06 Ove Holmén HISINGS BACKA
1939-07-07 Kjell Lekeby FARSTA
1939-07-07 Nils Eric Gustavsson SURAHAMMAR
1939-07-11 Sune Forsmark V FRÖLUNDA
1939-07-12 Kaj Johansson HALMSTAD
1939-07-15 Tonino Jansson ARBOGA
1939-07-17 Kjell Forsbrand NÄSTRABY
1939-07-26 Conny Erlandsson VÄXJÖ
1939-07-29 Jan Olof Bergström KARLSKRONA
1939-07-30 Göran Hagström BLIDÖ
1939-07-31 Per-Olov Petterson ENKÖPING
1939-08-06 Ulf Anders Hilding SALTSJÖBADEN
1939-08-07 Ragnar Tingsvik BANKERYD
1939-08-11 Helmer Jansson SALTSJÖ-BOO
1939-08-21 Olle Norrby NACKA
1939-08-28 Kjell Wallgren HÄRNÖSAND
1939-09-03 Hans-Christer Gillquist STOCKHOLM
1939-09-03 Sture Malmgren TÄBY
1939-09-04 Stig Comstedt NORRKÖPING
1939-09-04 Sven Andersson LINKÖPING
1939-09-05 Hans Burell VÄSTERÅS
1939-09-05 Thord Paulsson SKUMMESLÖVS STRAND
1939-09-09 Kurt Werdin VÄSTERVIK
1939-09-10 Gösta Karlman VISSEFJÄRDA
1939-09-19 Sven-Erik Melin NOL

1939-09-23 Sigvard Niklasson MUNKEDAL

1939-09-23 Åke Jansson SKOGHALL

75 år född

1944-07-01 Ingvar Wiklund HÄRNÖSAND
1944-07-05 Kjell Eriksson VENDELSÖ
1944-07-13 Bo-Göran Johansson NORRKÖPING
1944-07-14 Lars-Göran Söderström FRIDLEVSTAD
1944-07-14 Regon Sollergård SÖDERTÄLJE
1944-07-18 Christer Nordling STOCKSUND
1944-07-18 Claes Rampeltin MÖNSTERÅS
1944-07-19 Krister Arweström VISBY
1944-07-23 Lennart Håkansson RAMDALA
1944-07-24 Bengt Arne Henriksson VALLDA
1944-07-27 Bernt Lundberg MÖLNDAL
1944-07-30 Jan Fredrik Petersson STOCHOLM
1944-07-31 Jan Nyberg SOLNA
1944-08-02 Anita Åbom VÄSTERVIK
1944-08-05 Hans-Christer Johansson LYCKEBY
1944-08-05 Åke Uhrberg LINGHEM
1944-08-10 Åke Forsström SÖRÅKER
1944-08-13 Lars Johansson BLEKET
1944-08-14 Ebbe Lennart Sylvén UPPSALA
1944-08-14 Paul Larsson ÅLED
1944-08-14 Thomas Fagö LYCKEBY
1944-08-15 Bo Gullne KARLSKRONA
1944-08-16 Sven Forsling GÖTEBORG
1944-08-17 Björn Svensson VELLINGE
1944-08-17 Stieg Andersson KOLBÄCK
1944-08-20 Owe Thyrestam STOCKHOLM
1944-08-24 Tommy Carlsson KARLSKRONA
1944-08-26 Christer Jendren SUNDSVALL
1944-08-27 Bo Zachrisson HÖNÖ
1944-08-27 Gunnar Svanfeldt ÅKERSBERGA
1944-08-27 Olov Jansson KÖPING
1944-08-27 Roland Lindberg V FRÖLUNDA
1944-08-29 Jan-Christer Steinbach GRIMETON
1944-08-30 Lars Sandblom TRELLEBORG
1944-09-04 Lanny Göransson TRELLEBORG
1944-09-05 Magnus Hallberg DOMSTEN
1944-09-07 Kjell-Åke Lindqvist LYSEKIL
1944-09-10 Kenneth Lundgren NORRTÄLJE
1944-09-11 Mats Ericsson GÖTEBORG
1944-09-12 Lars Bergman NORRTÄLJE
1944-09-14 Charles Hillgren STOCKHOLM
1944-09-16 Jan-Peter Heinsen SÖLVESBORG
1944-09-16 Leif-Göran Svensson MÖLNDAL
1944-09-16 Sven Pettersson VÄSTERHANINGE
1944-09-17 Jan Björnehaag FRITSLA
1944-09-18 Harald Hansch TVÅÅKER
1944-09-21 Bill Britmer V FRÖLUNDA
1944-09-21 Hasse Johansson UDDEVALLA
1944-09-26 Mats Persson BUA
1944-09-27 Johnny Nilsson SUNDSVALL

70 år född

1949-07-09 Bo Fontander KUNGSÄNGEN
1949-07-11 Hans Lindblom ÄNGELHOLM
1949-07-11 Thorvald Alfredsson TRANEMO
1949-07-14 Leif Thörnwall MALMÖ

1949-07-17 Bernt Holmsten HÄRNÖSAND
 1949-07-19 Per Martinsson SUNDSVALL
 1949-07-20 Per Joelsson NORRTÄLJE
 1949-07-21 Christine Kent GRÄDDÖ
 1949-07-24 Christer Svanström VÄDDÖ
 1949-07-26 Bertil Fuhr HELSINGBORG
 1949-07-26 Leif Svantesson TYRESÖ
 1949-08-05 Lars-Göran Boman HÄRNÖSAND
 1949-08-08 Hans Baard VÄSTERHANINGE
 1949-08-09 Tommy Torstensson SÖDERTÄLJE
 1949-08-13 Claes-Göran Lindström ÄNGELHOLM
 1949-08-18 Bernt-Åke Alm HALMSTAD
 1949-08-27 Ingemar Ljunggren HÄRNÖSAND
 1949-09-02 Roy Norström FLODA
 1949-09-08 Bo Hultgren HÄRNÖSAND
 1949-09-16 Gunnar Olofsson GRUNDSUND
 1949-09-22 Kjell Göransson TRELLEBORG
 1949-09-26 Bo Andréasson LYSEKIL
 1949-09-28 Arne Liljeblad BUNKEFLOSTRAND

65 år född

1954-07-01 Christer Holgersson SANKT ANNA
 1954-07-02 Claes Sjögren BURSERYD
 1954-07-09 Lars Winblad ENSKEDE
 1954-07-12 Urban Viklund ÄLANDSBRO
 1954-07-16 Sten Arelund KARLSKRONA
 1954-07-20 Karl-Åke Sjöberg STOCKHOLM
 1954-07-31 Christer Ohlén VÄSTERVIK
 1954-08-11 Magnus Erikson HAMMARÖ
 1954-08-13 Ulf Ängemo HALMSTAD
 1954-08-14 Lennart Råneberg LYSEKIL
 1954-08-18 Bjerne Von Schulman VISBY
 1954-08-18 Max Albien FÄRJESTADEN

1954-08-31 Bo Carlsson VÄXJÖ
 1954-09-08 Lennart Bengtsson KUNGÄLV
 1954-09-21 Christian Wollert TYRESÖ

60 år född

1959-07-03 Magnus Allgén STOCKHOLM
 1959-07-09 Mats Ohlsson FALSTERBO
 1959-07-10 Alf Ahrér ÅHUS
 1959-07-23 Sven Löfgren HELSINGBORG
 1959-07-27 Kenth Nilsson VÄSTERVIK
 1959-08-02 Michael Hagman NORRKÖPING
 1959-08-10 Thomas Liljeqvist STENUNGSUND
 1959-09-09 Göran Flodin VÄSTRA FRÖLUNDA
 1959-09-10 Benny Börjesson V FRÖLUNDA
 1959-09-11 Boo Bryngelsson GÖTEBORG
 1959-09-14 Guy Knox HALMSTAD
 1959-09-18 Tomas Axelsson SVARTSJÖ

50 år född

1969-07-15 Ola Olsson KARLSHAMN
 1969-08-02 Ralph Ekblad KUNGSHAMN
 1969-08-10 Katrin Norman JÄRNA
 1969-08-10 Mikael Låth NYKVARN
 1969-08-13 Johan Nyström KARLSHAMN
 1969-09-21 Ola Wall GENARP
 1969-09-23 Ingela Olsson HÄRNÖSAND

40 år född

1979-07-07 Kristian Rudenvik TÄBY
 1979-08-25 Kim Bäckström SPÅNGA

Nya medlemmar

Vi hälsar följande medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Gotland

Anders Svenserud
 Siv Söderdahl

Marcus Edlund

Dag Ekelund
 Lennart Fors
 Vincent Macina
 Pierre Nilsson
 Per Olén

Göteborg

Jan-Eric Andersson
 Silva Andersson
 Stefan Edvardsson
 Mats Ericsson
 Carl-Erik Fallenius
 Göran Flodin
 Hans Gamborg
 Göran Haeger
 Kaj Hansson
 Arvid Ingmyr
 Nils-Olov Karlsson
 Bertil Lindblom
 Bo Maniette
 Anders Olsson
 Leif-Göran Svensson
 Mikael Öhrling

Härnösand

Åke Jansson
 Hans Nyberg

Jönköping

Bo Ingesson
 Johan Mattsson

Karlshamn

Lillemor Björk
 Anne-Gärd Carlsson
 Mai Clarin
 Irene Ericson
 Sylvia Floren
 Peter Jeppsson
 Maritha Johansson
 Maybritt Johansson

Monica Johansson
 Solveig Lagerblad
 Britt-Mari Landgren
 Gunilla Lindell
 Annika Odenberger
 Ewa Olsson
 Birgitta Sandegren
 Yvonne Sandegren
 AnnaLisa Tafvelin
 Gun Ursten

Karlskrona

Kurt Norbert Böhme

Karlstad-Värmland

Ingemar Elf
 Leif Hultman

Lysekil

Bo Einarsson
 Lennart Malmberg
 Mats Sandberg

Norrköping

Bo Dahlgren
 Johan Persson

Norrtälje

Benny Jonsson
 Lena Pettersson
 Lennart Staaf

Nynäshamn

Tommy Falk
 Lars Micael Åkeson

Stockholm

Mikaël Ardell
 Tommy Hedenström
 Bertil Murray
 Mikael Nyman
 Elise Offerman
 Jonas Wikström
 Mikael Öfwerström

Sundsvall

Niclas Johansson

Per-Erik Lundh
 Jan Sonden

Södertälje

Annika Landon
 Tomas Sjödelius

Västervik

Glenn Milger
 Gösta Swendsén

Växjö

Gösta Elofsson
 Mats Friman

Ängelholm

Lennart Fransson
 Hans Hansson
 Tommy Hansson
 Kristina Järvenpää
 Uno Karjevall
 Laila Lembke
 Tommy Mårtensson
 Benny Olsson

Avlidna kamrater

Kent Alritzson KARLSKRONA

Född den 28 mars 1947 Avliden den 6 maj 2019

Christer Ander BLIDÖ

Född den 3 november 1938 Avliden den 28 april 2019

Erkki Anttila TORSHÄLLA

Född den 26 oktober 1933 Avliden den 21 februari 2019

Veikko Bern TRELLEBORG

Född den 6 maj 1939 Avliden den 17 mars 2019

Göthe Birkmark MALMÖ

Född den 12 januari 1921 Avliden den 1 mars 2019

Per Borglin TRELLEBORG

Född den 23 augusti 1943 Avliden den 2 april 2019

Ove Granlund BRASTAD

Född den 24 februari 1938 Avliden den 28 april 2019

Alf Grönlund HALMSTAD

Född den 20 februari 1936 Avliden den 22 april 2019

Sven Loman VÄSTERHANINGE

Född den 3 oktober 1928 Avliden den 16 april 2019

Christian Nilsson GÖTEBORG

Född den 1 februari 1940 Avliden den 8 februari 2019

Karl-Erik Norman SKÖNDAL

Född den 2 december 1921 Avliden den 23 oktober 2018

Henry Olofsson SKURUP

Född den 6 januari 1936 Avliden den 19 mars 2019

Gert Persson KARLSKRONA

Född den 2 september 1938 Avliden den 27 april 2019

Gösta Sindre VÄSTERÅS

Född den 16 september 1929 Avliden den 15 november 2018

**Hedra våra avlidna kamraters
minne med en gåva till Flot-
tans Män. Pg 5 88 19-4.**

**Efter Din betalning sänder
FM kansli blanketten till de
sörjande.**

Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordförande	Örjan Sterner	070-627 53 97	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Vice förb.ordf	Göran Löfgren	070-495 80 14	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Sekreterare	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Kanslichef	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Medlemsregister	Lennart Bresell	070-774 31 83	Balingsnäs vägen 92	141 34	HUDDINGE	lennart.bresell@telia.com
Infoansvarig	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	bo.sch@bredband.net
Webbansvarig	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kansli	Flottans Män	076-7786870	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se
			Öppet tisdagar 9-16			

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Cawe Johansson

Härnösand	Åke Semb	070-603 93 59	Grönkullavägen 4F	871 60	HÄRNÖSAND	ake.semb@comhem.se
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSSEN	astors.farg@spray.se

Region Mitt

Representant i förbundsstyrelsen: Krister Hansén

Gotland	Lars Ellebring	070-835 78 73	Furugatan 54	621 44	VISBY	lars.ellebring@live.se
Föreningslokal:	Marinstugan		Gotlandsresor/Scandic Visby, Färjeleden 3, 621 58 Visby			
Haninge	Lars Engvall	070-661 58 74	Lilla Hundens gata 422	136 64	HANINGE	haninge@flottansman.se
Norrköping	Robert Hillgren	070-836 59 92	Utsätter 9	610 28	VIKBO LANDET	robert.hillgren41@gmail.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	070-836 59 92	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	flottansman@telia.com
Norrköping	Olle Jansson	070-587 03 44	Kristoffers väg 1	760 15	GRÄDDÖ	olle.jansson@live.se
Föreningslokal:	FOS-huset		Regementsgatan 22		NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	kjelljohansen756@gmail.com
Stockholm	Örjan Sterner	070-627 53 97	Odenvägen 19	136 42	HANINGE	orjan.sterner@bredband.net
Kansli	Flottans Män	072-363 855 4	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Thomas Westerberg	073-746 36 69	Ekenbergsgatan 30	152 43	SÖDERTÄLJE	t_westerberg@hotmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Tommy Blomqvist	070-768 61 10	Stadshagsvägen 50	724 65	VÄSTERÅS	bm.k.b@tele2.se
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@flottansman.se

Region Syd

Representant i förbundsstyrelsen: Göran Löfgren

Kalmar	Stefan Horndahl	070-554 41 80	Värdshusvägen 14	394 77	KALMAR	stefan.horndahl44@outlook.com
Karlshamn	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Göran Löfgren	0704-958 014	Saltö Torg 2 B lgh 1303	371 37	KARLSKRONA	goran.lofgren@tele2.se
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	navyman@tele2.se
Malmö	Hans Carlsson	070-376 73 89	Vendelsfridsgratan 6 A 6 tr	217 64	MALMÖ	malmö@flottansman.se
Trelleborg	Thomas Ohlsson	0702-56 98 31	Flundrevägen 3	231 92	TRELLEBORG	thomasgohlsson@gmail.com
Västervik	Åke Revelj	079-341 14 26	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Sten Svensson	0470-811 74	G:a Teleborgsvägen 12	352 55	VÄXJÖ	leifcarlsson41@hotmail.com

Region Väst

Representant i förbundsstyrelsen: Lars-Erik Uhlegård

Göteborg	Lars-Erik Uhlegård	0723-97 21 86	Broslettsgatan 25	431 31	MÖLNDAL	lars-erik@uhlegard.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	V.FRÖLUNDA	goteborg@flottansman.se
Halmstad	Ulf Ångemo	070-350 09 14	Södra vägen 37	302 90	HALMSTAD	ulf.angemo@hotmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Måns Suneson	0706-372 106	Bergstigen 3	564 32	BANKERYD	mans.suneson@telia.com
Karlstad-Värmland	Göran Olsson	070-415 02 76	Nordsjötorp Backarna	669 92	DEJE	golsson@kommunensbesta.se
Lysekil	Ove Eliasson	052-366 00 14	Lyse Gård 100	453 92	LYSEKIL	ove.eliason@gmail.com
Varberg	Karl Henrik Weddig	070-686 70 71	Knut Porses väg 12	432 44	VARBERG	khweddig@gmail.com
Föreningslokal:	Gamla tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 44	VARBERG.	
Ängelholm	Lars Linde	072-200 17 01	Lupigatan 9	262 62	ÄNGELHOLM	
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 00	ÄNGELHOLM.	angelholm@flottansman.se

Vid definitiv eftersändning
återsänds försändelsen till:
FLOTTANS MÄN
Teatergatan 3,
111 48 STOCKHOLM

2022 fyller vår flotta 500 år

Vår Marin 500 år

År 2022 fyller Marinen 500 år. På uppdrag av Försvarsmakten ger Attunda Skeppsförlag ut ett praktverk om Marinens historia. I boken medverkar flera av Sveriges främsta sakkunniga och ett kapitel ägnas Flottans Män.

Boken skildrar i ord och bild Marinens historia, från Gustav Vasas första örlogsfartyg till dagens ubåtar och korvetter. Berättelserna från livet ombord och i örlogsbas kommer säkert att få många läsare som tjänstgjort inom skeppsbord att känna igen sig. Den som inte själv seglat får en god uppfattning om hur livet i Marinen kunde te sig under fred, neutralitetsvakt och krigsliknande förhållanden. Boken speglar även Marinens glädje av att ha bidragit till att hålla sjövägarna öppna och hävda Sveriges suveränitet. Boken utkommer hösten 2021.

www.attundaskeppsforlag.se

